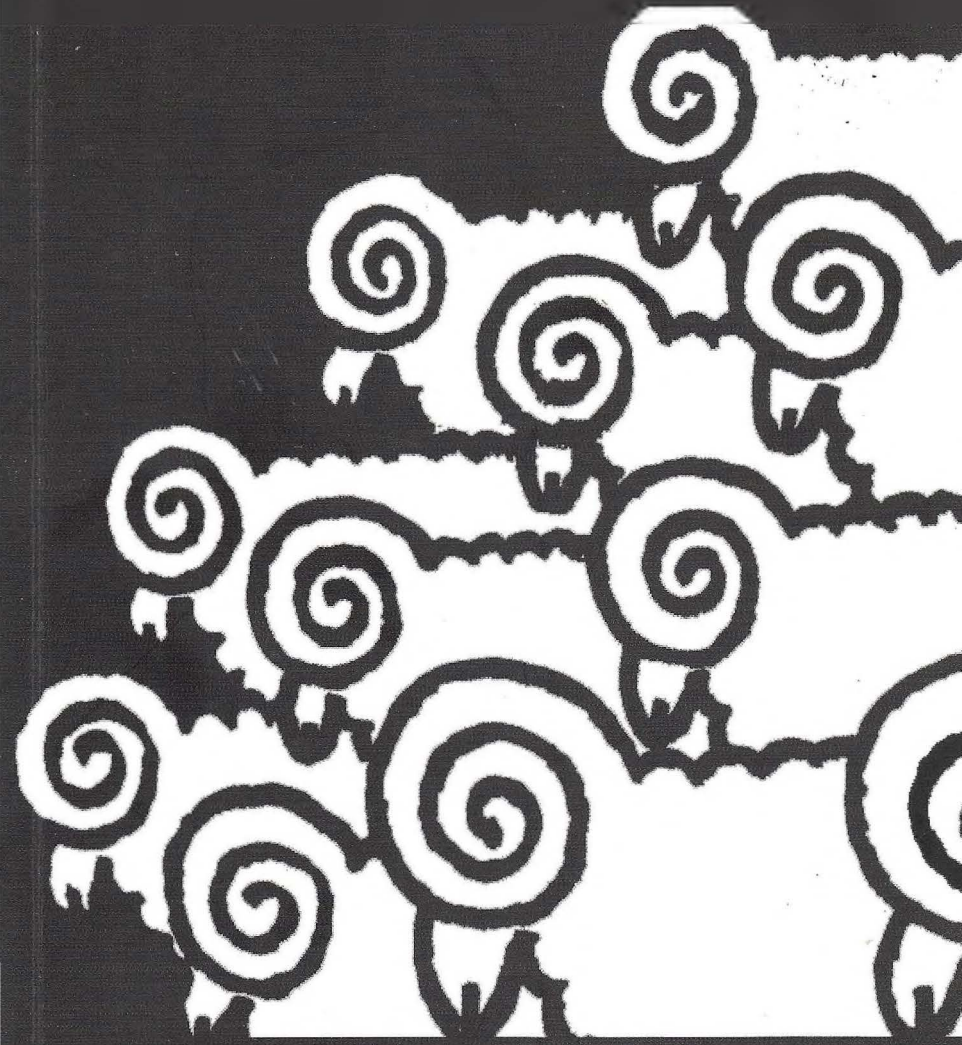
vasatlığa giriş dersleri

taylan kara

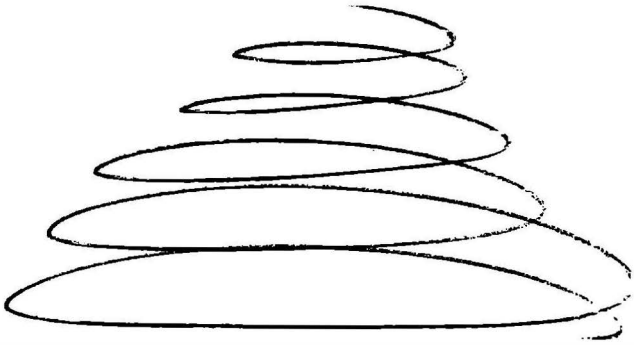
düşünce hayal

VASATLIĞA
GİRİŞ DERSLERİ

Taylan KARA

kozmik önemsizliğimiz
bilinciyle

06.06.2016
Taylan Kara

Vasatlığa Giriş Dersleri
Taylan Kara
ISBN: 978-605-5369-51-4
Hayal Yayınları *Düşünce*
Birinci Baskı: Ekim 2013 - İstanbul

Yayın Yönetmeni: Özgen Kılıçarslan Danyal
Kapak Tasarımı: Onur Akyıl
Yayına Hazırlayan: Müslüm Çizmeci

Hayal Yayıncılık Telif Ajansı
Bas. Yay. ve Çev. Hiz. Ltd. Şti.
www.hayalyayinlari.com
E-posta: bilgi@hayalyayinlari.com
Adres: Mühürdar Cad. Mühürdar Bağı Sok. No:1/2
Kadıköy / İstanbul
Tel: +90 216 700 28 36
Faks: +90 216 700 28 37

Baskı: www.egebasim.com.tr
Ege Reklam ve Basım Sanatları San. Tic. Ltd. Şti.
Esatpaşa Mah. Ziyapaşa Cad. No: 4
34704 Ataşehir / İstanbul
Sertifika No: 12468
Tel: +90 216 470 44 70
Fax: +90 216 472 84 05

Yazıların hukuki ve etik sorumluluğu yazarlarına aittir.
Tüm hakları saklıdır.
Bu kitabın yayın hakları Hayal Yayıncılık Ltd. Şti.'nindir.
İzinsiz kopyalanamaz, aktarılamaz, çoğaltılamaz.

Geleceğin insanına taşımak üzere omuzlarına
bütün bir insanlığı yüklenenlere...

İnsanda mumla, milim milim YENİ İNSAN'ı arayanlara...
Ve ey vasat, eldeki malzeme olarak sana mahkûm olduğumuz için,
içindeki mikroskopik YENİ İNSAN nüvelerinin hatırına sana;
her şeye rağmen yine de sana...

Parayla yazdırılmış tanıtım yazısı

Edebiyat dünyasına toprağa gömülü patlamamış bir bomba gibi düşen yazar, ülke halkının yıllardır tecavüze uğrayan beğenilerine uygun bir roman yazmayı düşünmüş, ne yazık ki yaza yaza bu kitabı yazabilmiştir. Amacı değişim değerini arttırmaktır. Ancak değişim değeri olmayan kitaplar yazabildiğinden kullanım değerini sınamaya fırsatı olmamıştır.

SÜNDÜRÜLMÜŞ BİR ÖNSÖZ

Bir şey olmak onu aşmaktır.
M. Heidegger

Sözü bulana kadar her söz önsözdür. Bu metin spiritüel veya strüktürel herhangi bir "pre" ya da "post" yapı içermemektedir. Amacım kendime, senin aptallığından yapılmış bir hale edinip şaşkınlığının şahitliğinde panteona çıkmak değil. Bu nedenle bu kitap bu kadar basit... Sana beyin malzemesi de sağlamaya çalışmıyorum. Bütün amacım neden bir aptal olduğunu ve nasıl hâlâ aptal kalabildiğini sana göstermektir. Başkaları söylemeden peşin peşin ben söyleyeyim, sonra da taksit taksit niçin aptal olduğunu anlatacağım sana...

Bu kitap bir tahakküm aracıdır. Sen zaten yedi gün yirmidört saat televizyon, radyo, reklam ve renkli gazetelerle kesintisiz ve organize bir beyin tecavüzüne uğradığından bu kadarcık tahakkümü de hoşgör artık; bir eksik bir fazla... Hem kitabı kapatır kapatmaz tahakküme son verip hemen "özgürlüğüne"; "praymtaym" dizilerine, Pavlov[1] müziklerine, bin kez beyninde gidip geldiği hâlde bir türlü boşalmayan başarılı reklamlara, Völkischer Beobachter[2] gazetelerine, Goebbels[3] marka televizyonuna ve böyle bir dünyada bu gerçek kitlesel tecavüze gözünü kapatıp tahakkümü metinlerde arayan büyük kanaat önderlerine geri dönebilirsin. Bu kitapta tahakküm vardır ve "modernitenin her türlü kötülüğü"nü fazlasıyla taşımaktadır. Ama kitabını kapatır kapatmaz ofisindeki, fabrikandaki, beyinlerini zamanın ruhuna kiralamış çeviri entelektüellerinin esrarengiz tespitlerine dönebilirsin.

Bu kitap senin bilincine hitap etmektedir. Bilinçaltı, bilinçüstü, bilinçötesi ya da bilinçdışıyla hiçbir hesabı yoktur. Bilincin yoksa umutsuzca oluşturmayı, eğer var ise büyük bir olasılıkla Augias Ahırı'na[4] dönmüş bilincini temizlemeyi ve genişletmeyi amaçlamaktadır. Senin bilincini nesnel gerçekliği algılayabilir hâle getirmek, çöplük olarak kullanılan terk edilmiş harabe bir evi temizlemek gibi... Sen bu hâldeyken tertemiz bir sarayda yaşadığını zannediyor olsan da üstteki çöp ve molozları kaldırıp atmak, uzun süre kazımak, kazımak ve kazımak gerekiyor.

*1. **Ivan Pavlov:** (1849-1936) Köpekler üzerinde yaptığı klasik koşullanma deneyleriyle tanınan Rus fizyolog.*

*2. **Völkischer Beobachter:** Nazilerin resmi yayın organı olan gazete. 1920 ile 1945 yılları arasında çıkarılmıştır.*

*3. **Paul Joseph Goebbels:** 1933 ile 1945 yılları arasında Halkı Aydınlatma ve Propaganda Bakanlığı yapmış Nazi politikacısı.*

Demek ki bu kitap aynı zamanda vesayetçiymiş. Senin Ödipal, Elektral ya da ostiomeatal komplekslerin, çocukluğunda vitrinde gördüğün yeşil oyuncak atı sana almamaları ile asteroidlere duyduğun öfke arasındaki ilişki, ne yazık ki bu kitabın konusu değildir.

Bu kitap imgelerle değil olgularla, sanrılarla değil gerçeklerle ilgilenmektedir. Tatlı bir uykudayken kendisini uyandırmak isteyeni hiç kimse sevmez. Uyuyanın omzunu dürten elden kaçınılmaz olarak nefret edilecektir. Uyuyan, kendisini uyandıranı takdir edecek olsa bile bunu uyku mahmurluğunda değil, uykuyu büsbütün üzerinden attığında yapacaktır. Sana ninni söyleyenleri seviyor olmanın ve seni uyandırmaya çalışanları linç etmenin sebebi uykundur. Uyandıranı sevmek, bir uyanıklık belirtisidir. Bu kitap, omzundaki ağrıdan da anlayacağın üzere ninni söylememektedir; seni dürtmektedir ve uyanmanda ısrarcıdır. Ne yapıp edip seni uyandırmaya çalışmaktadır ve yapmayı göze aldıklarının arasında, kafana bir kova su dökmek dahi vardır. Bu anlamda bu kitap oldukça Jakoben[5] dir. Onaltı çeşit Louis[6] varsa tarihin bir yan ürünü olarak Jakobenler de oluyor ne yazık ki, katlanacaksın artık. Tıpkı sen bu hâldeyken birilerinin bunları dile getirmesi gibi...

Gördüğün gibi bu kitap açıkça tepeden inmecidir; sen bulunduğun çukurdan çık diye... Kolayca bitiresin diye resimli olarak hazırlanmıştır. Çünkü sen de bilirsin ki sen, yaşamaktansa okumayı, okumaktansa bakmayı, bakmaktansa bakmamayı tercih edersin.

İçinde kendini hakarete uğramış gibi hissedebileceğin ifadeler bulabilirsin; hatta bir parça anlayışın varsa bu duyguyu şu ana kadar çoktan hissetmiş olman gerekirdi. Yalnız şunu bil ki sana yapacağım en büyük hakaret bile, senin şu an içinde bulunduğun durumdan daha aşağılayıcı olamaz. Sen şu anki varlığınla bizatihi kendi türüne karşı ete kemiğe bürünmüş bir hakaretsin. Amacım senin varlığın nedeniyle her an hakarete uğramakta olan insan türünün bu aşağılamadan kurtarılmasına yardımcı olmaktır. Biliyorum ki bu hiç hoşuna gitmiyor ve ilk gördüğün yerde linç edeceksin beni; yakacaksın ve ateşi seyredeceksin. Ama tutuşturmayı amaçlayan, yanmayı da göze almış demektir. Tutuşturmak için genellikle tutuşmak gerekir.

*4.**Augias Ahırı:** Yunan mitolojisinde 30 yıldır temizlenmeyen ahır. Herkül tarafından iki nehrin yatağı değiştirilerek ancak temizlenebilmiştir.*

*5.**Jakoben:** Esas adı Anayasa Dostları Derneği olan 1789'da kurulmuş ve Fransız İhtilalinde önemli rol almış klüp üyelerine verilen ad. Tepeden inmeci anlamında da kullanılmaktadır.*

6.Fransız İhtilali sırasında Fransa'yı yöneten kral, 16. Louis idi.

Bu kitap, çekirdeği parçalamayı kafasına koymuş bir fotonun fotoelektrik bir intiharıdır. Sonunda yok olacağını, çekirdeğin yanına bile yaklaşamadan çekirdek muhafızlarının yakalayacağını bilmektedir. Ama işte içinde bir umut taşımaktadır, belki de koca çekirdekli bol elektronlu ağır metallerden bir elektron kopacaktır.

Bu kitap, doğru yüzlere doğru fırlatılmış bol balgamlı bir tükürüktür; iyi programlanmıştır ve hangi yüze yapışacağını bilir. Gelecekte böğrüne saplanması gereken bıçakların tasarımını yapmaktadır; sana çağından ve konumundan o kadar da emin olmamanı öğütlemektedir. Benden duymuş olma, kendi kulaklarınla duy; yüzyılların etine hapsettiği sözlere hançer vurup çığlıkları özgürleştirmektir amacı... Etinden saçılanlar boğazına yapışacak, aslında hiç yememiş olman gerekenler boğazına duracak: sana bu müjdeyi vermektedir. Bir süpürge, bir faraş; bir gün kendini tarihin kanalizasyonunda bulacaksın; halıların altına süpürdüklerinden yapılmış bir süpürge seni süpürecek. Benim yaptığım sadece halıyı kaldırmaktır, altındakileri gör diye...

Bu elinde tuttuğun, tarihin kimsesiz yerlerinde güdümlendirilmiş bir hançerdir; yalnız kalbine hassasiyet gösteren... Pimi çekilmiş bir el bombasıdır, birazdan kendisiyle birlikte seni de patlatacaktır.

Kendin hakkında, senin hakkında yazılanlardan çok daha fazlasını biliyorsun; bu nedenle sana haksızlık ettiğimi asla düşünme, doğrusu sen çok daha kötülerine layıksın.

Bu kitabın sana hayır getireceğini düşünme, sana hayır getirecek hiçbir şeyi parayla satın alamazsın. Esasen bu kitabın sana ulaşma biçimi bile daha baştan buna engeldir. Sürü konformizminden sıyrılabileceğini bilsem sana bu kitaptan birkaç koli çalmanı önerirdim, ama senin suya sabuna dokunmayan konularda fazlasıyla ahlâkçı takıldığını bildiğim için bunu teklif edemem. Senin gibiler "hırsız" damgasını böylesine ucuz bir şey için yemeyi göze almazlar. "Ahlâk"ınızın bedeli kendinizce pek yüksektir. Vitrin ikametgâhlı ahlâkınız satıştadır, sadece bedeli birazcık yüksektir. Zaten elde bir tek "teşhir ürünü" kalmıştır. "Üç beş kitap için hırsız olmaya gerek yok"; ahlâkınızın kısa özeti budur. "Siftah yapamadığınızdan" mecburen "namuslu" kalmışsınızdır. **Bu kitap ahlâkına yönelik bir sabotaj denemesidir.**

Senin öykün, düşünmek zor geldiği için artık kafa yormayı bırakıp bu konuyu "fast think" zincirlerine havale ettiğin zaman bitmişti. Zaten pek kısa bir öyküydü; insanlığın, "bilmeye cesaret etmekle" başlamıştı, "bilinmeyenin esaretine girmekle" bitti. Gerisi biyolojinin konusuydu.

Dünyadaki insan topluluklarının hemen tamamında, kendi içlerinde rastgele populasyon dağılımının doğal bir sonucu olarak oluşan nitelikli bireyleri yok etme mekanizmaları işler. İnsanlığın ahlâkça üstün özellikleri böylece bir sonraki kuşağa aktarılmasızın yok edilir. Senin yaşadığın toplumda erdem, yaşar kalma olasılığını azaltan bir zaaftır. **Negatif seçilimin** bu kadar sistemli bir şekilde uygulandığı bir zamanda insanlığın hızla barbarlığa ve yok oluşa sürüklenmesinden daha doğal ne olabilir? Sen ise barbarlığa uzanan bu yolda böylesi toplumların bilindik bir bakiyesisin. Bu kadar negatif seçilimden sağ salim çıkmak için zaten ne kadar erdemin varsa üzerinden atmış olman gerekir. Bir başka deyişle bu toplumda sağ salim olmak **"basbarbar"** olmaktır. Böyle bir dünyada çevrenle temelden bir sorunun yoksa bu kitabın muhatabı tam da sensin. Ve ne yazık ki muhatap olması gerekenler genellikle muhatap olmaz.

Bu yazdıklarımın sizlere hiçbir getirisi olmayacak ey ceset yalayıcıları... Vasat imparatorluğunun emrine verdiğiniz mesainizi bunlarla harcamayacağınızı biliyorum. Kokuşmuş yaşantınızda ve parçalanmış beyninizde hiçbir değişiklik olmayacak. Cesetlerden ve yalanlardan kurulu imparatorluğunuzun lağımlarında sakin sakin yalanlarınızın içinde boğularak, her geçen gün daha da aptallaşarak, on binlerce kez tekrarlandığı için inandığınız yalanların ortasında bir kez bile şüpheye düşmeden, algılarınıza sokulanlar hakkında bir kez bile soru sormadan yaşayıp gideceksiniz. Kendinizi çok önemli biri, kendi çocuğunuzu en zeki çocuk, karınızı en güzel kadın, kocanızı en yakışıklı erkek, kendi inancınızı en doğru inanç, kendi bildiklerinizi en doğru bilgi sanmayı sürdüreceksiniz. Gözünüzün önünde duran cesetlere, akan kan nehrine, yönetmeliklere bulanmış şiddete, gazete ve televizyonlarla işlenmiş cinayetlere kör kalacak, bunları algılamayacaksınız. Egolarınızı bileyeceksiniz, kibrinizi kabartacaksınız, yok olup gideceksiniz. Bütün arayışınız beyninizi rehin vereceğiniz bir yalan üretme merkezi, inanmak için arkası sağlam bir yalan bulmak içindi. Bütün övüncünüz, inandığınız yalanlarınıza sizden başka ne kadar çok kişinin de inandığını görmek ve bunu başkalarına göstermekti; çünkü hep sürü hâlinde övünüp sürüler hâlinde saldırdınız.

Sürü bozulduğu anda katılacağınız bir başka sürü arar ve hemen de bulursunuz. İnsan birikintileri, kas toplaşmaları, güç odaklaşmaları ve iktidar; sizin de o gövdeye katılmanız için şehevi uyaranlardır. Siz ancak sürü hâlinde, güçlüyken, topluca ve aynı şeyi bağırdığınızda var olabilirsiniz. Yaşama anlam vermek için düşünmek zorunda olmadığın ve her şeyin kendi kendine akıp gittiği yaşa gelince, bu rahatlığı bozup pencereni yeniden kurmak çok zordur. Çoğunuz bu nedenle değişmez. Gözlerinizin önüne en çarpıcı kanıtlar serilse dahi değişmez; o saatten

sonra değişmek yorulmaktır çünkü... Hazır hiçbir çaba göstermeksizin sürdürdüğü bir ömür, belli bir bakış, saçma sapan da olsa bir dünya görüşü varken, "gerçeği bulacağım" diye onları sorgulamaya yanaşmaz. Hele ki çevrende kendin gibi milyonlarca insan, inançlarını her gün pekiştiren bir toplumsal düzen varken "gerçeklik aşkı" seni değiştiremez. Kışın güce dayalıyken, çevrende senin gibi milyonlarca insan varken, dünya görüşünün sistematik biçimde pompalandığı bir toplumsal organizasyonun içindeyken en çarpıcı kanıtlar bile körlük duvarını aşamaz. En çıplak gerçekler bile kurumsal körlüğün birey şubelerinin gözünde görünmezdir.

Sen sıkılma diye incecik kitaplar yazıyorum; kalın olanları ikiye üçe bölüyorum, sırf sen kolay okuyasın diye, okurken başın ağrımasın diye... Yine de "öf"lüyorsun, 15. sayfada bırakıp "zor okunuyor" diyorsun. Ama şunu bilesin ki senin tahammül etme süren içinde en basit bir konu hakkında bile yeterince yazı yazılamaz. Entelektüel düzeyini ancak alışveriş broşürlerini idrak edebilecek düzeyde tutmakta ısrar ediyor olman, günlük hayatında hiçbir eksiklik yaratmıyor ve hatta sana avantaj sağlıyor. Bu nedenle böyle şeylerle vakit harcamadan indirim broşürlerini, kampanya kataloglarını ve 13 derste insanları etkileme kitabı gibi "sürükleyici" ve "entelektüel" eserlere yönelmelisin. Bunun tek sakıncası arkadaş toplantılarındaki teşhir zorluğudur. "Şekerim geçenlerde bir alışveriş kataloğu okudum, çok sürükleyiciydi" dersen, yanındaki tahammülü yedi "katalog sayfası" olan kişi bile garip karşılayacaktır. Onlara broşürlerden bahsetmezsin olur biter!

Bu kitabın ikinci cildi eksiktir. Benim yazmayı bilmediğim, nerede ve ne zaman yazılacağını da bilmediğim ikinci bir cildi daha vardır. Bu kitabın bir amacı da okuyanlarda ikinci cilt için bir eksiklik duygusu yaratmaktır. Bu kitap yakılmış ve adları unutulmuş binlerce kitabın ikinci cildi olarak da kabul edilebilir. Belki alfabelerle yazılmamış, sayfalara ve sözcüklere gerek duymayan binlerce, milyonlarca türlü ikinci cilde yol açmak... Bu kitap insan türünün -bu yok olmayı fazlasıyla hak eden, bu tiksinti verici hâliyle bile- tarih defterine yazı yazabilecek yetenekte olduğunu anlatır. Sonrası? Sonrasını ben de bilmiyorum; bu mütevazi işlev, bu amaçların binde birinin yerine gelmesi, bu türün yedi milyarda birini oluşturan beni susturmaya yetecektir.

Yaptığım, binyıllar, yüzyıllar ya da en günceli on yıllar önce keşfedilmiş, ortaya konmuş ilkeleri tekrar keşfetmek ve yazmaktan ibarettir. **Bu kitapta söz edilen hemen her şeyi biliyorsun**, bilmediklerin ise, okuma bilen veya bilgisayar kullanabilen herkesin rahatlıkla ulaşabileceği bilgilerdir. Kitaptaki hiçbir şey yeni, özgün, düşünülmemiş ya da ulaşılamaz değildir. Burada yapılan, "Sokratik bir hatırlatma"dan ibarettir.

Bu kitap bir intihar bombacısının giydiği bombalı yelektir; içine girdiği sosyal sınıfı havaya uçurmaya çalışırken kendisi de havaya uçan... Estetik ve sosyal normlarını paylaştığı sınıfı intihara davet etmek için yazılmıştır; oysa sınıfının kendi kokuşmuş hayatını ne kadar çok sevdiğini bildiği için, bu intihara cinayet süsü vermeye çalışmaktadır. Bir cinayetle intihar arasındaki temel fark, katilin kimliğidir. **Bu kitap, intihar edemeyenlere katillik yapmaktadır.**

Bu kitap başka bir şiddet aygıtı olmadığı için sözcüklerle uygulanan bir şiddettir. "Ben bir aptalım" cümlesi hemen hemen hiçbir insanın ağzından çıkmamaktadır. Bu nedenle bu görevi üstlenmekte ve insanın kendisine söyleyemediğini bu kitap söylemektedir; "sen bir aptalsın!"

Bu kitap "halkı kin ve düşmanlığa teşvik etmekte"dir. Bugün hümanizmin en üst noktası "kin ve düşmanlık beslemek"tir. Yüzbinlerce insanın katillerine kin ve düşmanlık beslemeyene, kin ve düşmanlık beslenmelidir.

Bu kitap insan türünün kültürel genetiğine zorla girmeye çalışan bir mutasyondur. Başarısız olması hemen hemen kesindir, ama küçük bir ihtimal de olsa geleceğin insanlarına yeni bir seçenek sunma umuduyla doludur. İnsanın kapasitesini ve olanaklarını bilmek, onlarla yetinmek için değil, olanaklarını zorlamak ve eldeki malzemeden mümkün olanın en iyisini çıkarmaya çalışmak içindir. Olasıyı çıkarmak, olanı iyi bilmekle mümkündür. İnsanla ilgili bir ütopya inancı, onun eksiklerine karşı kör olmayı gerektirmez. Bütün sorun olandan, ütopyanın temelleneceği "olası"yı çıkarabilme yolunu bulabilmektir. Bu açıdan "mevcut insan güzellemesi" ütopyayı savunmak değil körlüktür. Zaaflarını dile getirmek ise bir vazgeçiş değil "olası"ya giden yolu yapma eyleminde kaçınılmaz bir zorunluluktur.

Bu kitap bir çeşit asetondur; mantarlı tırnaklara sürülmüş ojeleri siler.

Bu kitap bir bileme taşıdır: Occam'ın usturasını biler. Senin üzerinde yemek pişirdiğin Bruno'nun ateşinden bellek damıtır. Bu kitap, kiralık bir bellektir; hiçbir talebin olmadığı hâlde sana belleklik yapmaya çalışmaktadır. Bütün bunlar senin belleğinde kalabilmek; o kararsız, zerzevat dolu, duyarsız, kapılarını her an katillerine sıkça da şarlatanlara açmaya hazır, "yapayanlış" belleğinde "bir anı"lık bir yer edinmek için...

Belleğinin giderek küçüldüğünü, bizim gibilere ayırdığın kontenjanın giderek daraldığını bile bile buna uğraşıyorum. Sayısız kez düştüğün ve hatta hayatının çoğunu orada geçirdiğin unutma nöbetlerinin

arasında, belki ara sıra bakarsın diye sana bir bellek bankası kurmaya çalışıyorum.

Benliğinin en büyük parçasını unuttukların oluşturduğundan, seni hatırladıklarından çok unuttukların etkiliyor. Hiçbir şeyi unutarak yok ettiğini zannetme; bir anı bir kez belleğe girmeye görsün, hatırda ya da "unutuş"ta daima varlığını sürdürür. Çoğunlukla ikiyaşayışlıdır anılar; bazen belleğin saygın bir üyesi olarak kayıt altında, bazense yakalanma korkusu içinde, "unutuş"un "kayıt dışı" mekânında kaçak olarak yaşarlar. Her anının iki tarihi vardır. Yüzme bilmeyen bir kazazede gibidir anılar; bazen unutuşa batar bazen yüzeye çıkarlar, ama boğuldukları hiç görülmemiştir. Belleğin "serbest bölgesi"dir "unutuş"un uzamı; herhangi bir anı sınırı gümrüksüz geçebilir. Bellek muhtarı, çeşmesi, elektriği olan bir köyse "unutuş," köyün çevresindeki karanlık ormandır. Biliyorum, belleğinde küçük bir yer edinebilsem bile ilk fırsatta beni unutuşun cangılına sınır dışı edeceksin. Benimkisi umut işte... Yine de deniyorum.

Ne zaman sana mütevazi dahi olsa bir özellik atfetsem ağzından çıkan bir söz veya yaptığın bir hareketle o iyimserliğin ırzına geçiyor, zincirleme bir alçaklıkla sana yüklenen umudu iki kroşe ile yere seriyorsun.

Bunların hepsi daha iyi yenilmek için... Sizler linç ederken senin de dâhil olduğun insanlığın başının dik olması için... İnsan türünün sadece sizlerden ibaret olmadığını kanıtlamak ve türün onurunu kurtarmak için... Bütün bunlar, ne kadar yüzeysel, ne kadar vurdumduymaz, ne kadar bencil yaşadığını sana gösterebilmek için... Linç ederek insanlığın kan dolaşımına kattığın bilgeleri damarlarımızda, bilincimizde hissetmek; Brunolaşmak[7], Hallaçlaşmak[8] için... **Vasat**lığın çıkmaz sokağına sıkışıp kalmış insanlığı genişletip büyütmek için...

*7. **Giordano Bruno**:(1548-1600) İtalyan gökbilimci ve yazar. 17 Şubat 1600'de Roma'da yakılarak öldürüldü.*

*8. **Hallac-ı Mansur**: (858-922) İranlı sufi ve yazar. Onbir yıl bir hapishanede tutulduktan sonra 26 Mart 922'de Bağdat'da işkenceyle öldürüldü.*

1. CESET TEKMELEMEK

Anlatılacak olan uzun, çok uzun bir hikâyedir. Şimdiki hâlinin sığlığı ve basitliğine bakarak geçmiş hakkında karar verirsen yanılırsın. Şimdiki basit, şimdiki dar kafalı, şimdiki aptal hâlinin gerisindeki tarih, uzun, kıvrımlı ve bol engelliydi. Bu haline ulaşman hiç de kolay olmadı. Doğrusu karar verme olanağın olsa, kendin gibi bir varlığı muhtemelen sen dahi amaçlamazdın, zaten ortada bir amaç da yoktu. Şimdi senin nasıl bu hâle geldiğini anlatmaya çalışacağım; senin bu hâlinden kurtulmanı umarak...

Gözlerini, kulaklarını hemen hemen hiç kullanmadın. Mağaranın duvarına çizdiğin resimlere kanma, çizdiklerinin hepsini sen uydurdun. Çizdiğin mamutları, gergedanları, bozkırları ve ağaçları bana gösterme; mağaranın önüne hiç çıkmadın sen... Dışarıdan mağaranın duvarına yansıyan gölgeler ne kadar ilham verebilirse sen de o kadarını algıladın. Felsefe tarihinin gelmiş geçmiş en büyük metaforunun içinde bir "ömür boyu" değil, "tür boyu" hapisteydin.

Duyduğunda "ne kadar değişik!", "ilginç", "orijinal" diye böğürdüğün her söz ya da düşünce biçimi, sen daha yeni duyuyor olsan da yüzyıllar, binyıllar önce birilerinin ağzından veya kaleminden çıkmıştı. Adını bile duymadığın insanlar senin her şeyine sinmişti. Biraz Platon, biraz Botlius, azıcık Berkeley; işte sana "eşsiz" bulduğun sevgin... Biraz Parmenides, biraz Farabi, biraz Pascal, işte "yepyeni" bir düşünce kokteyli...

Evrenin gerçekleriyle insan algısı arasında "kapasite yetmezliği"nden kaynaklanan bir uçurum vardı. İnsanlık tarihinin %99.9999...luk kısmı Platon'un mağarasında geçti. Felsefe ve bilim nereye giderse gitsin insan hâlâ duvardaki gölgelerden kurtulamadı. Bütün bir tarih, seni mağaranda tutanlarla oradan çıkarmaya çalışanların çarpışmasının tarihidir. Hâlâ mağaranda olduğuna göre bu mücadelenin tarihsel galibi belli... Şimdilik... Sen her zaman olduğu gibi galipten yanasın. Bilgi kaynağı olarak mağara duvarında gördüğün beş on gölge senin algılarını tatmin etmeye yetiyor anlaşılan, fazlasını istemiyorsun.

Belki "insanlık tarihi" ifadesinin yerine başka bir ifade kullanmak gerek: "**Mağarabilimine giriş...**" İnsanlığın sorunlarının dayandığı temel, binlerce yıldır hiç değişmedi. Bunu kavramlaştıran Platon'du, yanlış tedaviler öneren de... Bütün sorun bulunduğun mağarada... Eğer dışarısı seni ilgilendirmiyorsa mağarada bulunduğunu bil ve dışarısı hakkında ahkâm kesme. Mağaranın ağzında seni içeride tutabilmek için ne kadar çok engel var; binlerce sanrı, milyonlarca yalan, içine nüfuz eden nice uyuşturucu, senin hemen hemen hiç kullanmadığın gözlerinin önüne gövdelerini yerleştirmiş; hepsinin varlığı senin mağarandaki konumuna bağlı...

Mağaranın mimarisi çok "insancıl"dı. Yaşadığın Platon mağarasının tuğlaları Bruno'nun ateşiyle pişirilmiş; harcına Suhreverdi'nin, Hallac-ı Mansur'un, Sokrates'ın, Hypatia'nın kanı, Galileo'nun ve Takiyüddin'in gözyaşları, Bedrettin'in kemikleri, Müntzer'in ve Spartaküs'ün eti karışmıştı. Bu nedenle pek koyu ve pek dayanıklı duvarlardır; üzerine plazalar, gökdelenler yapılır. Bu mağarayı sağlamlaştırmak için böyle perakende et alımları olduğu kadar toplu et alımları da yapılmıştır; birkaç bin ton et Karmati'lerden, birkaç bin ton Roma kölelerinden, birkaç bin ton Babailerden... Toplu et alımlarında her ne kadar bazen yumuşak çocuk eti gibi amaca uygun olmayan etler araya karışsa da, yine de mağara duvarının örülmesindeki önemli katkıları göz ardı edilemez. Bazen Müntzer'in köylülerinden yapılan toplu insan eti alımı, sarı saçları dolayısıyla mağaranın koyu renkli duvarında estetik uyumsuzluklara yol açmış ancak zamanla sorun Afrika'dan alımı yapılan toplu zenci köle eti ile giderilmiştir.

Sen tarih boyunca demokrasinin içindeydin. Vatandaşlık görevlerine sadık olduğun için demokratik haklarını daima kullandın. Mesela milattan önce 399 yılında Atina'da Sokrates'ı gayet demokratik bir oylama yaparak idam ettin. Sağduyuna göre Sokrates gençleri baştan çıkarıyor, kentin tanrılarına inanmayıp yeni tanrılar icat ediyordu. Sokrates'ın 501 kişilik jüri önünde yaptığı savunma ancak 221 kişiyi ikna edebilmişti. Her zaman olduğu gibi sağduyu hâkim oldu ve 280 kişi idam edilmesi gerektiğine karar verdi. Sokrates idam edildi; senin alnın açık vicdanın rahattı, her zamanki gibi verilemeyecek hesabın yoktu.

Anlatılacak olanlar seni mağarandan çıkarmaya yetmeyecek, çünkü hiçbir söz insana, ihtiyacı olmayan bir eylemi yaptıramaz. Ama bir gün, bin yıllar önce duyumsamaları gereken ama bir türlü duyumsamadıkları bu gecik(tiril)miş ihtiyacı edindiklerinde -mağaradan çıkma ihtiyacı- bu cümleler gevezelik rafından inip onlara mağara çıkışına giderken birkaç adım attırabilir. Tarih öncesi bir mağara devriminin gelecekteki ilk militanlarının bağnaz ebeveynlerinin kafasına fırlatılmıştır bu sözler, ama hemen önüne düştüğü yerdeki emekleyen bebeği hedeflemektedir, o değilse de torununu, o da değilse onun torununu... Büyük bir olasılıkla bu kafaların elleri tarafından yakılacaklardır, tıpkı daha öncekiler gibi...

Yakılmanın da bir geleneği vardır, bu sözlerin şahsında geçmişte yetişemediğiniz için yakamadığınız diğer sözleri de yakabilirsiniz. Siz de bir geleneksiniz, bu sözler de... Siz de bir sürekliliğin parçasısınız, bu sözler de... Anlatılanlar sadece bugünün meselesi değil, bunu anlamışsınızdır.

Çok çabalarsanız buradan, kitap yakmanın insan yakmaya göre daha pratik, daha ucuz, daha az gürültülü ve daha kokusuz olduğu yargısına

bile varabilirsiniz; ki belki de bu, vazgeçilmez hayatınızın ilk soyutlamasıdır. İçinizden bazıları bu soyutlamadan yola çıkarak, Bruno'yu yakmanın çok verimsiz bir iş olduğu sonucuna bile ulaşabilir, bravo ona! Bütün Roma meydanını yanık et kokusu basmış ve bütün seyircilerin giysilerine binyıllarca çıkmayacak bu kötü koku sinmiştir, ne ilkellik! Oysa insanlar size göre de her yerde yakılmamalıdır, belediye buna uygun yerler tahsis etmelidir. Bütün bir dünyanın et kokusuna bulaşmış olması, Roma Belediyesi'nin bir kusurudur. Neyse ki 17. Yüzyılda Roma Belediyesi'nin bu kusurunu 20.yüzyılda Berlin Belediyesi fark etmiş ve toplama kampları bünyesinde "hijyenik entegre yakma tesisleri" kurarak vatandaşın bu ihtiyacını karşılamıştır.

Bu anlatılanlar, sizlerin yakma ve yakıp seyretme, yakanları seçme, seyredip alkışlama, alkışlayıp böğürme, öğürme, söğürme, "gürme" ve geğirme gibi temel ihtiyaçlarınız dikkate alınmadan hazırlanmıştır. Bu nedenle sayfalarıyla kıçınızı da silebilirsiniz.

Nerede kalmıştık; en son mağaralarınızdaydınız, son birkaç yüz bin yıldır hep oradasınız. Anlatılacak olanlar mağaralarınızı tahliye etmeyi umut etmektedir, ama doğrusu bu konuda çok fazla bir umut da yoktur. Aslında daha çok siz mağara sakinlerinde bir çeşit "kapalı alan korkusu" geliştirerek panik yaratmayı hedeflemektedir. Sizlerin mağaralarınızdan ancak bir başka mağaraya girmek için çıkacağınızı bile bile...

Bütün hayatın boyunca en çok güvendiğin şey, bin yıllardır kaldığın mağarada geliştirdiğin "sağduyu" oldu. Algıladığın her yeni şeyi kabul ya da reddetmeden önce o yanılmaz sağduyuna başvurup öyle karar veriyordun. O yanılmaz sağduyun Batlamyus'u, Aristoteles'i yarattı. Sorun tabii ki onlarda değildi; onlar çağlarının kısıtlı bilgilerini kullanarak doğa olaylarını açıklayacak modeller geliştirmeye çalışan büyük dâhilerdi. Senin onlardan 15-20 yüzyıl sonra bile aynı şeyleri doğru kabul etmende şaşılacak bir şey yok; sağduyun bunu emrediyordu çünkü... 1+1 müstakil balkonsuz şömineli mağaranda geliştirdiğin sağduyun, bütün evrenini açıklamaya yetiyordu; açıklama evrene uymuyorsa, evreni küçült ve açıklamaya uydur... Çözümün hep işe yaradı.

Sen Bruno'yu yakma partisinde iken -400 yıl oldu, ayrıntıları hatırlayamayabilirsin, sevgililer gününden üç gün sonraydı- Hollanda'da bir gözlükçü dükkânında bir mercekten vitrinde duran bir başka merceğe bakan bir çocuk dışarıdaki nesnelerin olduğundan daha yakın göründüğünü fark etmişti. Üç-beş dizi film kapasiteli belleğine Bruno fazla gelebilir; beynin "yetersiz bellek" uyarısıyla bunları almak istemeyecektir. Bruno gibiler bellekte hep çok yer kaplar, bir virüs gibi bir kez girdiği belleğin her yerine yayılır. Çünkü doğru bir cümle için yakılan bir in-

sanı her beyin taşıyamaz; Bruno'yu bilmiyor ya da hemen unutuyor olmanın nedeni bu...

Sen Bruno'nun bedeninden tutuşturduğun orgazm sigaranla mağarana dönerken, yakamasan da hapse tıktığın Galile diye biri bunu duyup teleskopunu gökyüzüne çevirdi. Mağaran nasıl da titremişti hatırlar mısın? Galile'nin orada ne gördüğünü sen zaten biliyordun; meleklerin yeni ağdalanmış bacaklarını gözleyen Galile, insanlık tarihinin ilk **kozmolojik porno suçu**nu işlemekteydi. Gerçi pornografiden çok erotik sayılırdı, "her şey" görünmüyordu. Ama Orion'a[1] güven olmaz, her an yakınındaki kraliçeye atlayabilirdi. Perseus[2] ile Zincirli Prenses[3] arasındaki o tehlikeli yakınlık, saygıdeğer prensesin zincirlenmiş olduğu gerçeğiyle birlikte ele alındığında, toplumu ve bütün astroloji camiasını tehdit eden sadomazoşist sapkınlıklara yol açabilirdi. Bu kozmolojik ahlâksızlığa bir an önce bir son verilmeliydi ki hemen mağaradan bir yiğit bulundu ve Takiyüddin[4] denen bacak röntgencisinin şer yuvası yıkıldı. Bütün mağara derin bir soluk aldı. Yıldızların namusu kurtulmuştu.

Mağarandan hiç çıkmadığın hâlde ne kadar da meşguldun. Bir Almanya'da cadı yakıyor, bir İstanbul'da rasathane yıkıyor, bir Şam'da mağaranın çıkışını arayanların derilerini yüzüyordun[5]. Bu kadar yoğun bir tempoya hangi bünye dayanır? Biraz dinlenmeliydin. Hem öyle dili kesilecek yakılacak insan her istenildiğinde bulunacak bir şey değildi. Devlet her mahalleye birer şişme Bruno maketi dağıtsa ne iyi olurdu, şöyle kesmece dilli, yakılası tenli; her canın çektiğinde çıkarıp bir güzel dilini keser, sonra da yakardın. Aslında serbest piyasa bu sorununu çözebilir ve her şeyi devletten beklemeyen akıllı bir girişimci, ihtiyacı keşfedip bu ürünü her an piyasaya sürebilir.

Amacım mideni bulandırmak, mide bulandırıcı şeyler yaptığını anlamanı sağlamak ve kendinden midenin bulanmasını sağlamaktır. Nasıl

*1. **Orion:** Avcı Takımyıldızı, bir savaşçıya benzetildiği için bu adı almıştır.*

*2. **Perseus:** Şekli bir savaşçıya benzetilen takımyıldızı*

*3. **Zincirli Prenses:** Andromeda Galaksisinin diğer adı Mitolojiye göre Andromeda, Kral Cepheus ve Kraliçe Cassiopeia'nın güzel kızıdır. Tanrı Poseidon kendisine yüz vermediği için ülkesine bir deniz canavarı gönderir. Canavarı yatıştırmak için Andromeda canavara teslim edilir. Canavar, zincirlere vurulmuş prensesi parçalamak üzereyken kanatlı bir ata (Pegasus) binmiş olarak yetişen Perseus prensesi kurtarır.*

*4. **Takiyüddin ibn-i Maruf:** (1521-1585) Osmanlı gökbilimcisi yazar. 1577'de Takiyuddin İstanbul'da bir gözlemevi kurar. 1578'de veba salgını olur. 1580'de Şeyhulislam Ahmet Şemsettin Efendi tarafından "meleklerin bacaklarını gözleyerek vebaya neden olma" gerekçesiyle gözlemevinin yıkılması için fetva verilir. Gözlemevi 22 Ocak 1580'de Kaptan-ı Derya Kılıç Ali Paşa tarafından yıkılır.*

*5. **Ömer İmâdüddîn Nesimî:** (1370-1425) Azerbaycanlı şair. 1425 yılında Şam'da derisi yüzülerek öldürülmüştür.*

bir dünyada yaşadığını bildiğini zannederken seni, sadece dilinle söylediklerinin anlamı içine birazcık sokabilmek... **Hâlâ yaşadığına göre, bu dünyada yaşayarak nelere tahammül ettiğini ve de bunlara tahammül eden birisi olduğun için kendine nasıl tahammül edebildiğini fark ettirmek**... Yaşamının nelere mal olduğunu anlatmak... Dünyanın, yüzyılın, yaşadığın mekânın pek de sandığın gibi "iyi" olmadığını göstermek... Taşrada ya da bir metropolün çevre mahallelerinin çay bahçelerindeki "aile yeri", seni "aile yeri" olmayan yerlerde oturanların potansiyel tecavüzlerinden geçici olarak koruyor olsa da dünyanın bir "aile gezegeni" olmadığını ispatlamak...

Şu an dünyanın herhangi bir ülkesinde sokakta yürüyen insanların büyük çoğunluğu, Nürnberg'de yargılananlar kadar suçludur. "Nazilikten arındırma", Alman halkının şanssızlığıydı; "niye biz?" sorusunun cevabı sadece yenilmiş olmalarıydı, "daha kötü" olmaları değil... Kan görmeye dayanamıyor oluşun, ellerindeki kanı temizlemeye yetmez. Alkışlarının, verdiğin oyların, kafanı sallayarak onayladıklarının, "yüce değerler" uğruna desteklediklerinin nelere yol açtığını ve dünyayı nasıl bir cehenneme çevirdiğini bilmek zorundasın. Bu bir iş bölümüdür; "insan çoğunluğu"nun bazıları katilleri seçer, diğer bazıları olanlar karşısında garip bir memnuniyetle "ne yapabilirim ki?" diye sorar. Sen de bilirsin, Auschwitz'i kuranlar, halkının çoğunluğunun desteğini almışlardı. "Halk yapmışsa doğru yapmıştır" inancının suratına bunun gibi onlarca örnek çarpılsa da bu konudaki en yaygın inanç hâlâ budur. **Bu evrede, artık dünyanın en tehlikeli silahına dönüşmüştür halk...**

Kendini tanımak ve değerlendirmek için gerekli donanımın arttıkça ve kendine derinlemesine nüfuz ettikçe, varlığının ortasında oturan o koskoca suç daha da belirginleşiyor; varoluşsal değil tamamen pratik, tamamen kendi tercihin olan, bütünüyle kendi sorumluluğunda olan, yüzde yüz kişisel o büyük suç... Benliğinin tam orta yerinde, yaşadıklarınla bizzat inşa ettiğin, her gün yaptıklarınla harcını kardığın bir alçaklık var. Alçaklık ve yaşamını sürdürebilme; en büyük başarın bu ikisini yan yana bulundurabilmekten ibaret...

Arkasını egemene, güce ve kalabalığa dayayarak lince çıkan güruhunu bir kokla... Bruno'nun yanık kokusunu fark ediyor musun? Her öğürmenizde binlerceniz, ağızlarında Bruno'nun kopan dilini çiğniyorsunuz.

Yanık et kokuyorsunuz hâlâ,
Dil çiğniyorsunuz hâlâ...
Her lincinizde bir daha bir daha...

2. ATEŞİN BELLEĞİ

Giordano Bruno

Bir gazete haberi: "Vatikan'ın gündeminde, engizisyon tarafından diri diri yakılan filozof-şair Giordano Bruno'nun itibarının iadesi var."[1] Terbiyesiz bir Bruno taraftarı, bu gazete haberinin yorumu olarak "Bruno'nun muhtemel yanıtı" diye Bruno'nun ağzından şöyle bir cümle yazmıştı: "*çok da s.kimdeydi.*" Aslında yayınlanmaması gereken bu ahlâksız yorum her nasılsa yayınlanmıştı.

17 Şubat 1600 yılında bu adamı yakan sen, insanları seviyorsun; kimilerini yaşıyor hâlleriyle kimilerini de ölü olarak... Örneğin Bruno denen adam, senin için canlı hâliyle çekilir dert değildi. Hayat; kilisenin "açtığı yolda, kurduğu ülküde, gösterdiği amaçta" hiç durmadan yürüyorken, o çıkıp ortalığı karıştırıyor, beyinleri bulandırıyordu. Sürekli dırdır ediyor ve gereğinden fazla gürültüye neden oluyordu. Yakılmadan önce çok uyarılmıştı oysa aklını başına alması için 2555 gün ve 2555 gece bir zindanda hapsedilmişti.

Böyleleri için en güvenli yol öldürüp heykellerini yapmaktır, nitekim öyle yaptın. Senin canlı olmalarına dayanamadıkların için bulduğun ve tarih boyunca binlerce kez uyguladığın çözüm gerçekten çok dâhiyaneydi. Bu tip kişilerin canlı kalmalarındansa öldürülüp heykel yapılmaları, gerek heykel sanatı açısından gerekse turist fotoğraflarının fonlarını doldurmaları bakımından daha işlevseldi. Bruno'yu yakmak, etrafa verilen geçici duman ve koku rahatsızlığı bir kenara bırakılırsa çok isabetli bir karardı; Campo de Fiori Meydanı'nda sürekli dırdır eden ve bırakılsa otuz kırk sene sonra zaten kendisi ölecek birisi yerine önünde turistlerin fotoğraf çektirdikleri ve kenarında oturdukları bir heykelin olması herkes için daha hayırlıydı. Sen onu yakmadan önce dilini kesmiştin ama heykelin ağzına bakarak bunu anlamak zor. Zaten de gördü ün resim henüz yanmamış ve muhtemelen yedi yıl zindanda kalmadan önceki hâli... Şimdi bu meydanda Bruno'nun aforoz edilmiş bir kâfirden çok muhterem bir Hristiyan azize benzeyen heykelinin etrafında çay içiyor, alışveriş yapıyor, gazete okuyor, köpeğini gezdiriyorsun. Üzerindeki Bruno küllerini hiç dert etme. Meydandaki

1. Http://www.radikal.com.tr/Default.aspx?aType=RadikalDetay&ArticleID=938019&Date=28.05.2009&CategoryID=79#

Bruno'nun lingual arterlerinden[2] akan kanı "Roma Belediyesi Temizlik İşleri Daire Başkanlığı Sokak Hijyeni Bölümü Eritrosit Silme Birimi" partizanların[3] kanıyla çoktan yıkadı.

Bruno'nun yakıldığı meydanda onun için dikilen heykel.

Evinin çatısına yerleştirdiğin antenlerden televizyonuna gelecek bir haber bekliyorsundur belki Papa'dan; Bruno'nun yaptığı densizliği kilisenin engin hoşgörüsü ile affettiğini... Papa'nın bağışladığını bir duysan hemen gidip **"Neden ve İlk Unsurlar Üzerine"**[4] adlı kitabı bile okuyacak ve dünyanın güneş etrafında döndüğüne inanacaksın. Ama daha dur, böyle şeylere kalkışma. Papa'dan haber bekle. Böyle şeyleri karara bağlamak biraz zaman alacaktır. Galile'yi affetmek 359 yıllarını almıştı;[5] bu nedenle bu haberin gelmesi de biraz zaman alabilir. Sen de bilirsin ki Galile'ye gösterilen sonsuz hoşgörü Bruno'ya da gösterilebilir. "Yakmadan önce dilini kestiğimiz için özür dileriz" şeklinde bir pişmanlık belirtisi ya da "keşke odun ateşinde değil kömürde yaksaydık" gibisinden hiç olmayacak bir hayıflanma, ya da "önce derisini mi yüzseydik" şeklinde "doğu sağduyusu"na imrenmeyle karışık bir kararsızlık duyabilirsin; sonuç olarak hoşgörünün değişik tezahürleridir bunlar.

Bruno gibi insanlar senin dayanılmaz bulduğun acılara niçin katlandılar hiç düşünmedin. Bruno yerine kazara sen olsan ve seni fikirlerinden dönmeye zorlasalar memnuniyetle dönerdin, dilin kesilmez ve yakılmazdın. Çünkü bedensel varlığın senin her şeyin ve onu korumak senin için her türlü ahlâki değerin ötesinde bir görev. İçten içe Bruno gibileri inatçıdan öte hep aptal bulmuşsundur. "Ne olacak canım, tamam dese..." Her zamanki uyanıklılığınla onların yerinde olsaydın inat etmeyip yaşamayı sürdürürdün. Ama kendi varlığına karşı geliştirdiğin

2. Lingual arter: *Dili kanlandıran atardamar.*

3. Partizan: *İkinci dünya savaşı sırasında İtalya direniş hareketinde savaşan insanlara verilen genel isim.*

4. Neden ve ilk unsurlar üzerine (De Rerum Principiis Elementis Et Causis): *Bruno'nun yakılmasına neden olan kozmolojik görüşlerini anlattığı kitabı.*

5. *1992 yılında Papalık, Galilei'nin mahkûmiyetini "Engizisyon hâkimleri ve Galilei arasında 'trajik' bir anlaşmazlık" olarak tanımlayarak onu affetti.*

Http://www.hurriyetport.com/kultur-sanat/papa-hapiste-kor-olup-can-veren-galilei-yi-affetti-hatta-aniti-dikilecek

içgüdüsel kurnazlık aynı zamanda senin aptal olma gerekçen... Nasıl sen şu anda varsan ve milyonlarca isen o zaman da vardın ve milyonlarca idin. Bruno'nun ateşine odun taşıyanlar da onu aptal, kendilerini uyanık buluyorlardı. Anlamsız birkaç cümle için dilinin kesilmesine ya da yakılmaya razı olmak sizlerin gözünde sadece aptallıktı. Senin yazgın bundan ibarettir işte; sen devlerin ateşine odun taşır, bu arada da alıklığının üzerini kurnazlıkla örtersin. Oysa bütün kurnazlığın, mezar taşına yazılacak ölüm tarihinin mümkün olduğunca yüksek bir sayı olmasına yarar sadece... Bu sefaletini içten içe seziyor olmandan dolayı adı tarihe yazılanlara dünyayı zehir edersin, taşlarsın, yakarsın, onları aşağılarsın... Ama ne yaparsan yap ölür ölmez dünyadan silinip gidersin, senin gibiler hep silinmişti, sen de sileneceksin.

3. ATEŞİN BELLEĞİ 2

Aşağıdaki fotoğrafa bir bak.

Bu Thich Quang Duc... Fazla yaklaşma, biraz sıcaktır.

Çayını kaynatmak, sigaranı yakmak için kullandığın ateşin bir belleği vardır. 11 Haziran 1963'te senin sigaranı yakan, senin çayını ısıtan ateş, Thich Quang Duc'u yaktı. Bruno kendisinin yanmasını hiç istememişti ama Thich Quang Duc kendisini yakmıştı. Ateş onları gövdesine aldı ve o zamandan beri yakılan her ateşte onların gövdesi vardır, bir de yakılan diğer insanların... Ateşin belleğini hiç tanımıyorsun; beyninin yanmasından korkuyorsun... Bunların sadece senden uzak ülkelerde olduğunu zannetme. Yalan yanlış bir inkârcılığa saplanıp sağırlaşmayasın diye yakınından örnekler vermiyorum. Merak edersen hemen bulursun; ateşin senin yaşadığın topraklarda da kökleşmiş bir belleği vardır.

Thich Quang Duc yanarken hiç kıpırdamadı. Bu, senin gibi serçe parmağının ucu sobaya değdiğinde çığlıklar atan birisi için inanılmaz gelebilir. Düşünsene:

O da insan, sen de insansın...

4. ATEŞİN BELLEĞİ 3

Sen 10 Mayıs 1933'de Berlin Opera Meydanı'nda, 17 Şubat 1600'de Roma Meydanı'nda idin. Efendilerini ne zaman sinirlendirseler, sen hemen bir ateş yakıyor ve çevrende bulunan hainleri pişiriyordun. Nedense çevrendeki bütün hainler de pek yanıcı olduğundan hemen yanıyorlar.

Naziler tarafından "Alman olmayan ruha karşı eylem" sloganıyla 10Mayıs1933'de Berlin'de Opera Meydanı'nda binlerce kitabın yakılışı

Kulakların nedense hep Goebbels'in sözlerine av olmaktaydı. Bu alevlerle ısıttığın ellerinle ertesi sabah gazetene şunları yazmıştın:

"Kentlerimizde göğe yükselen alevler, Almanya'nın yeniden uyanışının bir simgesidir."

5. GOEBBELSOLOJİ
(Parlamenter Demokrasiye Giriş Notları)

Öyle büyük boş laflar vardır ki içinde bir millet esirdir.
S.J.Lec

İnsanoğlu, uğruna ölebilecek kadar savunacağı fikir ya da inancı seçerken çoğu kez mantığı bir ölçü olarak kullanmaz. Dünyanın en saçma düşüncesi bile kendisine milyonlarca taraftar bulabilir. Yeterince işlendiği takdirde bireylerin çoğunun ya da toplumların inanmayacağı, uğruna ölüp öldürmeyecekleri hiçbir düşünce ya da inanç yoktur. Bugün dünyada var olan veya tarihte büyük sayılarla anılan haçlı seferleri, yüzyıl savaşları, iki büyük dünya savaşı gibi savaşlara katılan insanların gerekçesi neydi? Kitlelere benimsetemeyeceğiniz hiçbir bir inanç yoktur. Bu konudaki olası bir başarısızlığın nedeni, benimsetilmesi planlanan inancın değeri ya da tutarlılığı değil, yapılan propagandanın şiddeti ve sürekliliğinde aranmalıdır.

Dünyanın en bariz gerçeği bile yinelenen yalanlar karşısında yenik düşer. **Bir önermenin etki gücü, ne kadar doğru olduğu ile değil ne kadar şiddetle yinelendiğiyle ilişkilidir.** Dünyada yinelenen ve şiddetle zerk edilen önermeler doğrulardan çok yalanlardır. Doğru önerme, kanıta dayanması ya da nesnel gerçeklikle örtüşmesi gibi özellikleri nedeniyle dış bir destek olmadan da varlığını sürdürebilir. Oysa yalan, içeriğiyle ayakta duramayacağından mutlaka dış bir destekle sağlamlaştırılır ve yinelemelerle etkin kılınır. Yinelenmeyen doğrunun varlığını sürdürme şansı varken yinelenmeyen yalan için böyle bir ihtimal yoktur. Bu nedenle yalanın yinelenmesi ve şiddetle var edilmesi gerekir.

Uygulamalı Goebbelsoloji

*Bir şeyi yeterince tekrar edersen onu topluma kabul ettirirsin. Toplum onu kabul etmemişse yeterince tekrar edilmediğindendir.

*Toplumun "gerçekleri", "hassasiyetleri" ve "değerleri", "çok söylenenler"den inşa edilir.

*Herhangi bir toplum, herhangi bir konuda herhangi başka bir şeye dönüştürülebilir; miktarı toplumdan topluma değişmekle birlikte gerekli olan şey, yeterli güç ve zamandır.

*Yirmibirinci yüzyılda uygarlığın şu anki hâliyle varlığı, yığınların aptallığına ve yığınları aptallaştırmasına bağlıdır.

*Sağduyu denen şey, toplumsallaşmış ve organize olmuş cehalettir.

*Bir sistemin ikna ediciliğinin en önemli ölçütü doğru ya da tutarlı olması değil, kapalı bir sistem olarak kendisine sorulan her soruya yanıt verebilmesidir. Ne dürüstlük, ne de tutarlılık; işin sırrı boşluk bırakmamaktır.

*Egemenliğin yaşaması için en önemli koşul, kendisini az fark ettirmesidir. Ne kadar görünmez ise o kadar çok var olabilir. **Köleliğin doruğu, özgürlük sanrılı olanıdır.** İnsanlara kendilerini en çok özgürmüş gibi hissettiren şeyler uyuşturucularıdır.

***Birleşik yalanlar ilkesi:** Her yalan varlığını sürdürmek için bir başka yalana ihtiyaç duyar; o yalan da bir başkasına...

* Hiçbir yalan yoktur ki sözle doğruymuş gibi gösterilemesin.

*Toplum, emrine uyacağı sesin içeriğine değil, şiddetine bakar. Söylediklerinin doğru ya da yanlış olması önemli değildir; yüksek olması yeterlidir.

*Toplumu mümkün kılan bilgiden çok cehalettir.

*Her toplumsal düzen, kendi yasallığı kadar kendi kriminolojisini de üretir. Düzen değiştiğinde belki en sarsıcı değişiklikler bu alanda olur. Geçmişin "saygın" yöneticileri bir anda cinayetlerle suçlanır, geçmişin azılı "suçlu"ları, "saygın" bürokratlar hâline gelir.

***Orwell-Huxley ilkesi**: Bir şeyi iki şekilde saklayabilirsin; ya hiç kimseye göstermeyerek, ya da herkese milyonlarca defa göstererek... Her iki durumda da kimse bir şey görmemiş olur.

*Bir topluluğu yönetmek mi istiyorsun? Herhangi bir olguyu anlayamayacakları şekilde karmaşık hâle getir. Anında o konudaki bütün yetkilerini sana armağan edeceklerdir. Gereksiz konuları anlamaları için teşvik et, gerekli konuları karmaşıklaştır.

*"Resmi" olan, her zaman üzerinde egemenlerin parmak izlerini taşır. Senin gözlerinin önünde olan bir olay hakkında anlattıkların, onlara göre yalnızca "iddia"dır. Oysa onların, kendilerini haklı çıkaran raporları, filtrelenmiş evrakları "kanıt"tır. Resmi olan onlardır çünkü; hakem olarak kendilerine başvurup kendilerini onaylarlar.

*Yetenekleri ve bilgisiyle ortalama bir insan beyni, bir insanın bireysel hayatındaki kararları vermede yeterli değildir.

*İnsan bilinci rasyonel değildir; **akıl, hemen daima duygu ve içgüdülerce "kirletilmiş"tir.** Tamamen akılla verilmesi gereken ve akılla verildiği ilan edilen kararların üzerinde içgüdülerin değişik miktarlarda izleri bulunur. İnsanda akıl miktarı, onun kendinde olduğunu zannettiğinden çok daha azdır.

*Somutu elde tutanlar, egemenliklerini teşhir edebilme olasılığı olan soyutlamalara engel olmalıdırlar.

*Önündeki havucun yitirilmesi bir insan için "acil bir durum"dur; havuç derhâl yerine konmalıdır. "Kamusal huzur" için "toplumsal havuçlar" yaratılmalıdır.

*Havucun mesafesi iyi ayarlanmalıdır. Çok yakın ve ulaşılması kolay olursa insan, hayatın "havuçötesi"ndeki ızdırap bölgesine kısa sürede ulaşmış olur. Havuç çok uzak ve ulaşılması imkânsız ise havuç için seferber olacakların isteği kaybolur. Havuç mesafesi öyle ayarlanmalıdır ki insanları mümkün olduğu kadar uzun süre peşinden sürükleyebilsin.

*Sokaktaki adamın kafasındaki "dünya görüşü", dini, politik fikri, hangi gerçeklerden habersiz bırakıldığına bağlıdır. Her dünya görüşü bir "habersizlik" ürünüdür. Sıradan insanın beyni, çoğu kez kılıçla çizilen bir **"habersizlik mühendisliği"** projesidir.

*İnsan, meşrebi geniş bir varlıktır; ondan her şey olabilir. "Her şey" olabilirliğinin sırrı, toplumsal koşulları ve endoktrinize edilmesinin başarısında yatar.

*Yeni doğmuş bir bebekten integral hesaplamasını beklemek neyse insanoğlunun çoğunluğunu erişkin kabul etmek aynı şeydir. Bütün dinler, ideolojiler, topluma nüfuz etmiş her öğreti insanı yetersiz ve aptal kabul ederek işe başlar ve onu güder. Yığınlar için "aklını kullan" önerisinden daha ürpertici çok az öneri vardır.

*Toplumun bir şeye itiraz etmemesinin en ucuz ve en kolay yolu, itiraz edeceği şeyin "doğal" olduğuna inanmasıdır. Sıradan insan nezdinde "doğal", dokunulmaz ve tartışılmazdır. Kavga için yola çıkanlar, "doğal"ın kapısından geri dönerler; çünkü çoğu kimse "doğal" ile kavga etmek istemez. "Doğal", bir kaçaklık cennetidir; her egemenlik, kendisini "doğal" göstermek ister. Egemenliğin en mutlak olanı, hükümranlığın "kendiliğinden" elbise giymişidir. Tarihte nice zulüm, kendisini doğal etiketiyle meşrulaştırmıştır. Doğal görünen bir güçle mücadelenin ilk koşulu, onun "doğal elbisesi"ni yırtmaktır. **Çünkü toplumsalda olan hiçbir "kendiliğinden," kendiliğinden değildir.**

*Egemenliğinin ezeli ve ebedi olduğunu bilinçlere sokmak için belleklerin yeniden düzenlenmesi ya da mümkünse belleksizlik gerekir.

*Söz, ancak egemene değmiyorsa ve değmediği oranda özgürdür. Düzenini, sözün dokunamayacağı kadar uzakta kuran sistemlerde söz "özgür"dür. Otorite, sözle hiçbir şeyin değişmeyeceği kadar sağlam bir düzen kurmuşsa o düzende herkes doyasıya bağırıp çağırabilir, o sistemde her şeyi söylemeye izin vardır. **Konuşma özgürlüğünü ya da yasağını belirleyen şey, sistemin insancıllığı ya da demokratlığı değil sadece ve sadece söze dayanıklılığıdır.**

*İktidar, "saçma"yı normalleştirip kamuya mal edebilme gücüne sahiptir. **Normal ile "saçma" arasında içerik değil sadece yaygınlık farkı vardır.** "Normal", "yaygınlaşmış saçma"dır; "saçma" ise "henüz yaygınlaşamamış bir normal..."

*_Düşen bir çığın içindeki kar tanelerinin hiçbiri çığın yaptıkları için kendisini sorumlu tutmaz._[1] Yaptıkları ile sorumluluğunun bağı koparıldıktan sonra insana her türlü pisliği yaptırabilirsin. Sorumluluk, insanoğlunu sınırlayabilecek tek şeydir ve onu sırtından attığında yapamayacağı şey yoktur.

*"**Demokrasilerde muhalefet çok önemlidir.**" Fethedilmesi gereken tek şey iktidar değildir; muhalefet de fethedilmelidir. Karşındaymış gibi görünen gücün, iktidara zarar vermeyecek bir düzlemde varlığını sürdürmesi, en az iktidar kadar hayatidir.

*Her egemen, tebaasını kendisine daha sıkı bağlamak için onun almaçlarına uygun uyaranlar üretir. Bunun mümkün olmadığı zamanlarda ise tebaasında kendi uyaranlarına uygun almaçlar yaratır.

*Sıradan faşizmin tarlası "kadim yerlilik bilinci"dir. Sıradan faşizmin panzehiri ise "yerli"liğin ve "yabancı"lığın mutlak değil pozisyonel bir kategori olduğunu, mekâna ve zamana göre değişkenlik gösterdiğini göstermektir. "Yerli"nin sıradan faşizmi, "yabancı" ve "yerli" kategorilerinin birbirine geçişleri olmayan mutlak kategoriler olmasına dayanır; "yerli"nin bir başka yerde "yabancı" olabileceğinin anlaşılması bu mantığı çökertecektir. Sıradan faşizm, bir "nesnelleşememe" hastalığıdır, nesnelleşmemiş sıradan faşizm taşıyıcısı, ancak yerlilik kimliğinin elinden alınması ve sıradan faşizmin nesnesi olma olasılığı karşısında kavrayış gösterebilecektir.

*Egemen, fiilen hükmettiği hayatı elde tutmak için gerçeğe sadık kalma gibi bir kaygı taşımaz; kendisine gerekli olan bir gerçeği üretmeye muktedirdir çünkü. Egemenin gerçekle ilişkisi, gerektiğinde onu üretmeye indirgenmiştir; gerçeği üretenlerin ona sadık kalmasına gerek kalmamıştır. "Gerçeği imal etmek" gibi gerçeğe karşı dışsal bir konumda var olan iktidar, "gerçeğe sadakat" gibi içsel bir konuma sığmayı reddeder. Sonuç olarak gerçeğe sadakat ve gerçeği arama davranışları kaçınılmaz olarak bir muhalefet duruşudur. Egemen, herhangi bir konuda en saçma tezi bile gücü sayesinde gerçeğin boşalttığı yere yerleştirebilir.

*_"Sus" ortaklığı_

Toplum belli bir amaç etrafında birleşmiş bir kader ortaklığı diye tanımlanabilir. Toplum benzer konularda fikir ortaklığı da yapabilir. Ama bir toplumu birbirine kenetleyen en büyük harç, suç ortaklığıdır. Bir toplumda en çok görülen suç ortaklığı ise "suskunluk ortaklığı"dır.

1. Oscar Wilde

6. FÜHRER'İN ŞEFKATİ

Her güçlünün çocuklara böyle şefkatle baktığı, yanaklarını okşadığı bir fotoğrafı vardır. Fotoğraftaki çocuğa gösterilen şefkatin bedeli çoğunlukla başka yerlerde ödenir.

Yirmibirinci yüzyılla karşılaştırıldığında tarihte okuduğun en vahşi zaman dilimi bile bir bebek kadar masum kalır. Eski çağlarda zalim, zalim gibi görünüyor; yaptıklarıyla görüntüsü çoğunlukla örtüşüyordu. Çağın zalimlerinin yaptıkları ile görüntüsü tamamen ayrışmış; görüntü, yapılanları görünmez kılmak için profesyonelce işlenen bir endüstri hâline gelmiştir. Eski zalimler kafa keserken akan kan herkes tarafından görünürdü. Egemenliğin büyük bir kısmı doğrudan "zor"a dayanıyordu. Oysa şimdi milyonlarca insanın ölümünden sorumlu elleri hep bebek severken, fakirlere yardım ederken görüyorsun. Bütün zalimler şefkatli, bütün alçaklar ahlâklı görünüyor. Öldürülen her insana karşılık görüntülerde onlarca bebek seviliyor, yüzlerce gülümseme görünüyor. Şefkat, yardımseverlik, güleryüz artık somut yaşamdaki cinayetlerin, suçların kılıfı olarak imaj terzilerinde özenle dikiliyor. Çağımızda hiçbir zalim kan görmeye dayanamıyor, bütün zalimler çok duygusal ve hassaslar... Çağın bütün alçakları iyi aile babaları veya anaç kadınlar...

İkinci Dünya Savaşı'ndan kalma bir toplu mezar

İnsan ahlâkının gerçek sınanması, ahlâki coğrafyasının dışında olanaklıdır. Çoğu kötülük, genellikle kendine belirlediğin ahlâki normun dışında gerçekleşir. Bir insanın ahlâkı, kendisiyle aynı grupta olan birisine karşı davranışlarıyla değerlendirilemez. Ahlâkını esas belirleyen şey düşmanına yaptıkların ve de yapacaklarındır. Hitler'in ahlâkı sınanacaksa, sarışın Alman çocuklarına bakarken değil gaz odasına giden bir Yahudi'de sınanmalıdır.

İnsanın ahlâkını belirleyen, "olduğu" kadar "olabilecekleridir". Ne olduğun kadar "olabileceklerin" de sana dâhildir.

İkinci Dünya Savaşı sırasında toplama kampındaki kadınlar ve çocuklar zehirli gaz ile öldürülmeden az önce. Kurbanlar banyo yapacaklarını sanmaktalar.

İçinizden bu çaresizlik fotoğrafından cinsel arzu edinmeyi başaranlar dahi vardır. Hiç şaşırmamalı; fotoğrafa neden olanlar insan türü kapsamında olduğuna göre buradan şehvet üretebilenler neden olmasın. Görüldüğü gibi insan türü çok geniş bir ahlâki çeşitlilik gösteriyor. Ama iyi ki de gösteriyor; insan bu kadar alçaklaşabiliyorsa yücelebiliyor da... Bu fotoğraftan tiksinen insanların da yaşadığını bilmek, bu insanları zehirleyenlerle kavga edenlerin var olduğunu bilmek... İnsanlık akışını işte onların üzerinden sürdürüyor.

7. AUSCHWİTZ "TATSIZLIĞI" VE "SORULARLA TERLEYEN" NAZİLER

Auschwitz Toplama Kampı o gün karışmıştı. SS doktorlarından Dr. Fritz Klein kamp sakinlerine hitap ederken böyle bir protestoyu hiç beklemiyordu. "Sevgili alçak Yahudiler" diye söze başlamıştı, "ve iğrenç Çingeneler, aşağılık komünistler, sayın eşcinsel domuzlar" diye devam etmişti. "Bugün burada çalışma verimliliği ve Weberyan ahlâk üzerine konuşmak için toplanmış bulunuyoruz." Bu cümleyi bitirir bitirmez önünde hazırolda bekleyen ve sessizce onu dinleyen binlerce kişiden birisi yerden bir kartopu alıp Klein'a fırlatmıştı. O anda kalabalıkta bir uğultu duyuldu ve kartopunun geldiği yerdeki insan kümesinde kıpırdanmalar olmuştu. Kartopu Klein'ın omzuna değmiş apoletlerine kar bulaşmıştı. Kartopu attığı düşünülen kişi kısa sürede bulundu, tamamen garantiye almak için çevresindeki dört sıra insanla birlikte çıkarıldı ve iki dakika sonra hepsi kurşuna dizildi.

Ertesi gün gazeteler bu olaya geniş yer verdiler. İktidar yanlısı Die Zeit gazetesi "Yahudi Suikasti" diye manşet atmıştı. Klein'in suikastten yaralı olarak kurtulduğu, hayati tehlikesinin olmadığını yazmıştı. Benzer konumdaki gazetelerde "Sinsi tuzak atlatıldı, Klein kurtuldu", "Vahşet" gibi haber başlıkları vardı. Başyazılardan biri "şiddetten medet umanlar, kendi şiddetlerinin karanlığında boğulacaklardır" diye bitiyordu.

Bir başka gazetenin başyazısı şöyleydi: "Öncelikle uğradığı saldırı nedeniyle Sayın Fritz Klein'a geçmiş olsun dileklerimizi iletir, acil şifalar dileriz. Sayın Klein dün konuşurken, sadece ve sadece fikirlerini ifade ederken bir saldırıya maruz kaldı. Doktor Klein'ın o sırada elinde bir silah yoktu, tek yaptığı düşündüklerini ifade etmekti. Sayın Klein'nın her görüşüne katılmayabiliriz. Biz onun her yaptığını benimsemiyor ve zaman zaman eleştiriyoruz. Ama şiddet uygulayarak onun konuşma özgürlüğünü kısıtlamak asla kabul edilemez. Şiddetin her türlüsüne karşı çıkmak ve içeriğine katılmasak bile karşı görüşlerin de kendilerini ifade etme hakkını savunmak gerekir. Bu özgürlüğü savunmak için Nazi Partisinin ideolojisini, Führer'in fikirlerini, Goebbels'in politik pratiklerini sevmek, Doktor Klein'ı benimsemek veya onların görüşlerine katılmak zorunda değiliz. Biz onların dediklerinin birçoğuna katılmıyor ve bazı uygulamalarına karşı yeri geldiğinde demokratik çerçevede en ağır eleştirileri getiriyoruz. Ama Sayın Fritz Klein'a yapılmış böylesi bir saldırı karşısında bugün hepimizin Sayın Klein'ın yanında yer almamız gerektiğini düşünüyoruz. Demokrasi, hoşgörü ve uzlaşma zemininde buluşan herkesi bu tutuma destek vermeye çağırıyor, bu tür şiddet hareketlerini asla tasvip etmediğimizi bütün kamuoyuna ilan ediyoruz. O saldırıyı gerçekleştirenlerin bir görüşü varsa bunu şiddet uygulamak yerine Sayın Klein ile fikirsel çatışmaya girerek ifade edebilirlerdi. Bir kişiyi eleştirmek için önce onun fikirlerini söylemesine izin vermek gerekir. O saldırıyı gerçekleştirenler, Sayın Klein'ın karşısına

çıkıp Sayın Klein'ı **sorularıyla terletebilir**, onu fikirleriyle köşeye sıkıştırabilirlerdi. Bütün kamuoyunu yaşanan bu şiddete karşı duyarlı olmaya çağırıyor ve fikri olan herkesi sağduyu ve hoşgörüye davet ediyoruz.

"Herkesten Daha Çok Antifaşist Partisi (HDÇAP)" Genel Başkanı, bu olaydan sonra Berlin'deki SS karargâhında bir basın toplantısı düzenleyerek "**Kartopundan Havantopuna Şiddetin Dili**" başlıklı bir basın açıklaması yaptı. Yazıda kartopu ya da havantopu, her türlü şiddetin reddedilmesi gerektiğini belirttikten sonra kartopu atanların, insanları gaz odasına atanlarla aynı zihniyette olduğunu vurguladı. Açıklama şöyle bitiyordu:

"Şiddetin her türlüsüne karşı olmalıyız. Auschwitz'deki gaz odalarına karşı olduğumuz kadar Fritz Klein'a yapılan saldırılara da karşıyız. Ayrıca saldırı sonrası bir grup insanın mahkemeye çıkmadan kurşuna dizilmeleri asla kabul edilemeyecek bir tutum, bir anlamda yargısız infazdır. Klein'a yapılan saldırı kadar bu ölümleri de kınıyoruz. Şiddet karşısında tutarsız olanlar, kendilerine karşı olan şiddete karşı çıkarken karşı görüştekilere uygulanan şiddeti görmezden gelenler, Auschwitz'deki gaz odalarına karşı çıkma hakkına sahip değildir.

Gaz odası şiddetine, kartopu şiddetine ve yargısız infazlara hayır! Her türlü şiddete son!"

Grup basın toplantısından çıktıktan sonra Reichstag'ın[1] önünde bir tencere kartopunu kaynatıp buharlaştırarak sembolik bir protesto gösterisi yaptı.

Yine "NAZİ karşıtı" olduğunu beyan eden gruplardan bir gazeteci: "Kartopu atanların zihniyet dünyası, yarın gücü ele geçirdiklerinde gaz odalarını çalıştırmaktan çekinmeyecek olan potansiyel Klein'ları barındırmakta ve NAZİ dilini ontolojik olarak yeniden üretmektedir. Gerçek antifaşizm, antifaşizm kisvesi altında saklanan bu örtülü faşizmi mahkûm etmeli ve faşizmi yeniden üreten bu zehirli dili bütün olanaklarıyla teşhir etmelidir." diye biten bir yazı yazdı.

HDÇAP genel başkanı ve NAZİ karşıtı olduğunu beyan eden gazeteci, bu olaydan iki ay sonra tutuklandı, HDÇAP kapatılarak yasadışı ilan edildi. Resmi olarak doğrulanmayan haberlere göre genel başkanı ve üyeleri Auschwitz Kampı'na gönderilmişti. Genel başkanın kampta Dr. Klein'i sorularla terletmeye çalışıp çalışmadığı hiçbir zaman öğrenilemedi. Başkanın gaz odasında öldürülmeden önce terleyip terlemediği de bilinmiyor. Zyklon B[2] gazı dakikalar içinde öldürdüğü için terlemeye vakit bulamadığı tahmin ediliyor. O günden sonra onbinlerce NAZİ sıcaktan, yorgunluktan, ayakta durmaktan, havasızlıktan ya da sıkıntıdan terledi, ama bir tanesi bile sorularla terlemedi.

*1. **Reichstag:** Alman Meclisi*

*2. **Zyklon B:** Nazilerin 2. Dünya savaşı sırasında toplama kamplarında insanları toplu olarak yok etmek için kullandıkları zehirli gaz.*

8. KAHRAMANLIK SAATİ

Sekiz Mayıs 1945 gününün akşamı şehrin bilinmeyen bir sığınağında çok gizli bir toplantı yapılmaktaydı. Altı yıldır süren savaşın artık sonu gelmişti. Savaşın bütün taraflarının üst düzey generalleri bir sığınakta yarınki ateşkesin koşullarını konuşuyorlardı. Aslında savaşın kazananı ve kaybedeni zaten belli olduğundan tartışılanlar işin ayrıntılarıydı: yenilen tarafın silahlarını nerede teslim edeceği, şehrin ne zaman teslim alınacağı, şehirdeki sivillere yiyecek ve su yardımının nasıl yapılacağı, sonraki barış antlaşmasının koşullarını konuşmak için oluşturulacak komisyon üyelerinin seçimi vs. Saat geceyarısı biri geçerken bu konuların çoğu konuşulmuş ve fikir birliğine varılmıştı. Kahveler içildi, küçük şakalar yapıldı. Yenen tarafın generalleri, yenilen tarafın savaş boyunca yaptığı kahramanlıkları övdü, yenilen tarafın generalleri yenen tarafın adaletinden söz etti. Savaşın gerisinde bıraktığı 50 milyon cesetten hiç konu açılmadı. Bazen çok uzaklardan bazen de çok yakından gelen silah sesleri, herkesin artık olağan kabul ettiği sıradan seslerdi. Konu en son, ertesi günkü ateşkesin saatini belirlemeye geldiğinde saat ikiyi çeyrek geçiyordu. Yenilen tarafın bir generali sabah 08:00'dan itibaren ateşkesin uygulanmasını önerdi. Yenen tarafın iki generali bu öneriyi kafa sallayarak destekledi. Ateşkesin hangi saatten itibaren yürürlüğe gireceği konusu iki taraf için de pek önem taşımıyordu. O sırada yenen tarafın generallerinden birisi "12 olsun, tam olsun" dedi. Diğerleri "fark etmez" dediler, "siz bilirsiniz." Az önceki öneriye kafa sallayan iki general bu öneriye de kafa salladılar. "Tam olsun" derken neyin tam olması gerektiğini, ne kastettiğini hiçbiri anlamamıştı ama bunu sormadılar da. Sekiz fikrini ortaya atan general de "fark etmez" dedi. Çoğu general "fark etmez" deyince "12 olsun tam olsun" diyen generalin önerisi kabul edilmiş oldu ve tutanağa geçirildi. Müzakere bitmişti, el sıkışıp sığınaktan ayrıldılar.

Saat 12'de yürürlüğe girecek olan ateşkes, ertesi gün son yarım saate kadar hiçbir birliğe iletilmedi. Ateşkesin bildirildiği birlikler, saat 12 oluncaya dek bu emri alt birimlerine bildirmedi. Saat 8 ile saat 12 arasındaki dört saatte gelişen çatışmalarda taraflardan toplam 3512 kişi ölmüştü. Savaşın son ölüsü Oliver M, saat 11:59'da alnından vuruldu ve saklandığı sokak köşesinden kaldırıma yıkıldı. Kafatası bir karpuz gibi ikiye ayrılmış ve beyni ortaya çıkmıştı. Elli saniye daha ölmeseydi 50 yıl daha yaşayacaktı. Saat tam 12 olduğunda savaşan tarafların hepsine "silah bırak" emri geldi. Az önce bütün güçleriyle savaşan askerler, cephelerinden çıkıp biraz önce kurşun sıktıkları düşmanlarının önünden geçtiler. Bütün tüfeklerin namluları yere bakıyordu. Oliver M'nin silah arkadaşları da verilen emir gereği silahlarını bırakıp saklandıkları yerlerden çıktılar ve birkaç dakika önce kurşun yağdırdıkları yöne doğru baktılar. Bu sırada Oliver M'nin beyni kaldırıma akmaya devam ediyordu. Oliver M'nin beyin hücrelerinin çoğu hâlâ ölmemişti ve kahramanlıkla doluydu. Oliver M, savaşın bittiğini öğrenemedi ama Oliver M'nin beyin hücreleri ateşkesin ilan edilmesinden sonra 3 dakika daha canlı kalabildi.

9. BİR EMBRİYODAN İYİ VATANDAŞ YARATMAK

Bindokuzyüzaltmışaltıda İsrailli psikolog Georges Tamarin yaşları 8 ile 14 arasında değişen 1066 çocuğa Tevrat'taki Yeşu 6. ayetteki Eriha Savaşı'nın öyküsünü anlattı.

"Yeşu, halkına Tanrı, Eriha'ya girmelerine izin verdiği için sevinmelerini söyler. **Kadın erkek, genç yaşlı, küçük ve büyük baş hayvanlardan eşeklere dek, kentte ne kadar canlı varsa hepsini kılıçtan geçirip yok ettiler.** (...) Sonra kenti içlerindekilerle birlikte ateşe verdiler. Ancak altını ve gümüşü, tunç ve demir eşyayı RAB'bin Tapınağı'nın hazinesine koydular."

Çocuklara sorulan soru ve cevap seçenekleri şöyleydi:
Sizce Yeşu ve İsrailliler doğru mu davranmışlardır, yanlış mı?
A) Onaylıyorum.
B) Kısmen onaylıyorum ya da onaylamıyorum.
C) Kesinlikle onaylamıyorum.

1066 çocuğun %66'sı yukarıda ifade edilen cinayetleri tümüyle onaylıyordu. %26'sı C seçeneğini işaretlemişti.

Soru, Yeşu yerine "General Lin", İsrail yerine "3000 yıl önceki Çin Krallığı" olarak değiştirilip bu gruptan olmayan başka bir grup çocuğa sorulduğunda 168 çocuğun sadece %7'si A seçeneğini işaretlemişti. %75'i bu cinayetleri kesinlikle onaylamadığını belirterek C seçeneğini tercih etmişti.

Büyük bir kısmınız soykırımların ve katliamların ancak "General Lin" tarafından yapılanlarına karşıdır. Bu işi "sizin Yeşu"'larınız yaptığında çeşitli gerekçeler öne sürerek onaylamaktasınız. Birinden adalet beklediğin bir an olursa, senin de yüzlerce konuda Yeşu'yu onayladığını, insanların çoğunun onaylayacak bir Yeşu'sunun bulunduğunu asla unutmamalısın.

Dünya, Yeşu'ların kılıçlarının keskinliğiyle şekillenen bir cangıldır; her "Yeşu tebaa"sının, diğer Yeşulara General Lin muamelesi yaptığı... İyi vatandaş, gerçek Yeşu'nun kendi Yeşu'su olduğuna inanır. Eğer dünyadaki tek Yeşu'nun kendi Yeşu'n olduğuna tam anlamıyla inanıp iyi vatandaş olursan birgün sen de bir Yeşu olabilirsin.

Toplumun en büyük, en sürekli ve en dehşet verici başarısı, yeni doğan bir bebeğin 20 yıl sonra dini, dili, ırkı, siyasi görüşü olan bir erişkin hâline gelmesini kontrol edebilmesidir.

10. GÜNCELLENMİŞ NAZİLİK VE NAZİLİKLERİNİ BİLMEYEN NAZİLER

Nazilerin bir mitinginde Adolf Hitler'i dinlemeye gelen Alman vatandaşları

Nazilik, mantıksal sınırların uzanabildiği yere kadar zorlandığı, devletin ve toplumun "aşırı hâl"idir. **Farklılığı kesinlikle "nitelik"te değil "doz"undadır.** Yirmibirinci yüzyılda toplumların ve devletlerin büyük çoğunluğunda her daim var olan eğilimlerin "başarılı" bir uygulamasıdır Nazilik; Nazi'yi Nazi yapan "devlet"liğe ya da "toplum"luğa kendini fazlaca kaptırması sonucu ortaya çıkan çok basamaklı ceset sayılarıdır.

Oysa hemen her toplumda ve devlette o ceset yığınlarından birkaç bin düzine bulabilirsiniz. Nazilik, bir topluluğun toplum, devletin devlet olma özelliğinin mantıksal sonucudur. Toplumun kalabalığına katılabilmesi için bireyin tek yapması gereken inanmaktır; gerisi kendiliğinden gelir. Sonrası bildik dünya... Nazilik, topluluğun ve devletliğin katı hâlidir; makyajsız sokağa çıkan devlettir Nazilik.

Hangi toplumun bireyleri, oylarıyla doldurdukları şarjörlerin boşaltıldığı yerleri umursar? Dünyada hangi vatandaş, yanı başındaki toplama kampından haberdar olabilir? Kaç tanesi haberdar olsa karşı çıkabilir? Haberdar olanların kaçı bunu umursar? **Toplama kamplarının temelleri önce "iyi vatandaş"ların beyinlerinde atılır**; oralara tıkılanlar "kötü" olduklarından ve "iyi vatandaşlar" ise "iyi" olduklarından, haberdar olsalar bile bu durum çoğunluğu rahatsız etmez.

Nazilik, bağışıklık yetmezliği ile ortaya çıkan bir toplumsal enfeksiyondur; hastalığın mikropları bizzat toplumun doğal florasından kaynaklanan "olağan" mikroplardır.

Nazilerin hiç affedilmeyen en büyük suçu **yenilmeleri** olmuştur. Nazilik ne takvimlere sığabilir ne de belli bir coğrafyaya özgüdür. Her toplum, çalışma kampında fırında yakacaklarını özgürce seçme hakkına sahiptir. Her toplum gaz odalarının boyutunu ve kullanılacak gazın çeşidini belirleme hakkına sahiptir. 21. Yüzyılda dünyanın birçok ülkesinde, birçok toplumunda değişik derecelerde, yerel ya da yaygın Nazilikler vardır.

Tarihteki o bilinen Nazilik, mahzende el fenerinin talihsizce aydınlattığı faredir; mahzende daha binlercesi vardır; fare "neden ben?" diye sormakta haklıdır. "Neden sadece beni gösteriyorsun?" diye sorar fare, "ben karanlıkken de vardım, el fenerinin aydınlatmadığı karanlık yerlerin tamamı fare dolu" diye düşünür fare. Dünyanın her yerine dağılmış onlarca ülkenin "iyi vatandaşları"nın çok büyük çoğunluğu, kollarındaki gamalı haçı göremezler, "führer"lerine "başkan", "başbakan", "cumhurbaşkanı" vb. diye hitap ederler. Çoğu toplumun "Yahudi"si Yahudi değildir.

Naziliğin güncel işlevi, kötülük ile "iyi vatandaş" ve "devlet baba"nın arasına mesafe koymasıdır. Mevcut hâliyle "iyi vatandaş"ların ve "baba devlet"lerin neden olduğu bir yığın kötülüğü gizleyerek herkesin kendisini temiz hissetmesine yol açar. Tarihteki Alman Naziliği, güncel dünya Naziliğini gizlemeye yarar.

Yukarıdaki fotoğrafta führerlerine hayranlıkla bakan aydınlık yüzlü vatandaşlara bir bak, bazen senin de kendi führerine böyle baktığın olmuyor mu?

11. DERNEK ÜYELİĞİNE DAVET

DUYURU: Bütün insanları GGDD'ye üye olmaya davet ediyoruz. Şimdi sana "nesnel gerçeklik bilinci" desem, "entel zırva" diye devamını okumazsın. Şimdi sana "nesneleşen bilinç"ten ve Lukacs'tan söz etsem ya okumazsın ya da okuyup hiçbir şey anlamazsın. O hâlde mümkün olduğunca anlaşılır olmakta fayda var.

Cehennemde yaşayan birisinin buna katlanması için çevresini algılamaması ya da başka bir isimle çağırması gereklidir. Eğer bu durumunu değiştirmek istiyorsan çevreni anlamak zorundasın. Eğer çevreni anlamak istiyorsan, kavramları ve nesneleri kendi adlarıyla çağırmalısın. Hepsi bu kadar... Böyle bir kaygı taşıyorsan GGDD üyesi olmalısın. Bu derneğe üyelik sandığından da zordur, yerine getirilmesi gereken şartların bazıları birçok insan için dayanılmazdır. GGDD'nin üye sayısı azdır, derneğin hiçbir tüzüğü yoktur, bir tek yazılı kuralı vardır. Bütün yerine getirmen gereken şey derneğin adının açılımında zaten ifade edilmiştir:

"Göte Göt Deme Derneği"

El gördüğün zaman buna el, göt gördüğün zaman göt diyeceksin. Ne kadar da kaba değil mi? Hatta iğrenç!

İnsan türünün büyük bir çoğunluğu eli başka isimlerle çağırır, diğer şeyleri de öyle... Ele el, göte göt demek, esasen insan türünün oldukça az sayıda bir grubunun edindiği bir tavırdır. Çünkü yalan evrenselleştiği zaman hakikati söylemek devrimci bir eylemdir.[1]

1. *G.Orwell*

12. VASATLIĞA GİRİŞ DERSLERİ

a) Genel İlkeler

*Vasat, en az enerji harcayacağı dünya görüşünü benimser.

*Ego gökdelenleri üzerine serpiştirilmiş kibir parçacıklarından yapılmıştır vasatın eşkâli... Faaliyette olan bir yanardağ gibi varlığından dünyaya sürekli ego fışkırtır, zirvesinden gökyüzüne uzanan bir kibir bulutu ona eşlik eder.

*Vasat, dünyada sadece kendi bilincinin farkında olduğu için kendini önemli zanneder. Sadece özbilinçten ibaret olan bir farkındalık, egonun şişmesine sebep olur. Başka farkındalığa ihtiyaç duymaz vasat; kendisi ona fazlasıyla yeter. Hiçbir şey bulamazsa işlediği organın boyuyla ya da âdetinin düzeniyle övünür.

*Vasatın özgürlüğü ancak afyonunu seçme özgürlüğüdür.

*Vasat, kendisine kendisini ve önemsizliğini hatırlatan herşeyden nefret eder, bu nedenle geceleri yıldızlara bakmayı fazla sevmez.

*Vasatlık zamanından ve mekânından dışarı çıkamama, kendi cesedinden öteye sızamama hâlidir.

*Vasat bilgi karşısında edilgendir; o bilgi edinmez, bilgiye maruz kalır. O bilgiyi içselleştiremez; bu nedenle bilgisi arttıkça büyüyüp genişlemez, bilginin baskısıyla büzüşür.

*Vasat, çevresinden kafasına paket hâlinde tepilmiş ve ateşlice savunduğu fikirlerin hiçbirisi üzerinde ciddi bir mesai harcamamıştır. Bir fabrikadan çok oraya gidip gelen mal taşıyıcı kamyonları andırır; hammaddeyi işlemez, sadece onları taşır.

* Vasat, etrafındaki binlerce kafes demirini, dikenli telleri, mayınlı arazileri ve koca evrende varlığının devinimi için küçücük bir alan olduğunu fark edemez. Kendisi hakkındaki görüşü, çoğu kez yanlış ve hemen daima gerçeğin zıddıdır. Kendini özgür hissetmesi çoğu kez bir özgürlük sorununun göstergesidir. Bilişsel kısıtlılığı, beyinsel yetersizliği, içgüdü bağımlılığı, algı zaafları, evren karşısında komik denecek kadar küçük entelektüel dağarcığı, olur olmaz yere şişip duran egosu ve binlerce gizemiyle zaten sınırlanabildiği kadar sınırlanmıştır. Bütün bunların ötesinde bir de sosyal ve ekonomik eşitsizlikler üzerine kurulu bir toplumsal düzenin varlığı, var olan kısıtlılığı tamamen çaresiz hâle getirip bu sorunların üzerini tamamen örter. Vasat, bütün bu sınırlılıkların bir toplamıdır.

*Vasat, zamanı yeterince algılayamaz. Eski fotoğraflar, kişisel bir anı, bir mezarlık, yakın birisinin artık geride kalmış ölümü vs ona zamanın geçtiğini hatırlatır. Vasat, o an zamanın bir parçası olduğunu ve kendi yaşamının da zamanla birlikte aktığını hisseder. Günlük yaşantısının iz bırakmayacak sığ sularından bir an için kafasını kaldırır. Ama bu uzun sürmez, televizyonda dizisi başlamak üzeredir çünkü. Zamanla ilgili bir algısını beyninin bir köşesine iter ve hayatına devam eder.

*Vasatlığın en temel özelliği yerelliktir. Vasat, zaman içinde geçmişe ya da geleceğe doğru genişleyemez. Ebedi bir "şimdiki zaman" tutsağıdır, zaman görünmez bir kafes içinde onu "şimdi"ye mahkûm etmiştir. Onun evreninde geçmişte yaşananlar, gelecekte yaşanacak olanlar, kendi yaşadığı ülke, şehir, köy, mahalle, ev dışında kalan mekânlar, kendi deneyimi dışındaki deneyimler hiç ama hiç yer kaplamaz. Onun gerçekliği, yaşadığı yer ve yaşadığı zamanla sınırlıdır.

*Vasat, hiçbir soruyla asla baş başa kalamaz; kendine derhâl onu etkisizleştirecek bir cevap edinir. Hatta ortada henüz bir soru yokken dahi önlem olsun diye yanında üç-beş hazır cevap bulundurur.

*Vasat, kitlenin gövdesi içinde kendini eriterek yüksüzleştiğini zanneder. Oysa sırtında ölüp de bir türlü çürüyemeyen kronik cesetlerle ağırlaşmış, bir devlet dolusu yük taşır.

*Vasat kendi tarihselliğini içine sığdıramadığından kendisini tarih dışı zanneder.

*Vasatın gözünü en çok kendisi kamaştırır.

*Vasatın libidosu her an kınından çıkarılmaya hazır bir kılıç gibi davranışlarının fonunda durur.

*Vasat, acısını derinliğinde değil vitrininde taşır. Bu nedenle kendisinden önce acısı görünür.

*Vasat kendisini biricik zannederken aslında bilindik bir kuralın en tipik örneği olduğunu öğrendiğinde dahi istisna olduğu sanrısını beyninden çıkarıp atamaz. Vasat, ancak "istisna olma bilinci"yle olanaklıdır. Çan eğrisinin en tepesindeki, sürünün tam ortasındaki vasat insan bile kendisini istisna zanneder. Hemen her şeyiyle çoğunluk gibiyken bile bıyığının şeklinden şapkasının renginden, arabasının plakasından kendine "istisna"lar yontar. Herkes, "normal" bıyık bırakırken o sol üst dudağında iki kıl fazla bırakmıştır. Herkesin arabası "normal"ken o önüne ışık taktırarak sıradan olmadığını kanıtlar. Vasatlığının gerçek nedenlerine dokunmadan, hayatın mikroskopik ayrıntılarında sıradan günlük yaşam olaylarından "istisna"

yaratmaya çalışmak, vasatlığın en tipik davranışlarından birisidir. Sürünün tam ortasında olduğunun sezgisi, onda büyük ölçeklere dokunmadan farklı olma istencini tetikler. Herkesin oy verdiği partiye oy veren, çevresindeki herkesin inandığı şeye inanan, çevresindeki herkes gibi düşünen, yaşamının bütün ana başlıklarında tamamen çevresi gibi düşünen vasat insan, saçının şeklini değiştirerek çevresiyle arasına fark koymaya çalışır. Ancak vasat, o kadar vasattır ki istisna olmaya çalışırken bile sürü ile aynı tarzda istisna olmaya çalışır. **Vasat, en çok istisna olmaya çalışırken vasattır.**

*İç dünyasını, dış dünyanın tepeden tırnağa belirlenmiş, baştan aşağı tanımlanmış devasa etkisine açtığında, vasat evren karşısında her soruya verecek bir yanıt bulacaktır. Artık böyle sorular sormaya ve bunların cevaplarına kafa yormaya gerek olmadığından ve iç dünya, dış dünyanın doğrudan bir uzantısı olduğundan ayrıca bir iç dünyaya gerek kalmamıştır. Bu, vasatın ihtiyaçları için mükemmel bir çözümdür. "Dış"ın bir kolonisi olarak işe başlayan "iç", bir süre sonra "dış" tarafından ilhak edilir. Etrafındaki "dış"ın, "iç"ini kaplaması ve "iç"in artık "dış" olması tipik bir vasatlık alametidir. Bu nedenle vasatın "içi dışı birdir."

*Cehalet, vasatın göğsünde bir madalya gibidir; büyük bir gururla öne çıkarır ve bununla övünür. Kendisi bir konuyu bilmiyor olmasının eksikliğini hissetmediği gibi bir başkasına, o konuyu biliyor olmasından dolayı suçluluk duygusu yaşatır.

*Vasat kıçının en önemli özelliği kendisinden daha kuvvetli bir güce dayanmasıdır. O ana kadar bir şekli olmayan ve başatın şeklini alan vasat, o andan itibaren etrafa şekil vermeye başlar. Kıçı bir yere dayanmadığı sürece vasat hareket etmez ve dünyada harekete geçen vasattan tehlikeli pek az şey vardır. Vasat, kıçının doğrultusunda kararlar alır; kıçı buradaysa alacağı karar da buradadır. Kararları kıçları belirledikten sonra beyinler, verilen kararın gerekçelerini akla uygun ve ikna edici bir biçimde bulurlar.

*** Vasata ihtiyaçtan satılık "belirsizlik"**

Sis, nesnelerin önünde değil vasatın gözlerindedir. Vasatın en yaygın "normalliği"dir katarakt. Gözlerinin bir felsefe ameliyatı geçirmesi yetmez, ona "epistemik depremler" gerekmektedir.

Vasat, net sınırları olan, kendi tanımıyla uyumlu, kendisiyle özdeş varlıklara dayanamaz; karşısındaki varlıkta mutlaka ucu açık bir yer, bir belirsizlik arar. Bunu "bilimsel ihtiyat", "evrensel tamamlanmamışlık" ya da bir "güvenlik aralığı arayışı" gibi ilkesel amaçlarla değil sadece **"belirsizlik ihtiyacı"** için yapar. **Madde, vasatı rahatsız eder; önünde sis, etrafında hale, içinde ide, ötesinde töz görmesinin nedeni budur.**

*Vasat, günlük hayatıyla ilişkisiz hikâyeler dinlemeye, filmler izlemeye bayılır. Örneğin kendi sevdiği kızı, sırf hasta kardeşini mutlu etmek için onunla evlendiren bir adamın onurlu duruşunu konu alan bir film onu duygulandırır. Şirin için dağları delmeye kalkan ve bu uğurda ölen Ferhat'ın fedakârlığını okur. Oysa gerçek hayatta vasat, birisini severse onunla kendisi evlenir; bazıları bununla da yetinmeyip kardeşinin karısına da sarkar. Vasatın gerçek hayatta, kavuşması için delmesi gereken dağlar olan bir sevgilisi olamaz; bu kadar çok şey yapacağına gider kendisine başka bir sevgili bulur.

*Vasat için ölüm, ne kadar yaşanırsa yaşansın hayatın sonuna yerleşmesi kesin olan koca bir nokta değil, tanıdık birinin beklenmedik kaybı sonrasında o kişiyle kurulan kısa süreli üzücü bir empati konusundan ibarettir.

*Vasatın en çok masraf ettiği sistem "limbik sistem"dir.[1]

*Vasatın toplumunda vasatlaşmamak, bu her yeri saran saçma ağını, tekrarlayıcı kuşatmayı kırabilecek sağlam bilgi kanallarıyla sürekli beslenmekten geçer. Vasatın içinde yüzdüğü saçma okyanusu, dalgalarını beyninin kıyısına vurmaktadır. Her gün onunla mücadele etmeyen, bir gelgit sırasında bir anda kendisini orada yüzüyor bulur.

*Vasat, varlığındaki içerik eksikliğini kendi dışındaki her şeyin kendisi gibi olmasını sağlayarak giderir. Vasat, varlığını onaylatmaya muhtaçtır. Ne kadar önemsiz, ne kadar az ve ne kadar uzak olursa olsun kendisinden farklı bir tek şey bile onun bu eğreti varlığını tehdit etmeye yeter. İşte bu yüzden o, kendisinden farklı olanlara tahammül edemez ve çevresiyle olan bütün ilişkisi, çevresindeki her şeyin kendisiyle aynı olması ya da onunla uyumlu olmasına yöneliktir. Vasatın varlığı, haklılığı, derinliği, içeriğinin doğruluğu ile onaylanamadığından ancak yığınların kütlesi ile onaylanmış olur. Varlığını sürdürebilmesinin, yığınların bu dışsal onayı haricinde başka bir yolu yoktur. Bundan dolayı o hep kalabalık olan yerde, çoğunluğun içinde yer alma çabası içindedir.

*Vasat, bir onay hammaddesidir. Önüne gelen belgelere vurulan bir mühür, her zaman kabule kalkan bir seçim elidir. "Onay merkezi" vasatın beyninin hemen tamamını kaplar. Rızayı ucuza mal edebilmek için vasat, vasat olarak kalmak zorundadır; bu nedenle onay maliyetinin bütün kalemleri vasatı vasat olarak tutmaya harcanır.

*Vasatın savunduğu doğrular, hemen daima çıkarlarıyla örtüşür. "Doğru", çıkarla karşılaştığında daima kaybedendir. Vasatın "doğru"su, çıkarının koruma polisidir; çıkarının bir sözü, bir el işareti ya da bakışı onu hemen yönlendirir. "Doğru", vasatta bir içmekân aksesuarıdır; bütün in-

1. ***Limbik sistem:*** *Beyinde içgüdü ve duyu merkezi olarak işlev gören sistem.*

şaat ve dekorasyon bittikten sonra yerine yerleşir, kendinden önce yapılmış kaba inşaata, ince inşaata ve dekorasyona karşı hürmetkârdır. Vasatın "doğru"su, hiyerarşide çıkardan sonra geldiğini bildiği ve bunu benimsediği için "büyük"lerini sayar. İşte bu nedenle büyük bir iç huzuru yaşar vasat, **doğru bildiği yolda daima "milyon başına" yürür.** Tek başına yürümesi gereken hiçbir yolu doğru bilmez vasat, "doğru"larını, özellikle yolu en kalabalık olanlarından seçer. **Vasat, neye inanıyorsa onu söyler, çünkü zaten hep "söylemesi gerekenler"e inanır.**

*Vasat, kanalizasyon çukurunu değil, çukurun işlemeli kapağını görür; klozeti değil, klozet kapağındaki dantelli örtüyü...

*Vasat, bankada sıra beklerken önüne geçene bütün varlığıyla tepki gösterir; çünkü bilinciyle fark ettiği tek haksızlık budur. Etrafında olup biten ve kendisini bundan milyonlarca kat daha çok ilgilendiren haksızlıkları bilincine çıkaramaz. Onun için dünya gayet dengeli, adaletli ve düzen içindeyken birden birisi gelip banka sırasında önüne geçivermiştir. Apaçıktır olay, son derece yalındır, haklı olduğu ortadadır ve bulup bulabileceği en güvenli itirazdır. Bütün varlığıyla tepki göstermesinin nedeni budur.

*İnsan türünün milyonlarca yıllık tarihinin bütün tortusu çökmüştür vasatın varlığına... Milyonlarca yıl değişime direne direne değişmiş ve ancak bu şekilde yaşamda kalabilmiştir.

*Vasat, insanın olanaklarının kıyısına bile yaklaşamaz; onun adı hep "en olası"'da yazılıdır. Sürü konformizmini, olasılıklar arasında da gösterir, daima "en mümkün olan" yoldan yürür. Vasatın bugün özgürce yürüdüğü yolları, birileri geçmişte bedeller ödeyerek yapmıştır. Vasatın bugün hiç düşünmeden söyleyebildiği bazı sözcükleri, birkaç yüzyıl önce onlarca insan canını vererek elde etmiştir. **Vasat hayatını, dünün acısı, cesetleri, bedelleri üzerine kurmuştur.** Bugün üzerinde koşup zıpladığı çimenler, dün kendini feda eden bedenlerden yeşermiştir. Vasat, dünün cesetleriyle beslenen bir leş kargasıdır.

*Vasatın ahlâkının kapsama alanı pek dardır; dünyanın çoğu kapsama alanı dışındadır. Vasat bu karanlık bölgelerde konumlananlara karşı hiçbir ölçü ya da sorumluluk tanımaz. Kapsama alanı dışındakilere yapabileceği her türlü kötülüğü yapması için önünde hiçbir engel yoktur.

***Acının korunumu**

Vasat, çekmesi gereken acıyı üstlenmediği için başka bir yerde başka birileri onun çekmesi gereken acıyı çeker. Vasatın acısızlığı, başkasının acısının fazlalaşmasına neden olur. Vasat, kendi acısını çekmektense, kendisinin yerine acı çekenlere hayran olmayı yeğler. "Büyük adamdı" der

vasat, yerine acı çekenler öldüğünde. Onun "büyüklüğüne", kendisinin "küçüklüğünün" yol açmış olduğunu asla aklına getirmez.

*Vasatın bilincinin gerçeklikle teması, sadece doğrudan yaşadıklarıyla olanaklıdır. Kafasına yemediği sürece dünyada kimsenin copla dövüldüğünü bilmez. Kendi şehri bombalanıp kendi evi yakılmadığı sürece hiçbir şehir ona göre bombalanmış sayılmaz.

*Vasat, iki şeye karşı büyüteç gibi işlev görür: başkalarının hatalarına ve kendi egosuna...

*Vasat, içgüdülerinin bir aparatı, biyolojik izleklerinin bir esiridir.

*Vasatın güvenliği, bir başkasının uğradığı terörden, görmediği birilerinin dehşetinden yapılmıştır.

*** Vasatın coğrafi konumu**

Vasat, her kümenin ortasında konumlanır, hiçbir şeyin kenarında durmayı sevmez. Vasat sosyaldir, çevresinde insan ister; yaptığı, söylediği ya da istediği her şeyi başkalarıyla birlikte gerçekleştirir. Hiçbir şeyi ilk önce ya da en son yapmaz, mutlaka ondan önce birileri yapmıştır ve ondan sonra da yapacak birileri vardır. **Vasatın çevresinde daima bir miktar "toplum" bulunur.** Vasat, hayatının bütün kulvarlarında zirvede, o konudaki çan eğrisinin tepesinde ikamet eder. Vasat üzerine, yaşadığı toplumun ve zamanın aritmetik ortalamasını giyer.

***Vasatın "imla"sı**

Vasat, bilincini parantezine göre uzatır. Kendisinden yeterince uzaklaşmadığı için hiçbir zaman parantezini algılayamaz.

***Vasatın habitatı**

Vasat, yaşamını başkalarının cesetleri üzerine kurmuştur. Mutluluğu, başkalarının acısından yapılmıştır. Heyecanlarının tuğlaları başkalarının azaplarıdır. Masumiyeti, zulümlerden artakalanlardır. Huzuru, susturulmuş çığlıkların üzerine kurmuştur işgal çadırını... Saflığından zulüm, yaşamından ölüm akar. Vasatın adaleti suç saçar. Sevgi sözcüklerinin kökü, ölümcül emir kipleridir. Özverisinin içinde bencillik, sevgisinin içinde her an kılıfından fırlamaya hazır su katılmamış nefret vardır.

***Emek-vasat teorisi**

Tarih boyunca onlarca deha, on yıllarca bir konu üzerinde çalışır, düşünür, okur ve yazar. Sonra vasat çıkıp o konuda daha önce kimin ne söylemiş olduğundan habersiz, o konuda hiç ama hiçbir şey bilmeden, o konuya hemen hemen hiç zaman ayırmadan ahkâm keser. Çok zeki olduğunu dü-

şünerek bilgi ve emek eksikliğini zekâyla tamamlayabileceğini zanneder. Vasat, kısa yolların insanıdır; bir başkasının yıllarını vererek edindiklerini, kısa yoldan elde etmek en büyük becerisidir. Herhangi bir konuya doğrudan zaman harcamaktansa, o konuda hiç emek harcamadan o konuyu bilmenin yollarını bulmak için zaman harcar. Vasatın en büyük erdemi tembelliğine dayanır. Dörtyüz sayfalık bir romanın 400 sayfasını okumak ona zor geldiği için üç sayfalık özetini okur, sıklıkla o üç sayfayı da okumak zor geldiğinden özetin bir paragraflık özetini okur ve bu okumayla o kitabı anladığını düşünür. Ne kadar da zekidir! Başkasının birkaç gün harcadığı bir işi böylece beş dakikada "halletmiştir."

*Vasat, içinde yaşadığı evrenin en sorgulanabilir ve en düşünülmesi gereken kısımlarını doğumsal-coğrafi nedenlerle edindiği maneviyatının kucağına atıp beynindeki olası bütün soruları dışarıya süpürür.

*Vasatın yaşamı ökse otu gibidir; her yerine yapışmış binlerce yalanı peşinden sürükler.

***Anlam yapma**

Kahraman anne, fedakâr doktor, cesur polis, idealist öğretmen ve benzerleri, kendi sıradanlığına duyduğu nefretin belirtileridir. Vasat, kendisinin de bir kategorisine ait olduğu alelade kimliklere, olağanüstü ve gerçek dışı özellikler yükler: böylece yaratmış olduğu imgeyi tekrar sırtına giyerek kendisine bir "anlam" yapar. Vasatın "anlam"ları fabrika yapımıdır, "el değerek" üretilir.

*Vasat için söz konusu kendisini kollamaksa mantık ve gerçeklik teferruattır.

*Vasat için "gerçeğin bozulması" bir kuraldır. Koca bir rıza üretme çarkı, onu razı etmek için kurulmuştur.

*Nesne "olur", özne "yapar." Vasat, kendisinin istemi dışında edinmiş olduğu din, dil, ırk, cinsiyet gibi "olduklarından" ibarettir. "Yaptıkları", "oldukları"nın bir ürünüdür. Öznelliği, bir tür yalancı öznelliktir. Devinimde kendisinin dışında hep bir gizli özne vardır. Vasat, kendisini özne zanneden bir "belirtili nesne"dir.

***Vasatın akustiği**

Vasatlık bazen sessizliktir, çoğu kez de tayin edilmiş frekanslarda bağırtı... Bağırtı da olsa sessizlik de olsa vasatın varlığı daima **yankı**lardan oluşur.

*Vasatın, nitelik yoksunluğuna bulduğu en pratik çözüm niceliği genişletmektir.

*Vasat, toplumunu yaşar. Vasat birey, toplumunun zamanda tezahür ettiği bir mekândır.

*Vasat yaşadığı özgürlüğün ve konforun bedelini sususuyla ödemiştir. Vasata taksit taksit verilen yaşama hakkı peşin ödenen sususlarla elde edilmiştir.

*Bilgi, vasatın hayatında belirgin bir değişiklik yaratamaz. Onun hayatının kalın çizgileri değişikliğe kapalıdır; edindiği bilgiler, sadece zaten var olanı zenginleştirir. Vasat, edindiği bilgiden yeni bir şey öğrenemez; bilgi, sadece bildiklerini pekiştirir. Vasatın dünya hakkındaki algısının belkemiği, bilgi gibi değişken ve öngörülemez bir aygıttan değil değişmez inançlardan oluşur. Vasat en fazla "an"da olanı algılayabilir. Oysa esas bilgi, "an"lar dizisinin doğasını, sürecin yönelimini anlamaktır. "Bilme"nin bilince dönüşümü, ancak tek tek olgular arasında tutarlı, sınanabilir ve doğru ilişkiler kurmakla gerçekleşebilir. Bu nedenle vasat, ne öğrenirse öğrensin aynı kalır ve bu değişmezliğiyle gurur duyar.

*** Vasatın epistemolojisi**
Köyün alt başında bir yalan uydurdum. Üst başına geldim ben de inandım.

*Vasatın içinde yaşadığı şimdiki zaman, her ayrıntısı ustaca düşünülerek tasarlanmış "fabrika malı" bir üründür. Vasatın bütün uzay-zamanı, o anda bulunduğu mekân ve o anda içinde yaşadığı zaman olduğundan dolayı, şimdiki zamana hükmeden, vasatın bütün evrenine hükmetmiş olur.

*Vasat çalışır, bir gün hiç çalışmamak için...

*Vasat, tarihe giremez. Rol aldığı tarihi olaylara farkında olmadan dâhil olur. Yaşadığı nesnel gerçekliği algılayamaması vasatın en bilindik özelliğidir.

*Vasatlık tiksinmemektir; vasat nefret edebilir, öldürüp parçalayabilir ama tiksinemez.

*Vasat, toplama kamplarından ve işkenceden pek hoşlanmaz. Nazileri desteklerken bile bunların varlığını doğrudan savunmamıştı. Ancak destekçisi olduğu düzenin göbeğinde "suçlu" veya "kötü"ler için böyle adacıklar olmasına ses çıkarmaz. O, sinemada film izlerken bir kilometre ileride birisinin makatına cop sokulur, o satıcıya gülümserken devleti kaka birisinin kolunu kırar. Vasatın düzeninde "kırılan kollar kayıtsızlık içinde kalır", sokulan coplar makat içinde...

*Vasat, diliyle söylediği birçok şeyin bilincinde değildir. "Hepimiz bir gün öleceğiz" ya da "her şey değişiyor" Vasat, öleceğini diliyle söylese de bu bilincine sızmış bir kavrayış değildir; o hiçbir şey değişmiyormuş gibi yaşar.

*Vasatın üst sınırı olsa da bir alt sınırı yoktur. Ne zaman daha alçak olamayacağı tahmin edilerek bir alt eşik çizilse, o sınırı mutlaka çiğner.

*Bütün yaşam, nesnel gerçekliğin basıncı altında sürer. Gerçeğin süregen basıncı, vasatın bilincinin somuttan dışarıya doğru mistiğe, bilinmeze ve safsataya fıtıklaşmasına yol açar. Vasat işte bu "algı fıtığının" içinde yaşar.

*Toplumsal devrimlerin en önemli hedefi vasatın fazla yormadığı beynidir. Ortalama insanın derinlemesine bilgi sahibi olmadığı ve olmayacağı konularda çevresinde o konuyla ilgili maruz kalacağı ilk ya da en çok duyacağı bilgiyi oluşturmak; sokaktaki vatandaşın her gün alacağı hapları belirlemek, onun gözlerini açınca göreceği dünyanın öğelerini çizebilmek... Bir toplumsal devrimin at koşturduğu arenanın asgari sınırları bunlardır.

*Vasatın dışavurumu aptallık üzerine kuruludur. Vasatın hayattaki standart yaşayışı aptalcadır. Bir meydan savaşının ortasında değerli bir sanat eseri aramak ne kadar saçma ise onun hayattaki alışılageldik konumunda da akıl ya da çevresel farkındalık aramak da o kadar aptalcadır.

*Her türlü felsefi ve ahlâki sorularının cevabını eksiksiz, çaba harcamadan yanı başında buluyor olması vasatta hiç şüphe uyandırmaz. Önünde uzanan şehirde yaşayanlarla aynı algıları paylaşır: ona göre bu kadar ezici bir çoğunluk doğruyu keşfetmiştir. Gerçeğe neden kendisinin, şehrinin, inancının ya da kendi ülkesinin insanlarının ulaşabildiği ama başkalarının ulaşamamış olduğu, vasat için şüphe duyulacak bir konu değildir. Vasat, görücü usulü düşünür ve yaşar.

*Aslını yaşayamadığı bir yaşamın en azından daimi vekâletini almak için kendisine noterlik yapacağını umduğu onlarca alışkanlık edinir vasat: sahte yaşamının her yeri "aslı gibidir" damgalarıyla doludur.

*Vasatın dünyasında anlık kahramanlıklar, hikmet içeren tesadüfler, çalışmanın dışlanması, doğuştan yeteneklerin yüceltilmesi vardır. O, karşısında edilgen kalmaya hazır bir hâlde mucize avına çıkmıştır.

*Vasatın yaşamı zaman zaman birçok kılığa bürünebilir; Don Kişot, Javert, Frenhofer ya da Şvayk... Ama bu geçici kimliklerin arkasındaki kalıcı mekân, hiçbirine yerleşemediği bu insanlık durumlarının fon hakikati, "Godot evreni"dir. Vasat, en çok Godot evreninde yaşadığından, Godot'yu diğerlerinden daha yabancı bulur.

*Vasatın egosu, denizinden büyük bir ada gibi bilincinin ortasına yerleşmiştir. Bilincinin diğer unsurları egosunun baskısıyla kenarlara çekilmiştir.

*Vasatlık en çok hüzün eksikliğidir. Hüzün, onun için iki gün kalınan elektriksiz bir kamp, bir tür turistik gezidir. Nostalji... Oriental....Mistik... Yepyeni heyecan..! İki günden sonra döneceği gerçek hayatta bunların hiçbiri olmaz.

* Vasat, kendisiyle nesnel gerçeklik arasında oynadığı oyunda hep kendisini kayırır.

*Vasat, sözün güvenli balkonundan gerçeğin tekinsiz okyanusuna bakar. Elleri en fazla söz ile gerçeğin arayüzündeki balkon demirlerine kadar uzanır. Gözüyle gördüklerinden ne kadar söz ederse etsin gerçeklik, bir tercih anı geldiğinde vazgeçeceği ilk safradır.

b) Vasat ve Devlet

***Devletin vasattaki koordinatları**
Hem içindedir devlet hem de büsbütün dışında,
"Çokpare" ideolojik aygıtların parçalayan hışmında.[2]

*Meşruiyetin en küçük birimi vasattır. Devlet bir rıza üreticisidir; vasatsa rızanın dölyatağı... Devlet, vasatta rıza döller, vasat bir seferde binlerce rıza doğurur. Vasatın en değerli üretimidir rıza...

* **Hiperdevletemi**
Vasatın dilinden devlet damlar. Vasat devlet terler, her salgısında az çok devlet vardır. Vasatın kanından devlet akar, devletinden de kan...

*Devlet, vasat için zaman üretir; daha çok dizi izlesin, daha çok alışveriş yapsın diye. Vasatla nesnel gerçekliğin arasındaki arayüzdür devlet; nesnel gerçekliğe bakıp vasata özetler. Vasat, değerli vaktini bunlarla harcamamak için devletini görevlendirmiştir. Devlet, vasata okullarda ve haber bültenlerinde sadece sonuçlarını söyler.

* Vasatın beyni, devletinin varlığına bitişiktir; bilinci devletin gövdesine iliştirilmiştir. Aralarında belirgin bir sınır olmadığından devlet nerede biter, vasatın beyni nerede başlar pek anlaşılmaz. Ancak devletin bittiği yerde vasat da biter.

*Vasat ile devlet her iki taraf için de kârlı olan alışverişler yapar. Vasat, devlete cop harçlığı verir; karşılığında diz ağrısına merhem verecek hastane, devletini alkışlayabileceği stadyum, karşısında osuracağı televizyon ve bu alışverişi resmi hâle getiren yasalar alır.

*Devlet, hava ve okul yoluyla geçen bir virüstür, bulaştığı insanları "vasat"a dönüştürür.

2.***Şiirin özgün hâli:*** *Ne içindeyim zamanın / Ne de büsbütün dışında / Yekpare, geniş bir anın / Parçalanmaz akışında. (A.H.Tanpınar)*

*Kendisine gerekli olan vasatın niteliklerini belirleyip bunları dayatmak, görünmez bir devlet şiddetidir.

*Vasatın en küçük biriminde bile devlet vardır. Vasat, devletinin istediği gibi olmaya çalışır; devletinin sev dediklerini/sevdiklerini sever, sevme dediklerini/sevmediklerini sevmez. Vasat, devletinin en küçük birimidir; devlet, vasatının en büyük birimi...

*Her mevsim devlet, vasatta kendini temize çeker.

*Devlet vasatına karşı çok kıskançtır; vasatın, belirlediği standartların dışına taşmasına izin vermez. Sık sık coğrafyasında sürek avına çıkarak ölçütlerine uymayanları hizaya getirir.

*Vasatın aptallığı devlet destekli olup yasalarla güvence altına alınmıştır. Vasat üretme çiftlikleri, bir kamu hizmeti kabul edilmiş olduğundan vasatın beyni, devletin birinci dereceden sit alanıdır. Orada devletten izin almadan hiçbir inşaat yapılamaz, çivi dahi çakılamaz. **Devlet vasat beyninin tek ve mutlak müteahhidiidir.**

*Devlet, vasattan vergi alır, karşılığında tam teşekküllü algılar verir. Böylece vasata hizmet eder, verdiği algıları vasatının üzerine zimmetler.

***Vasathane**

Bir devletin ilk ve en önemli görevi, kendisini beyninde taşıyacak insan vasatını üretmektir. Bütün vasat imalathaneleri devletin denetiminde olup ruhsatlıdır. Ruhsatı olmayan imalathaneler derhâl zabıta tarafından imha edilir.

***Vasatın enerjisi**

Vasatlığın bir ekonomi politiği vardır. Vasatın izlediği dizi sayesinde döner fabrikaların çarkları, vasatın linç ettiği cesetlerle buğday hasatı kaldırılır. Vasatın alkışları ile borsa yükselişe geçer. Vasat, vasatlığıyla, vasatlığını sürdürecek koşulları yaratır. Vasatlık bir yan ürün değil son üründür; çeşitli etkenlerin bir bileşkesi değil amaçlanmış bir sonuçtur. Vasat, devletinin kıymetlisi, onun en özenli eseridir.

***Vasat hasadı**

Her egemen kendi rızasını yaratır. Vasat üretme çiftliklerinde devlet, mekâna vasat eker, gazetelerle onu sular, dizilerle büyütür, okullarla altını çapalar ve içine devleti yükler. Belli bir süre sonra da yeşeren rızayı biçer.

***Bir son ürün olarak vasat**

Çağ, canlının en temel özelliği olan "uyarana uygun tepki verebilme" özelliğini tahrip etmektedir. Eline silah alıp parçalanarak öleceği savaşlara

seve seve gidecek insanlar ve kendini köleleştirenleri sürüler hâlinde alkışlayan eller yaratmak; başına gelenlerle bunların sebepleri arasındaki temel nedensellik ilkesini değerlendirme yetisini yok etmek... Milyonlarca yıllık biyolojik ve binlerce yıllık kültürel evrimle kazanılan bu yetenekler yine insanın yarattığı teknolojik olanaklarla tahrip edilmektedir. Artık sorun bir grubun ya da bir toplumun zarar görmesi değil insan türünün her bir bireyinin dâhil olduğu, bir türün topyekün maymunlaştırılmasıdır. Yüzlerce üniversite, sürüsüyle araştırma enstitüsü "maymunlaştırma" sürecinin onlarca değişik ayrıntıları üzerine uzmanlaşmakta, beyinlerini ve emeklerini "maymunlaştırmak" için harcamakta, dünyanın en ileri teknolojileri ve en yüksek zekâları, "maymunlaştırma"nın hizmetinde çalışmaktadır. Yirmibirinci yüzyıl itibariyle insanlığın ulaştığı en ileri unsurlar, şimdi insanı "geriye doğru evrimleştirmek" için çaba harcamaktadır. Tahrip edilecek hedef olarak akıl, bilimsel düşünce, nesnel gerçekliğin algılanması, neden-sonuç ilişkisi gibi insanlığın ortak mirası alınmıştır. Amaç, tarih öncesi çağlardaki doğa karşısında ezilen insanı yeniden yaratabilmek, doğa olaylarını esrarengiz ve rastlantısal bulan, onları açıklamaktan aciz ya da doğaüstü güçlerle açıklayan, korkak, sürekli bir şeylere tapma eğiliminde olan, çevresini ve evreni anlayamayan edilgen insana tekrar kavuşabilmektir. Maymunlaştırmak için çok kanallı televizyonlardan, bakanlıkların himayelerindeki okullardan, profesörlerin dillerinden topluma sürekli olarak mistisizm, büyüsel ya da sihirsel düşünce akar.

*Kendine bir gövde edinmiş vasat kadar tehlikelisi yoktur. Normalde hiçbir hacmi ve kütlesi olmayan vasat birey, arkasına büyük bir gücü aldığında bir hacim ve kütle kazanır. Cisimleşmiş vasat, sürünün bütün küstahlığını ve hoyratlığını üzerine giyer. Desteklediği iktidar onu cisme kavuşturduğu için iktidar olmadan bir yaşam hayal edemez. Kendisine gövde sağlayan güç, sona erdiğinde o yine eski sefil, hacimsiz, kütlesiz, buharlaşmış yaşamına geri dönecektir. İthal edilmiş bir yaşamı olduğunu, bu "her şey dâhil" saltanatın uzun sürmeyeceğini sezmektedir. Kendi kendine ayakta kalabilecek bir yaşamı olmadığından böyle bir yaşamı olanlara yaşama hakkı tanımaz. Bilinci ve yaşamı her yere konabilen bir sinek gibidir; konamayacağı iktidar, reddedeceği bir konaklama yeri yoktur. Her iktidara uyum sağlayabilir, her güce tapabilir, her partiye oy verebilir, her şeyi onaylayabilir.

*Vasat, kesintisiz bir şekilde iletişim kanallarından, kurumlardan ve ortalığa yayılmış egemen bilgiden beslendiği için her zaman canlı ve desteklidir. Devleti hiçbir konuda orta asla yalnız bırakmaz. Kılını kıpırdatmadan kendisine gerekli yargı, onay ve meşruiyeti başucunda bulur.

c) Vasatla senli-benli konuşmalar

***Vasatın "yalın" hâli**

Bütün hayatını ona göre yaşadığın sağduyun, adi bir yalancıdır. Düşünmek ve soyutlamak için yanlış bir kılavuzdur sağduyu; sadece ve sadece yaşam-

da kalmanı sağlayan bir "**şimdilik bilinci**"dir. Yüksek düzey soyutlamalarla ulaşılan gerçeklerin hemen hepsi sağduyuya terstir. Sağduyuna göre dünya dönmez, eğer bir şey dönüyorsa güneş dünyanın etrafında dönüyordur. Sen ve sağduyun yalnız gözünün gördüğünü bilir. Evren karşısında kullandığın tek bilgi edinme yöntemi budur. Sağduyunun güvenli topraklarında yaşayıp bu durumu evrensel ve doğal kabul ediyorsun. Oysa sağduyunun, süreğen bir şiddetin uzun süreli uygulanmasının doğrudan bir ürünü olduğunu, bu sakinliğin sınırsız bir vahşetin rahminde döllenerek büyüdüğünü görmüyorsun.

***Vasatın "kamu" hâli**

Niye tam 60 dakikadır gözünün önünde, kaldırımda, şehrin meydanında kimsenin öldürülmediğini biliyor musun? Çünkü ceset adayları, öldürmeye gerek kalmadan kendilerinden istenenleri yerine getirdiler. İçinde bulunduğun sahte dinginlik ve düzen, işler bu şekilde de yürüyebildiği için böyledir. Bu konudaki en küçük bir aksaklıkta bu dinginlik yerini ceset yığınlarına bırakır. Egemenler, yapmak istediklerini, en az sayıda cesetle yapmak isterler; mümkünse de cesetsiz... Bu, "herşeyin yerli yerinde olması" durumunun nedeni, tamamen senin uysallığındır. Kurulmuş düzene karşı yapacağın itirazın her sözcüğün sokaklara tercümesi, onlarca cesettir.

***Vasatın "özgür" hâli**

Egemen, ürettiklerinin kendince makul olan bir kısmını senden ister. Verirsen sorun yoktur; "demokratik demokratik" yaşayıp maç izleyebilir, tahammül edilemez hâle gelinceye kadar artı değeri ameliyatla alınmış özgürlüğünü bol bol tadabilirsin. O zaman ortalık "özgürlük"ten geçilmez: bol bol "güçler ayrılığı" yer, sık sık "hukuk" içer, patlayıncaya kadar "kanun" yutar, tıksırıncaya kadar "yönetmelik" solur, "vatandaşlık hakları" dişler dursun. Eğer senden istenileni, mesai saati bitimine kadar vermezsen birden o "özgürlük" atmosferi değişir, "demokrasi iklimi" buzullarla kaplanır, "hukuk, yasa, tüzük, yönetmelik" bir anda ülkenin hava sahasından kaybolur. Az önce "demokratik demokratik" yaşadığın şehirde, stadyumlarda toplu işkence partileri düzenlenir. Bir anda yaşadığın "yoğun demokrasi"nin cilalı taş yüzüyle karşı karşıya kalırsın. Vermediğin şey için artık sana birşey sorulmaz; bir süre önce senden istenen, sana sorulmadan elinden alınır. Rıza yeniden üretilinceye dek, bir süreliğine "**demokrasinin makyajsız yüzü**"ne maruz kalırsın. Rıza yeniden üretilip artık vermeye razı olduğunda tekrar eski "demokratik" düzene geri dönersin; coplar sokaklardan kaybolur, elektrik sadece kapalı yerlerde, iflah olmazların cinsel organlarına verilir, stadyumlarda yeniden maçlar oynanır. "Hak", "hukuk", "kanun", "tüzük" yeniden gözleri bürür. Hipnoz, kaldığı yerden devam eder.

***Vasatın "iyi" hâli**

Ah o ne iyilikseverdir o! İyilik gelecekte birgün karşısındakinin gözüne sokacağı, suratına sıkacağı cephaneliği geniş olsun diye zulasında biriktirdiği kurşundur. İyiliklerinin muhasebe defterini tutmada pek hassas

bir belleği vardır, envanterine giren her parça iyiliğin, her "minijest"in, her "mikrogülümseme"nin, her "nanogünaydın"ın, her atomik düzeyde "iyi"nin, bir gün tam teşekküllü sergisini açacaktır. Vasatın belleğinin çoğu, kime ne zaman ne "iyilik" yaptığının moleküler kayıtlarına harcanmıştır. Belleği, bir bakkalın alacak sütunu kabartılmış bir "alacak-verecek defteri"dir, sadece alacaklarıyla ve de alacaklarının vadesiyle ilgilenen...

***Vasatın çeperde duran "iyi" hâli**

Tarihte iz bırakmayacak minik olaylar, yaşamın önemsiz titreşimleri, not düşmek için kalem kıpırdatmaya değmeyecek şeyler seni alt üst etmeye yetiyor. Büyük şeyler söyleyip büyük şeyler yapmak isteyen tembel insanların mikroskobik dünyası görünüyor sana bakınca. Duyduklarını sende onlarca süzgeçten geçerek ve özlerinden ayrılıp paketlendikten sonra harekete dönüşüyor. Bütün bunlardan elinde kalan ise bir insandan çıkamayacak kadar tekdüze, üst benliğin ağırlığıyla yassılaşan, iyi ama insanlıktan uzak, arıtılmış beş on kalıp davranış...

Söz, ancak içini hareketle doldurduğun zaman ayakta kalabilen ve kayıtlarda durabilen bir kılıftan başka nedir ki? Adımını attığın her yerde bir sürü ölü söz duruyor. Ağzını açtığın her an binlerce cinayet işliyorsun; geçmişin tıka basa söz cesetleriyle doldurulmuş bir mezarlık gibi... Büyük ateşler yakmak için geniş meydanlar gerekir, aksi durumda yakmak istemediğin şeyleri yakabilirsin. Yıllar önce yaktığın ateşin meydanından taşan yanık izleri seni ateşten ölesiye korkutuyor. Bütün korkuların bu parantezde nitelenıyor: ölesiye... İfade edilmiş öfke, kontrolsüz sevgi, önü açık şehvet ve ünlem işaretleri; bütün bunlardan da yine aynı şekilde korkuyorsun: Ölesiye...

***Vasatın "rasyonel" hâli**

Son evre "rasyonel" görünen hayatının arkasında ne büyük zavallılıklar taşıyorsun. Yaptıkların, savunduklarını, sözlerinle ne kadar tutarlı bir duruş sergiliyor ne kadar da muhteşem görünüyorsun. Bu tabloya eklemlenmeyen tek şeyin içindekiler olduğunu bir tek sen biliyorsun. Yeterince olgunlaşmadan hayatına ilişkin ciddi kararlar alırken yaptığın ahmaklıkları, sonradan bu ahmaklıklara uyum sağlayarak normalleştiriyorsun. Enerjinin tümünün vitrine gittiği zavallı bir uyum sağlayıcı, muhteşem bir gizleyicisin. İsteklerinin olup olmaması seni ilgilendirmeyeli uzun zaman olmuş; çünkü sen sadece olan şeyleri isteyerek bu sorununu çözmüşsün. Kalın cilan ne kadar da güçsüz; şimdiye kadar yakalanmadıysan bu, çevrendeki gözlerin kısa menzilli olmasındandır. Hayatın görüntünü cilalamakla geçiyor, bir kez bile içinden hissetmediğin davranışların iştahlı toplamı oluyorsun. Onlarca kat cilanın altında olan her ne ise artık bunu değerli bulmuyorsun.

Vasatın akılcılığı, geçmişindeki akıldışılıkların birbirlerini döllemesinin çocuğudur. Onun görevi, kapasitesi ölçüsünde bunları akla uygun hâle getirmektir. Bu kapasiteyi arttırmak için kitaplar okur, kurslara gider, üniversiteler bitirir;

hepsi de o büyük görev içindir. Yola getirmesi ya da yollarına girmesi gereken daha birçok şey olduğu için kapasitesini arttırması lazımdır ve de cevapsızlığın örselediği sorunlu bir çocukluğu erişkinliğe tamamlamak için putuna sıkı bir bağlılık gereklidir. İşte size çağdaş, "vergisini veren" iyi bir insan; vergisini ödemeye devam ettiği sürece önünde akılcı bir hayat var. Akıldışılık, yaşayabilmesi için böylesine akılcı insanlara hava gibi ekmek gibi ihtiyaç duymuştur. "Akılcılar", akıl dışılık evreninde akılcı kaldığı sürece akıl dışılık yaşamaya devam eder.

***Vasatın "ev" hâli**

Ey balkonda oturan, ey eli kumandalı, ey pijamalı, ey suya sabuna dokunmayan! Sen dokunmasan da yanına hiç yaklaşmasan da sabunlu su bir gün gelip sana dokunacak. Su ve sabun zannedip dokunmadıklarının kan ve bok olduğunu onlar sana dokununca anlayacaksın. Çevrende olup biteni alçakça bir kurnazlıkla izleyip kendini bunların dışında zannetmen seni korumaya yetmeyecek.

Ey pijamalı, eli kumandalı! Senin sabahtan akşama kadar osura osura televizyon karşısında durduğun yıllık izin gününde, 140 yıl önce Paris barikatlarında ölenlerin hakkı var. TV'de her gördüğünde yedi sülalesine küfrettiğin kişilerin hakkı var evde geviş getirerek geçirdiğin bu zamanda... Adını hiç duymadığın, dillerini bilmediğin, yüzlerini bir kez bile olsun görmediğin ama yeri geldiğinde gıyaplarında küfrettiğin binlerce, milyonlarca insan kısalttı senin çalışma saatlerini...

Cinayet seyircilerinin yüzlerine kan sıçramasına hazır olmaları gerekir. Yanındaki çamurun, sokağında işlenen cinayetin, şehrindeki tecavüzün, ülkende yapılan işkencenin, gezegeninde yapılan katliamın sana değmeyeceğini sanıyordun. Bütün gücünü, güçlülere şirin görünüp güçlülerin insaf aralığında ikamet eden iyi vatandaş sıfatını hak etmek için harcıyordun. Sürü, sürü kaldığı sürece güven içinde görünüyordu. Oysa bu güvenlik, sınırlarını güçlülerin insafının belirlediği ve her an askıya alınmaya hazır sahte bir güvenlikti. Binlerce cinayetin seyircisi ve aynı zamanda şakşakçısı olarak sıra sana geldi; güçlünün gücünü nasıl hissetmek isterdin? Pijamalı mı pijamasız mı? Volt cinsinden mi amper olarak mı? Kıçına cop sokularak mı yoksa kafan kırılarak mı? İşten atılarak mı yoksa sigortasız çalıştırılarak mı? İşte sınırsız bir tercih yapma hakkı, uçsuz bucaksız bir özgürlük!

***Vasatlığın bilançosu**

Ne çok acı var fark etmediğin, ne çok acı yüklü yaşadığın şu sıradan gün bile... Ne kadar çok şey unutuyorsun yaşayabilmek için... Karşısında uzanıp televizyon izlerken kaç ton cesedi bekletiyorsun belleğinin kapısında... Dünya tıka basa acı ve cesetle doluyken öyle durabilmek için soğukkanlılığını seri katillerle aynı seviyede tutman gerek... Bilincini cesetsiz tutabilmek için dünyayı ne kadar çok cesetle doldurduğunun farkında mısın? Bilincinin steril kalmasının bedelini hiç düşündün mü?

*Bilmediğin hiçbir şey yok; hemen her konuda bilgi sahibi olduğunu düşünerek yorumlar yapıyorsun. Beynin, bir düşünce mekânı olmaktan çok, doğduğun coğrafyada ve kültürel iklimde egemen olanların ektiği tohumların büyüyüp serpildiği bir tarlaya benziyor. Talim terbiye kurullarında, medya plazalarında, gizli servislerin şefliklerinde hazırlanmış, insan eliyle üretilmiş "zamanın ruhu"na uygun yorumları kendin düşünüp bulmuşsun gibi ortaya atıyor olmanda şaşılacak bir şey yok: çünkü elinde başka bir malzeme yok, hiç olmadı, aramadın da... Ayakkabı boyatırken ayakkabı boyacısına karşı gösterdiğin uyanıklığın binde birini bile böyle konular için göstermedin. Birazcık çaba harcaman gerekiyordu, oysa sen hiç zahmete girmeden, sadece TV kumandasına dokunarak evrenin bütün sırlarını öğreniyordun. Edindiğin, sana edindirilen dünya görüşünün doğru ya da yanlış olmasına değil sadece kapsayıcılığına ve vurgusuna dikkat ettin; en kapsamlılarını ve çevrende en çok duyduklarını da kapıp kendine mal ettin.

*Dünya bilinmez değil, sadece sen bilmiyorsun. Gerçeğin önünde sis yok, senin gözünde katarakt var sadece. Etraf karanlık değil, sadece senin gözün kapalı. Evren anlaşılmaz değil sen mercimek beyinlisin sadece. Bir de kalkmış mercimek beyinliliğin felsefesini yapıyor, onu sistemleştirerek herkesi mercimek beyinli yapmayı amaçlıyorsun; mercimek, fasulye, barbunya beyinli olmayı çeşitlilik olarak sunuyorsun.

*Hayatının duvarına attığın her çentik duvarının boyasını döküyor ama kalıcılaşamıyor; her zahmetli derinlik denemesi, zahmetiyle kalıyor, derinliğe dönüşemiyor. Yaşamak için kullanman gereken şeyleri giderek amaç edinmeye başlıyorsun. Görmek istedikleri gibi göründükçe sığlaşıyorsun; bol bol sıranı savıyor, mutluluğu muhteşem oynuyorsun. Çevirdiği filmin setinde kaybolmuş bir aktör gibisin; ya da film setini hayatına kuran. Acıdan sürekli kaçarken sığındığın yer, bu yıkık zavallı bir duvar dibi; aslında bütün yaşamın gorkemli film setinde değil bu aciz duvar dibinde geçiyor. Oldukça derin ve kalıcı zaafların, iyileşmeni tamamen imkânsız kılıyor; enerjini iyileşmeye değil, bunları gizlemeye harcıyorsun. Hayatın kaslarını tamamen kasmakla geçiyor; bütün bir hayata yayılan acılı bir kramp...

Seni hep başkaları tanımlıyor, bütün özgeçmişin başka gözlerin kayıtlarından oluşuyor. Sen ise çoktan çürümüş cesedini, yeni elbiselerle, yeni bilgilerle, yeni tavır ve alışkanlıklarla gizlemeye devam edeceksin. Kahramanlığının sınırının, dilinin sınırı ile aynı olduğu hayatın, sadece kendinin bildiği bu gerçeğin yıpratıcılığına tahammül etmekle geçecek.

***Yaşamı seyre(l)tme teknikleri**

Oldukça tahmin edilebilir bir hayat kuruyorsun; teknik yoğun, akıntıyla uyumlu, gözler kumdan başka bir şey görmüyor. Dünyaya bakışın, iktidarda kimlerin olduğuna, okuduğun kitaplar vitrinde sergilenenlere bağlı;

kulakların, alıştıklarının dışındaki seslere kapalı, alışkanlıklarına eşine olduğundan daha çok sadıksın. Televizyon stüdyolarında üretilen bir bilgi bankası, dünyayı anlamana fazlasıyla yetiyor. Beynindeki boşlukları radyo dalgalarına kodlanmış tanım paketçikleri işgal ediyor; kalan kısımları ise çok satan gazetelerden damıtılmış rafine görüntüler tamamlıyor. Zamanının çoğunu alan işine daha iyi yoğunlaşabilmek için enerjini diğer dünyevi sorunlara harcamamalı, "işin(l)e gömülmek" için zaman kazanmalısın!

Mekanizma ile iyi bir iş bölümünüz var; herkes kendi anladığı işi yapıyor; siz bina projesi çizip apandisit alırken gazeteleriniz düşüneceğiniz konuları üretiyor, siz tarih anlatıp "bilimsel" yayın yaparken başkaları sizin içinde yaşayacağınız ekonomik sisteme sizin adınıza karar verip onu detaylandıracaktır. Bir bina projesi çizerken nasıl hiçbir kolluk kuvveti size karışmıyorsa siz de sizi ilgilendirmeyen konularda yorum yapmamalısınız.

Yeterince susup işinize yoğunlaşırsanız, belli bir süre sonra bunun karşılığında, piramidi adım adım tırmanarak her adımda sizden aşağıdakilerin hayatları üzerinde karar verme inisiyatifini, onların hayatları ile oynayabilme keyfiyetini elde edebilirsiniz. "Tanımadığı" kişilerin sesini duymayan seçici bir kulak, uzağa bakmayı büyüklerine bırakmış sadece çok yakına hassas bir görüş, nadiren kafasını kaldırıp ufka baktığında gördüklerini okuduğu çok satar gazetenin sayfalarından süzerek beynine almak... Yaşamı seyreltmenin ve seyretmenin ilkeleri bunlar...

***Yanlış yerde konaklamış şüphe**

Şüphenin yanlış yerde konumlanması bir vasatlık belirtisidir. İkinci el araba alırken pek şüphecisindir, her şeyi sorgular, sürekli kanıt ister, hakem olarak güvendiğin tamircilere başvurursun. Oy vereceğin partiyi, dünya görüşünü, inançlarını seçerken tek bir soru bile sormayan ve mutlak bir teslimiyet içinde olan sen, ikinci el araba alırken son derece akılcı bir tavır içindesindir. İkinci el bir araba alırken gösterdiği şüpheciliğin binde birini bu konularda da gösterseydin çoktan vasatlıktan kurtulmuş olurdun. Sen hayatın boyunca böylesine yaşamsal konular hakkında bir saat bile düşünmedin. İkinci el araba alırken arabanın motoruna, lastiklerine kaportasına uzun uzun bakan, arabayı o işlerden anlayan tamircilere gösteren, araba satıcısının "bu araba iyidir, bunu al" önerisine şüpheyle bakan ve kanıt isteyen sen, çok daha önemli onca konuda bir kez bile şüpheye düşmedin, tek bir kanıt dahi istemedin.

***Bireyde konaklayan toplum**

Çok az bir kısmının ancak işe yaradığı, çoğunun çöpe atılacağı bir yığının çöpe atılacak tarafındasın. Bugün rahatlık ve güvenle sürdürdüğün hayatın, hiçbir olumlu sürece katkıda bulunmuyor. İşe yaramıyorsun, her hangi bir şeyi değiştirmiyorsun, hemen hemen bir posa olduğunu bilmiyor, posalıktan nasıl kurtulacağını kendine sorun etmiyorsun.

*Kendini sistemin özçocuğu sanmak senin en doğal hakkın tabii. Ama bunun ebediyyen süreceğini sanma. İhtiyaçlar ve bekçiler değiştiğinde, o gün gereken vasat ihtiyacı sana artık uymayabilir. Bir gün vasatlığın "sen" hâli, "persona non grata" ilan edildiğinde kendini kapı önünde bulabilirsin. O gün adalet, hak, hukuk diye böğürmenin hiçbir yararı olmayacak. Çünkü o günün "özçocukları" tıpkı senin bugün yaptığın gibi kulaklarını her türlü adalet istemine kapalı tutacaklar.

*Kullandığın nesnelerin ve hayatını sürdürmek için uyguladığın yöntemlerin senin üzerinde sandığından daha büyük etkileri vardır. Kullandıkların, üzerine bulaşır.

d) Vasata vasiyet

*Bu dünyanın geçmişinde, yaşadıklarından, gördüklerinden hiçbir şey anlamadan yaşayıp ölen milyonlarca insanın cesedi var. Konuşan, bilinci olan, gören ama hiçbir şey anlamadan ölüp giden milyonlarca insanlık bir bilinç israfıyla tıka basa dolmuştur zaman. Bu israf tepesine, bu ceset yığınına bir de senin cesedin eklenecek. Olduğun yerde durarak bundan kurtulamayacaksın. Yaşadığın bu boklu dünyanın doğal bir parçası olarak içindeki malzemeyi zorlamadan, bu malzemeden yaratabileceğin en üstün olanağı çıkarmaya çalışmadan hiçbir şey olmayacak. İnsan türünün elindeki tek değerli şey bu; ötesi bir gezegen dolusu pislik... Seni bir bok yığını olmaktan çıkarabilecek şey, kendi olanaklarını aşma çabandır. İnsan türünün kültürü insanlar üzerinden miras kalır. Tarihte öyle dönemler vardır ki insan türünün bütün zenginliği dünya üzerindeki bir düzine insanın omuzlarında taşınmıştır. Seçim mi yapacaksın? Olanda mı yaşayacaksın yoksa olasılıkların arasında en iyisine ulaşmaya mı çalışacaksın? Bu soru bir topak bok olarak mı kalacaksın, yoksa insanlaşmaya mı çalışacaksın diye de sorulabilir. Elindeki menü budur. Hayatının her anı, yaptığın her davranış bir dışavurumdur; senin oluşturmuş olduğun kadar seni oluşturandır. **Yaptıkların, seni yapar.**

Bu çırpınış, bir kurtulma istenci, olanakları zorlayıcılık olmayacaksa var olmanın anlamı ne? Bir masadan, çevrendeki herhangi bir nesneden, bir hayvandan farkın temelde bu, bu farkı derinleştirme çabası insanın -eğer kurtulacaksa- tek kurtuluş olanağıdır. İnsanı güzelleştiren, insan yapan ütopyasıdır. Gerisi DNA kirliliği, söz gürültüsünden ibarettir. Yenileceğinden mi korkuyorsun? Büyük bir ihtimalle yenileceksin, bu doğru, ama daha çok insanlaşacaksın. Bütün bedeninle içinde olduğun foseptik çukurundan hiç olmazsa kafanı çıkarmış olacaksın. Çukurdan kurtulma çabası yolunda bir yenilgi, bokun içindeki durağan bir kazançtan yeğdir. İlkinde bir insanlaşma olanağı vardır, ikincisi sensin. Buna değip değmeyeceğine sen karar vereceksin.

13. KÜLTÜR

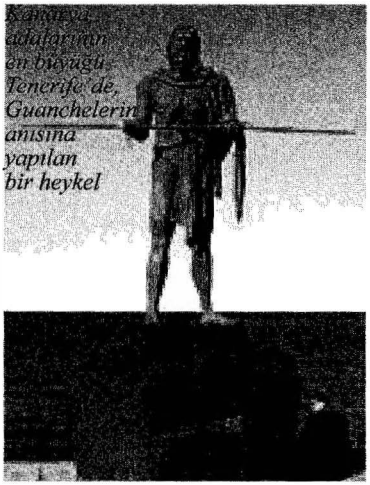
*Hiçbir **kültür unsuru** yoktur ki*
*aynı zamanda bir **barbarlık belgesi** olmasın.*
W. Benjamin

***a)* Guancheler kimdir, ne iş yaparlar, önemleri var mıdır, varsa nelerdir?**

Kanarya Adaları'nda, bin yıldan daha uzun süredir aslen Kuzey Afrikalı olan Guancheler yaşıyordu. İlk İspanyol "conquestor"ları[1] adaya 1402'de ayak bastılar. Şeyh Bedrettin henüz asılmamış, Baba İlyas Amasya kalesinde asılalı 163 yıl olmuştu. Adına altı yüzyıl sonra Esenboğa diye havaalanı yapılacak olan Timur'un fil orduları komutanı İsen Buga, Ankara Savaşı'na o yıl katılmıştı.

Teşhir ve müzeleme... Batı Uygarlığı'nın en sevdiği şeylerden ikisidir. Bazen, sırf sonradan heykellerini dikip, özür dilemek için halkları yok ettiklerini düşündürecek kadar çok tekrar eden bir davranıştır. Şöyle bir hesap yapalım: her yüzbin cesede bir heykel, her milyon ceset başına bir film yapılırsa; hem sanat gelişir hem de uygarlık kurtulur. Fok kürklü kadınlar galalara katılır, ya da soyunarak balina katliamını protesto eden Demokrat Partili çevrecilere yeni eylem alanları açılır.

Guanche'lerin katledilmesi fazla sürmedi. Topu topu 80 bin kişiydiler, çabucak bittiler. Kendileri için bir heykel yapılacak sayıya bile ulaşamamışlardı ama yine de uygarlık incelik gösterdi ve bu heykeli yaptılar.

Kanarya adalarının en büyüğü Tenerife'de, Guanchelerin anısına yapılan bir heykel

1496'da İspanyollar adaların tamamını ele geçirmişlerdi. Yenenler bu işe pek sevinmişlerdi, kendileriyle ne kadar gurur duysalar azdı. Bu "ölümsüz" ölüm yığınını sanat eserleriyle taçlandırdılar.

1. Conquestor: *Fatih*

*Büyük kahraman **Alonso Fernandez** de Lugo, Guanche'nin ilkel elebaşısını, büyük kral Ferdinand ve saygıdeğer kraliçe Isabella'ya takdim ediyorlar.*

İşgalciler, Guancheleri köle olarak şekerkamışı çiftliklerinde çalıştırdılar. Son Guanche 1540 yılında öldü. Guancheler, varoluş bunalımlarından, günlük hayatın sıkıcılığından, boğuculuğundan ve bir sürü zorluğundan kurtarılarak sanat eserlerine, heykellere, müzelere ve turistik gezi malzemelerine, otantik görsellere dönüştürülen ilk halklardan biridir. Her yıl onbinlerce insan Guanche resmi, Guanche heykeli, Guanche çanağı, Guanche donu, Guanche prezervatifi, mutlu Guanche ailesi, modern Guanche yemekleri gibi onlarca öğeyi barındıran Guanche kültürüyle tanışmak için dünyanın dört bir yanından ziyarete gelir. Guancheler sanat ve büyük İspanyol kâşifler sayesinde ölümsüzlüğe kavuşmuştur. Ne mutlu onlara...

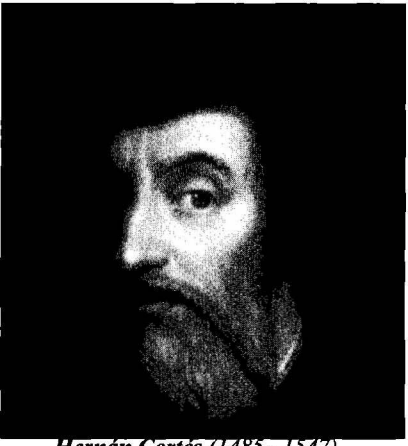

Büyük kahraman, İspanyol asker, fatih, şehir kâşifi, komutan Alonso Fernandez de Lugo Tenerife'deki La Laguna Katedrali'nde gömülüdür. Her yıl binlerce dua almaktadır.

b. Kültürün diğer "unsur"ları

Zürih'te parklar yemyeşildir. Newyork'ta pizzanın porsiyonu büyüktür. Londra'da sokaklar tertemizdir. Londra sokaklarındaki bütün çöpler Pencap sokaklarına süpürülür. Her İngiliz aristokratının kibarlığında bir Hindu dilenci yaşar. Her Sih cesedinde, her cami bombalamasında, kopan her Hindu bacağında bir parça İngiliz konukseverliği vardır.

c. Kültür üreticileri

Hernán Cortés (1485 –1547)

Avcı ansiklopedisinde geçen büyük bir kültür üreticisidir. İnka ansiklopedisi henüz yazılmamıştır. Sıradan bir İnka köylüsünün editörlüğünü yapacağı bir İnka ansiklopedisi, muhtemelen hem Pizarro'ya hem de Atahualpa'ya[2] bilimsel dilinden taviz vermeden ana avrat düz gidecekti. Her ne kadar yazılamamış olsa da bugün bile o İnka ansiklopedisi, Pizarro ve Atahualpa hakkındaki en gerçekçi, en nesnel bilgileri içermektedir.

Avcıların ansiklopedilerinde Aztek ülkesini fetheden İspanyol kâşif olarak geçiyor. Hiç yazılmamış Aztek ansiklopedilerinde ise muhtemelen binlerce insanı katleden bir orospu çocuğu olarak bilinirdi. Meksika'da 115 bin köle kullanımına hak kazanmıştı.

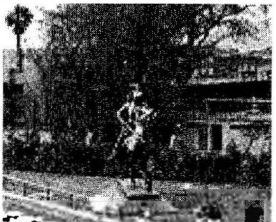

***Francisco Pizarro González,** (1471- 1541) İspanyol kaşif, İnka İmparatorluğu'nu fetheden kişidir.*

*2.**Atahualpa**: (Ölümü 1533), İnka İmparatorluğu'nun 13. ve son imparatoru. İspanyolların İnka ülkesine gelmesiyle, Francisco Pizarro tarafından boğularak öldürtülmüştür.*

Ispanyol kâşif-fatih Francisco Pizarro'nun Lima şehrindeki heykeli

Francisco Pizarro'nun İspanya'nın Trujillo şehrindeki heykeli

Böyle heybetli, böylesine mağrur bir heykellerinizin olması için en az bir uygarlığı yok etmek yahut 100 binin üzerinde insan öldürmeniz gerekir. Onsekizinci yüzyılda yaklaşık 20 milyon insan köleleştirildi. Avrupalılar tarafından satın alınıp Amerika kıtasına giden köle sayısı 6.130.000 (altı milyon yüz otuz bin) idi. Bunların beşte biri Atlas Okyanusu'ndan geçerken öldü. Bir köle 1690 yılında 20 sterline satın alınabiliyordu. Bu para bir kölenin bir yılda ürettiği şekere karşılık gelmekteydi.

Barbados Adaları, 1650'lerde İngiltere'de tüketilen şekerin üçte ikisini üretiyordu. Bunun için adada 50 bin köle çalışıyordu (nüfusun dörtte üçü). Peki ne oldu? İngiliz aristokratları çaylarına daha çok şeker atmaya başladılar, 18. yüzyılda İngiltere'deki şeker üretimi 5 kat arttı. Bütün şekerler "köle kanı aromalı"ydı.

Sherlock Holmes'in kahvesi

Sherlock Holmes'un içtiği tütün

İngiltere'de 19. yüzyılda gelişen tekstil sanayii için ABD'den ithal edilen pamuk, ABD'de köleliğin artmasına yol açtı. Binyediyüzdoksan yılında 700 bin olan köle sayısı, 1860'ta 4 milyona ulaştı. Dört milyonun nasıl bir sayı olduğunu anlayabilmen için bir açıklama yapmak gerekebilir: Sen bir kişisin, senin gibi dalağı, karaciğeri, eli kolu olan erkek, kadın ve çocuklardan oluşan tam dört milyon kişi düşün. Dört milyon köle demek tıpkı senin gibi dört milyon insan anlamına gelir. **Genç ve sağlıklı bir erkek olsa bile bir kölenin ortalama ömrü 7 (yedi) (1,2,3,4,5,6,7 son) yıldı, yani yaklaşık 2500 gün.** İstihdam yaratmak için çırpınan köle sahiplerinin böylesine verimsiz çalışanları olduğu için ne kadar mağdur olduklarını bir kendileri bir de Allah bilir. Hem sonra bu köleler güneşte fazla kalınca susuyor, çok çalışınca acıkıyorlardı. Aslında biraz acı çekmiş de olabilirler. Hani izlemek için beklediğin dizinin yayından kaldırıldığını öğrendiğinde senin hissettiğin şey gibi mesela... Ama acılarını dindirmek için kilise hemen onların yardımına koşmuştu. Aslında acı çekmediklerini, itaat ederlerse öteki dünyada fazla sıcak olmayan, fazla soğuk olmayan, bir sürü yiyeceğin olduğu, kendilerine gereken ne varsa hepsini bulabilecekleri cennete gideceklerini söylemişti, yeter ki çalışsınlardı. Kutsal bir kitaptan kanıt bile göstermişti.

Senin anlayacağın pamuklu giysilere de kan bulaşmıştı, ama biraz küçülme riski olsa da bir kez yıkayınca tertemiz oldular. Kölelik, 1833'de İngiltere'de, 1865'te ABD'de sona erdi.

d. Kültür üreticilerinin dili

Senin egzotik bir merakla fotoğraf çektirmek için gittiğin, suratından ve güneş gözlüğünden sonra fotoğraf karesinde en çok yer kaplayan piramitlerin nasıl yapıldığını hiç merak ettin mi? Eminim ki merak etmiş ve tatil rehberindeki derin kültürel açıklamaları okumuşsundur. Çoğunuzun merakı şöyle bir açıklamayla tatmin olmuştur:

"Keops Piramidi milattan önce 26. yüzyılda Firavun Khufu tarafından yapıldı. Boyu 138 metre, taban kenarları 230 metre olup..."

Şimdi sana bildiğin, duyunca hatırlayacağın ama kullanmadığın bir şey söyleyeyim: O piramidi Khufu kendisi yapmadı, o piramidi yapmak için 100 binden fazla insan 20 yıl boyunca çalıştı. Bunu biliyor olsan da senin tatil rehberlerinde bu bilgi en fazla iki cümlelik bir yer kaplar. O piramidi Khufu **yap-tır-mıştır**, hatta **yap-tırt-mıştır**.

"Yapma" ile "yaptırma" arasında ok, mızrak, tüfek, bombalar ve balistik füzeler bulunur. İnsanlık tarihi "yapma"nın "yaptırma"ya dönüşümünün tarihidir. "Yapılacak"lar "yaptırılsın" diyedir bu dizi film, bu dualar, bu savaş uçakları, bu okullar... "Yaptırılma yoluyla yapanlar" başka bir şey yapmasın diyedir "yaptırma"nın artık "yaptırtma"ya dönüşmesi... Özne bankasında sadece yaptıranların ve yaptırtanların adları yazılıdır. Yapılan şey ile yaptıran ya da yaptırtanın arasındaki her şey yağmalanmış ve yok edilmiştir. Yapan tutsaklaştırılmış, bağımsızlığını yitirmiş ve yaptıranın bir uzantısı olarak muamele görmektedir. Yazılı insanlık tarihi "yap-tır-ım"ın ortasındaki "-tır" ekini hayattan kovmak isteyenlerle onu korumak ve pekiştirmek isteyenlerin kanlı didişmesiyle geçmiştir. Senin elindeki tatil rehberi Khufu'ya torpil yapmaktadır, bilesin. Bir gün özne bankanı soyarlarsa elindeki tatil rehberini muhtemelen yeniden yazacaklardır. Şimdilik sen piramidi Khufu'yla anmaya devam et. Sen hatırlamasan da bir gün birileri sana o piramitleri kimlerin yaptığını mutlaka hatırlatacaktır. Şimdi farkında olmasan da o gün kendi elinden neler çıktığını, farkında olmadan neler yaptığını da öğreneceksin.

Ne kadar ileri olsa da, var olan insani değerleri ya da kültürleri "insani olanın" dışında kabul ettiği an uygarlık barbarlaşmaktadır. O zaman, o ana kadar sağlam bina, hızlı uçak, dayanıklı yaya kaldırımı, donanımlı hastane yapan uygarlık, ağır bomba atabilen uçak, kısa zamanda çok insan öldürebilen bomba yapmaya başlar. Daha önce, teknik ve uygarlıkta ilerleme için sarf edilen enerji artık barbarlığa aktarılır. Uygarlığa ahlâki düzlemde bir etiket yapıştırmak, onu anlatılan platforma girmeye duyarlı hâle getirir. Uygarlık, iyi-kötü düzleminde tanımlanamaz, o en kaba hâliyle etkinliktir; yapılması amaçlananları etkili yapmaktır; bu hâliyle onu barbarlıktan ayıran bir sınır yoktur, olması için başka kavram ve ilkelerle desteklenmek zorundadır.

14. EŞİTLİĞİN DÜŞMAN İŞGALİNDEN KURTULUŞU

(=)

İnsan tarihte vuruşa vuruşa yürür. Yeşerebilme olanağı olan her gerçeğin ebesi insandır; her doğum gibi emek ve kanla doğar. Her gerçekliğin bir tarihi vardır. "Dünya yuvarlaktır.","Dünya evrenin merkezi değildir." Bugün için, bu kadar basit gelen bu cümlelerin her bir kırıntısını keşfetmek için onlarca, yüzlerce, milyonlarca insan can verdi, onlarca, yüzlerce yıl çalışıldı.

İnsanoğlu gerçekliği, bilinmezlikten tırnaklarıyla, elleriyle, beyniyle milim milim çekip çıkarır. Bu cümlelerin gerisindeki kan, geçmişindeki emek, ödenen bedeller dikkate alındığında, gerçeğin, yeryüzünde insan kültüründeki bütün kutsallardan daha meşru bir kutsallık taşıdığı söylenebilir.

Bugün tereddütsüz kabul ettiğin ve tersini düşünmeyi bir an bile aklından geçirmediğin ilkeler, şu andan bakıldığında oldukça saçma görülen bir geçmişten süzülerek bu hâle gelmiştir. İnsan türü, "çok açık bir gerçek" denilen ilkeye gelene kadar sapılabilecek her türlü olasılığa girmiş, bugün için akıl almaz diye nitelendirilebilecek tartışmalar yapmış, o ilkenin tam zıddını milyonlarca insan bir dönem ateşlice savunmuştur. "En bariz" ve "en tartışılmayacak" ilkenin bile geçmişinde böyle bir çöplük vardır. İnsan türü herhangi bir konuda, istatistiksel olarak düşünülebilme ya da yapılabilme olasılığı olan her şeyi, ama her şeyi –ahlâki ya da akli bir ölçüye bakılmaksızın- düşünmüş ya da yapmıştır. Hayatta olanaklı olan her şeye burnunu sokmuş, olasılıkların hepsine girip çıkmıştır. Bir ilke özgeçmişiyle, yani arkasında bıraktığı cesetlerle, yaşanıp atılan onlarca varyasyonuyla, o hâle gelene kadar her aşamasındaki onlarca sapağıyla, geçmişinde taşıdığı onlarca çıkmaz sokağıyla birlikte değerlendirilmelidir. **Bütün bu süreçlerin sonunda gördüğün sükûnet, yüzlerce yıllık korkunç çığlıkların bir ürünüdür.**

Yukarıdaki işaret yalnız matematikte kullanılan bir sembol değil aynı zamanda insan türünün düşünce tarihinde bir eşiktir. Keşfi için, matematik alanında ne kadar emek harcandı bilinmez ama bu düşüncenin sosyal bilimler alanındaki keşfi milyonlarca insanın ölümünden sonra olmuştur. Bir eşiktir ve çok pahalıdır. Keşfedilmiştir ve değişik içerikler yüklenerek aşama aşama fethedilmeye çalışılmıştır. Hukuki, siyasal ya da ekonomik içerikler, bu düşünceyi taban alarak kendini var eden alt düşüncelerin ortaya çıkmasına sebep olmuştur. İnsan düşüncesinin gelişiminde, hâlâ içinde yaşadığımız süreci belirleme açısından bu keşif çok hayati bir yere oturur. İnsan türünün bir zaferidir bu keşif, tarihindeki yığınsal trajediye rağmen... Hâlâ –yüklenen içerik ne olursa olsun- uğruna en çok sayıda insanın öldüğü bir kavramdır ve henüz tamamen fethedilememiştir.

15. AKBABANIN ÜÇ BİN YILI

Bu fotoğraf Mart 1993'de Sudan'da çekildi.[1]

Yukarıdaki fotoğrafta açlıktan ölmek üzere olan bir çocuk ve arkasında bekleyen bir akbaba görüyorsun. Akbabanın karnı açtır ve karnını doyurmak için çocuğun ölmesini beklemektedir. Çocuk da tıpkı akbaba gibi açtır ama yiyecek bekliyor gibi görünmemektedir. Bu fotoğraf, seni ve milyonlarca türdaşını duygulandıran meşhur bir fotoğraftır, duygusal bir jüri tarafından ödül bile verilmiştir. Bu fotoğrafı daha önce de görmüşsündür; geğire geğire dişlerini karıştırdığın lokantanın duvarında asılıdır: tabağında atık yemek bırakmaman için. Bulabilseler o akbabayla 10 yıllık reklam sözleşmesi imzalayacak olan yardım derneğinin tanıtım reklamında da görmüş olabilirsin.

Bu fotoğraf en duygusuz olanınızda dahi az çok bir etki bırakmış ve bir kısmınız hemen garip bir saplantı içinde çocuğunuza, arabanıza, evinize bir şey olmasın diye alışveriş fazlası bir miktar parayı ilk gördüğünüz profesyonel yardım derneğine bağışlamıştır. Bazılarınız bir iki gün bu fotoğrafın etkisiyle tabaklarındaki yemeği bitirmiştir. Çoğunuzun bu fotoğraftan çıkardığı en büyük soyutlama "yemekleri israf etmemeliyiz"in ötesine hiç geçmedi; böylesine bir soyutlama gücü için kendinizle ne kadar övünseniz azdır.

Bu fotoğrafta, profesyonel yardım kuruluşlarından birine üç beş kuruş para vererek kendinizden uzaklaştırabildiğiniz, zavallı bir çocuğun açlıktan ölümünü görürsünüz sadece... Yalnızca bir çocuğun "dramatik", "talihsiz" ölümüdür bu; giderilebilir bir acısı vardır ve belli bir bedelle kurtulabilirsiniz. Her şeyi normal kabul ederek sürdürdüğünüz, açlıktan, çocuk ölümlerinden ve yoksulluktan azade dünya tasavvurunuzda bu dramatik fotoğraf bile bütün o normalliklerin yanında duran tekil bir "rahatsızlık"tır; bütüne zarar vermez.

1. Bu fotoğraf Kevin Carter tarafından çekilmiştir.

Ne zaman vicdanlarınıza toplu mastürbasyon seansı yapılacak olsa bu ve benzeri fotoğraflar gösterilir size; sizler de sanki dünyada ilk defa açlıktan bir çocuğun öldüğünü duyuyormuşsunuz gibi duygulanırsınız, içinizden bazılarınız ağlar da... Ancak çevrenizle ilgili o en koyu aptallıkla bezenmiş dünya algısında toplu iğne kadar bir delik bile açamaz bu resim; pencerenizde ve dünya tasavvurunuzda bir değişikliğe yol açmaz.

Bu fotoğraf, size göre sadece "gösterdiği şey"dir, hiçbir temsil gücü yoktur. Siz o tanımadığınız komşularınızla apartman dairenizde yaşayasınız, orta sınıf arabalarınıza binip üst sınıf araba hayali kurabilesiniz diye kaç kişi öldürüldü hiç düşünmediniz. Arabanıza koyduğunuz benzin için, "halı altlığı temizleyicisi" almanız için, kedilerinize "hijyenik" kedi mamaları alabilmeniz için... Tüketip tüketip hâlâ doyumsuzluk çektiğiniz o küçük burjuva hayatınız devam etsin diye kaç bin insanın hayatına son verildiğini bir dakika bile düşünmediniz.

Dünyada, arkasında sabırlı akbabalar olan-olmayan milyonlarca çocuğun tam da böyle öldüğünü ve hâlen de ölmekte olduğunu aklınıza getirmek istemezsiniz. Çünkü böyle bir kavrayış, sizin üzerinize de sıçrayacak ve bütün hayat tarzınızla altında kalacağınız bir suçun ilanı olacaktır. Bu suçun kefaletini, internet hesabınızdan alışveriş fazlası üç beş kuruş havale yaparak ödeyemeyeceksiniz. Ağzınızın tadını bozacak, küçük burjuva yaşantınızı aksatacak ithamlardır bunlar; size göre değildir, bu nedenle otomatik olarak beyninizin "spam kutusu"na düşer, sonra da silinir.

Açlıktan ölen tek çocuk ve arkasındaki sabırlı akbaba resminin size maliyeti en fazla 50-100 TL'dir; vicdan yükü sıfırdır. Ama olur ya bu resme bir temsil gücü yükleyip de bu çocuğu açlığın bir görüntüsü olarak kabul ederseniz doğrudan yaşam tarzınızı itham etmiş olursunuz. Artık tek taş yüzüğü kolay takamayabilir, 4x4 arabalarınızı kolay süremeyebilirsiniz. Bütün bunları fark ettiğiniz anda, bu fotoğrafta bir şey daha göze görünür hâle gelecektir: nefsine hâkim olup çocuğu yemek için ölmesini bekleyen sabırlı ve kibar akbabanın aslında size pek de yabancı olmadığı... Hayat tarzınızın ve bütün boyutlarıyla ait olduğunuz sınıfın biraz da bu tablo sayesinde var olduğunu, üstelik hiç de fotoğraftaki o akbaba kadar sabırlı olmadığınızı... Ama bütün bunları sezgisel olarak fark ettiğinizden, bu yargının önünü daha en baştan keserek bu düşünceyi engeller, tertemiz olursunuz.

İşte bu zihin yapısıyla bu fotoğrafa baktığınızda, fotoğraf eski hâline döner; milyonlarca çocuğun açlıktan ölmesine neden olan akbaba besleyicisi ekonomik-siyasal sistem gözden kaybolur. Fotoğraf tekrar yalın içeriğine indirgenir: bir akbaba ve "talihsiz" bir çocuk... Artık sizin için yapılacak tek bir iş kalmıştır: hemen internetten "akbabalar çocukları yemesin derneği" hesabına biraz bağış yapmak... Vicdanlar sarsılarak boşalır, her şey yerli yerine oturur. Akbabalar kendilerine yeni çocuk ciğerleri aramak için havalanır.

16. "RIZALOJİ"YE GİRİŞ: DEVLET "RESTAURANT"

Devlet restoranında menüde başlangıç ve ara sıcak olarak çeşit çeşit "ideolojik aygıtlar" bulunur. Okul kantini, gazete kâğıdı ya da ana haber bültenleri; nereden yemek istersen oradan ye; önemli olan rıza sıçmandır. Bütün bunlara rağmen hâlâ "rıza yapamayanlar" için sıradaki son yemek "zor"dur. Devlet, rıza kabızlarına "zor" yedirip rıza sıçtırır. Bu restoranın esasen ana yemeği budur. Ancak, menü o kadar zengin, başlangıç ve ara sıcak porsiyonları o kadar boldur ki çoğu özgür vatandaş ana yemeğe sıra gelmeden tıka basa doymuş olur.

Devlet restoranının tuvaletinde sıra vardır; biraz önce yedikleri başlangıç ve ara sıcakların etkisiyle özgür vatandaşlar kitleler hâlinde, rıza üretmek için tuvaletlere koşarlar. Döngü çok hızlıdır; yenenler hızla hazmedilir. Rızanın kendisinden önce sesi ve kokusu hissedilir. Rızanın içeriğini işaret eden "rıza kokusu" çeşitli sesler eşliğinde havaya yayılır. Sonra özgür vatandaşın yediklerine, beden yapısına, barsak işleyişine ve hazmına göre farklılıklar gösteren çeşit çeşit rıza, akmaya başlar. Rızalar düşer, fırlar, etrafa saçılır. Herkes mutludur; özgür vatandaşın karnı doymuş, gerekli rızalar üretilmiştir.

Devlet, antik tanrılardan en çok Janus'a[1] benzer. Tankı topu tüfeği olduğu kadar kafaları okşayan bir eli de vardır. Hiçbir devlet sadece tank, top ve tüfekle var olamaz. Devletin varlığı, rıza üretme gücüyle doğrudan ilişkilidir. Tank, top ve tüfek, kanlı ve pahalı bir yönetim biçimidir, uzun süreli kullanıma uygun olmadığından tercih edilen bir yöntem değildir. Yönetime biraz rıza karıştırmak maliyetleri önemli oranda azaltacaktır. En güçlü devlet, zor gücünü en az kullanandır. Bu nedenle toplumun çoğunluğunu kendi doğrularına ikna etme görevi, onun ideolojik aygıtlarına düşer. Açıktan şiddet gizlenir; coplar çiçekli kılıflarına girer, şiddet görünmez hâle gelir. Birilerini tekme tokat dövüp hapsetmektense, onlara gazete satıp ana haber bültenlerini izletmek daha ucuzdur. Beyinleri copla parçalamak, okul aracılığıyla beyinlerin ırzına geçmekten daha gürültülü ve pahalı bir iştir. Kısacası devlet, rıza üretmekle yükümlüdür; copunu bir türlü "rıza"nın üreyemediği" "rıza kısırı" kişilerin kafası için saklamak ister. Rızanın nasıl üretildiği başlı başına bir devlet işidir. İnsanlar rıza üremesi bakımından kabaca üç gruba ayrılır:

a-Doğurganlar: Rızası kendiliğinden üreyenler

b-Yardımcı üreme teknikleri yardımıyla doğurabilenler: Devletin ideolojik aygıtlarıyla rıza üretebildiği vatandaşlar

c-Kısırlar: Rıza üretmeyenler

*1. **Janus:** İki yüzü olan Roma tanrısı, tapınağının kapıları savaş zamanı açık, barış zamanı kapalı dururdu.*

Rızası kendiliğinden üreyenler, devletin en makbûl vatandaşlarıdır. Devletin, bu grup ideal vatandaşların onayını almak için bir şey yapmasına gerek yoktur. Onay için devletin varlığı bile yeterlidir; vatandaş hemen tahrik olmuş ve rızası kendiliğinden üremeye başlamıştır. Devletin doğruları, onun zaten gözü kapalı kabul ettiği şeylerdir. Bu iyi vatandaşlar devletin en yumuşak yerleriyle karşılaşır, başları okşanır, sosyal yardımlar yapılır, ödüller verilir. Devletin propagandalarında vitrine koyduğu vatandaş tipi budur. Devlet, sosyal sıfatını onlara karşı gösterir, koluna girip karşıdan karşıya geçirir. Polis onların dostu ve arkadaşıdır, silahlar onların mutluluğu için vardır.

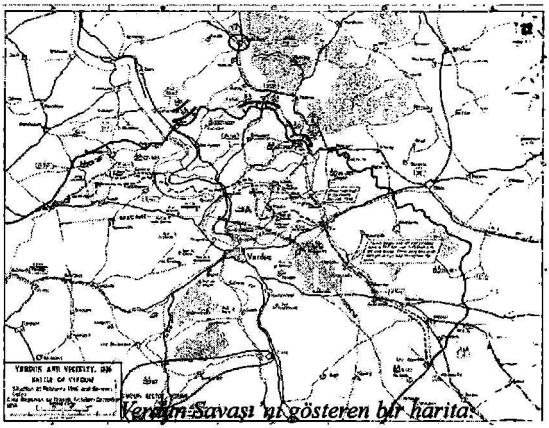
Devletin ideolojik aygıtlarıyla rıza üretebildiği vatandaşlar, bir miktar enerji harcanarak devletin doğrularına ikna olan vatandaşlardır. İlk grupla birleştiğinde çoğunluğu oluşturdukları için bu grubun toplumdaki sayısı önemlidir. Propagandanın ana hedefi bu gruptur. Gazeteler ve televizyon kanalları bu grup vatandaş için vardır. Devletin içi bu grup vatandaş için hâlâ görünmezdir. Devletin yumuşak yüzü bu grubun rızasıyla değiş-tokuş edilir. Devletin meşruiyeti ve başarısı bu grubun ikna edilmesi ile doğrudan ilişkilidir.

Devlet, ideolojik aygıtlarını kullandığı hâlde bir türlü rıza ürettiremediği grubu şefkat alanının dışına kovmuştur. Devlet, bu grupla olan ilişkisinde sapına kadar devletliğini hisseder ve hissettirir. Devlet, devletliğini tam burada gösterir; postallar giyilir, coplar çıkarılır, tanklar çalıştırılır ve ideolojik aygıtlar "aygıthane"lerine çekilir. Allah yarattı denmez, en küçük bir müsamaha gösterilmez. Burada küçüklere sevgi, büyüklere saygı, yaşlılara yardım ya da hamilelere öncelik yoktur; herkes devletten eşit derecede payını alır. Çocuklar öldürülür, yaşlılar coplanır, hamilelere işkence yapılır; bu grup karşısında devlet için herşey serbesttir. Bu grup, devlet için fethedilmesi gereken vahşi bir ormandır, orada hiçbir ahlâk yasası işlemez, merhametin bu bölgeye girmesi yasaktır. Devlet, zamanda cesetler bırakarak ilerler. Eskiyen ya da çürüyen cesetler olursa hemen onları yenileriyle değiştirir. Ceset bu grupta bir devlet alameti, devletin son ürünüdür. Vahşet bu bölgede bir devlet rutinidir. Bu gruptakiler, devletin "-dev" hâlini yaşar. Devlet onlara karşı bir tank namlusudur, bedenlere verilen elektriktir, yargılanmayacak cinayetlerdir. Bu grup insanın devlete verdiği vergiler, onlara tazyikli bol su ve elektrik olarak geri döner. Bu gruba devlet hep "yanlış yapar" ama devlet, yanlışlarını ince bir doğrulukla yapar. Devlet, kime yanlış yapacağını çok iyi bilir. **Çünkü devlet, yanlış yaparken doğrularından çok daha fazla titizlik gösterir.**

Eskiden rıza üretimi, merkezi olarak yapılan bir "kamu hizmeti" idi. Artık bunun maliyeti fazla ve bu tür bir üretim verimsiz bulunduğundan

ötürü rıza üretimi özelleştirerek taşeronlara verilmiştir. İktidar dağılmış ya da küçülmüş değildir, tam tersine, içselleşmiş ve her yeri kaplamıştır artık. Rıza üretimi yerelleştikçe iktidar gözlerden kaybolur ve iktidar kayboldukça mutlaklaşır. Yeni rıza üretim düzeninde her rıza, bizzat işlev göreceği yerde üretilmektedir. Böylece devlet, rızanın depolanması ve nakliyatının maliyetinden kurtulmuş olur. Son kullanım tarihi geçmiş rızaların bilinçlerden geri toplanması, yeni tarihli rızalarla değiştirilmesi, merkezi yapıdaki bir ideolojik aygıt yapılanması için olumsuz bir durumdur. Artık her rıza, ihtiyacı olan kişide, ihtiyacı kadar, ihtiyacı olan nitelikte ve ihtiyacı olduğu anda üretilmektedir. Her saygın vatandaş, yerel bir rıza üretim merkezidir artık...

17. VERDUN SAVAŞI

Verdun Savaşı'nı gösteren bir harita.

Şubat 1916 ile Aralık 1916 arasında yapılan bu savaşta 140 bini Alman, 160 bini Fransız olmak üzere yaklaşık 300 bin kişi öldürüldü. Ölenler öldürmüştü, öldürenlerin çoğu da öldü. Aşağıdaki haritada gördüğün her çizgi yüzlerce cesedi temsil etmektedir. Bu, Verdun Savaşı'nın binlerce haritasından birisidir. Böyle haritalar sende bir oyun oynama duygusu yaratıyor olabilir.

Erich von Falkenhayn[1] ile Philippe Pétain[2] arasında geçen ama yaklaşık 300 bin "sahici" insanın öldüğü bir savaştır Verdun...

Verdun Savaşı'nda bir siper

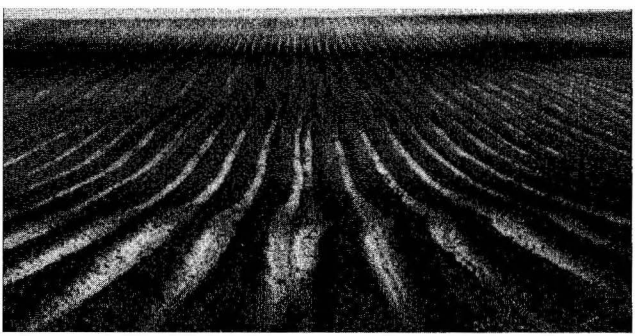
*1.**Erich von Falkenhayn:** 1861–1922 yılları arasında yaşamış Alman asker, Verdun Savaşı'nın komutanlarından biri.*

*2.**Philippe Petain:** 1856 –1951 yılları arasında yaşamış Fransız asker, devlet adamı. Verdun Savaşı'nın komutanlarından biri.*

Verdun Savaşı anısına verilen madalyalar: Solda Fransız Devleti'nin, sağda Alman Devleti'nin verdiği madalya görülüyor.

Bu savaşta ölmeyenlerden Fransız olanlarına bu madalyalardan verildi. Onlar da bu madalyayı göğüslerinde taşıdılar. Ölmeyenlerin Alman olanlarına da aynı madalyaların üzerinde Almanca sözler yazanlarından dağıtıldı. Böylece yaptıkları iş anlamlı hâle getirilmiş oldu.

Verdun Savaşı'nın olduğu yer o zamanlar böyle görünüyordu.

Verdun Savaşı'nın yapıldığı yerin 88 yıl sonraki hâli görülüyor. Üç-yüz bin değil 3 milyon insan ölseydi de doğa yine aynen böyle görünecekti. Sanki hiçbir şey olmamış gibi, pastoral ve romantik görünen bu fotoğrafa bakan bir kimse burada birkaç şehir dolusu insanın öldüğünü akla getiremezdi. Doğanın cesetlere karşı istikrarlı bir duyarsızlığı vardır. Toprak, ölen askerleri, büyük komutanların dahice planlarını, şanlı fetihleri büyük bir sinizmle izler ve olay sona erdiğinde her şeyin üzerini örter. Geriye yüz binlerce madalya, binlerce kahramanlık öyküsü, savaş tarihi müzeleri, tarih kitaplarına yazılanlar kalır. Bir de anıtlar vardır; gelecek savaşlardaki ceset kotasını garantilemek için...

Emile Driant'ın anısına yapılan heykel

Verdun Savaşı'nda ölen Alman askerleri anısına yapılan heykel

Eğer tanınmış biriyseniz cesedinizi, yığınların içinden çıkarıp s zin için tek bir anıt yapabilirler. Yukarıda, soldaki fotoğraf Verdu Savaşı'nda öldür(ül)en Fransız yazar Emile Driant için yapıldı. Sağdak fotoğrafta görülen heykel ise Verdun Savaşı'nda ölen Alman askerler nin anısına yapıldı. Bu savaş için Japonlar, Paraguaylılar ve Cibutililer hiç heykel yapmadı. Ama kalabalık cesetli savaşların sonunda genellik le ölenlerin tümü için tek bir anıt dikilir.

Verdun Savaşı'nda ölen Fransız askerleri anısına yapılan anıt

Fotoğraftaki anıtta, savaşta ölen her ceset için tek bir tuğla bile düş müyor. Bu durumu bildiklerinden olsa gerek, eksiklikleri madalyalarl gideriyorlar.

Anıtlar bir dahaki Verdunlar için yeni cesetler bulunabilsin diye et kileyici olmak zorundadır.

Verdun Savaşı'ndan sonra metalar dolaştı, metaller satıldı, ekono mik bunalımlar ötelendi, yedek işgücü düzenlendi, stoklar eridi. Böyle ce yapılanlar amacına ulaşmış oldu.

Birkaç kilometre kare çimenliğe birkaç yüz insan cesedi, bir piknil alanına birkaç yüz kilo kan, güncelliğini yitirmiş kahramanlıklar, bi sürü madalyalı cinayet, kral sadakati, tanrı görevi, çeşitli çap ve marka larda şehitlik sığabilir.

18. PARLAMENTER DEMOKRASİYE GİRİŞ

a) Samuel Beckett'in yazmaya üşendiği ilk tiyatro
Üç kişi demirden bir masanın etrafında konuşuyorlar.

A: *(Eliyle demir masayı göstererek)* Bu ağaç akasya ağacıdır.

B: Hayır, akasya ağacı.

C: Hayır yanılıyorsun, bu akasya ağacı.

A: Saçmalamayın arkadaşlar, bu akasya ağacı, siz ne diyorsunuz?

B: Yahu ne alakası var, bu akasya ağacı.

C: Arkadaşım bilip bilmeden konuşuyor, insanları yanıltıyorsunuz, *(vurgulayarak)* bu, akasya ağacıdır. O kadar.

A: Allah Allah, anlamanız için kaç kez söylemem lazım bunun bir akasya ağacı olduğunu...

B: *(Sinirli bir şekilde gülerek)* Yahu 40 yıldır bu ağaç burada durur, inkâr ediyorlar. Bu ağaç a-kas-ya a-ğa-cı.

C: Pes artık yahu pes. Gözümün önündeki şeyi inkâr ediyorsunuz. Arkadaşlar bu ağaç akasya ağacıdır, ne derseniz deyin bu gerçek değişmez.

A: Yahu göz var, izan var. Şu yoldan kimi çevirseniz size bunun bir akasya ağacı olduğunu söyleyecektir.

B: Nereden uyduruyorsunuz anlamıyorum. Bu ağaç akasya ağacıdır.

C: Arkadaşlar, biraz mantıklı olalım. Şu geniş yapraklara bakın, bir de söylediklerinize... Size gülerler. Bu ağacın akasya ağacı olmadığını söylemek saçmalamaktır.

A: *(Eliyle masayı göstererek)* Arkadaşlar, dalındaki şu meyveye bakar mısınız? Armutları gördünüz mü? İyi bakın! O armutlar akasya ağacı dışında hangi ağaçta yetişebilir, rica ederim biraz mantıklı olun.

B: Pes artık pes. Bir akasya ağacını bile tanımıyorsunuz ya, ben bir şey demiyorum.

C: Hâlâ inanmıyorlar. *(Masanın dört ayağını göstererek)* Dört ayağı olan başka hangi ağaç var arkadaşlar, bunu beş yaşındaki çocuk bile bilir.

A: Arkadaşlar *(eliyle demir masayı birkaç kez tıklatarak)* lütfen artık saçmalamayı bırakın. Bu akasya ağacıdır, bunu artık inkâr etmeyin.

B: Çevir kardeşim yoldan geçen ilk kişiyi, madem bana inanmıyorsunuz, ona sorun.

(O sırada yoldan birisi geçmektedir. Yoldan geçenin önünü keserler.)
C: Arkadaş bir şey soracağız. *(Eliyle masayı göstererek)* Bu akasya ağacı ne ağacı söyle bakalım?

Yoldan geçen adam: Akasya ağacı abi.

A: Buyur buradan yak! Sokaktaki adamı çevirirseniz böyle saçmalar işte. Arkadaşlar ben doğruları savunurum, yalnız kalsam da, dünyada bir tek ben bunu savunsam da doğru bildiğim yolda tek başıma giderim. Bu ağaç akasya ağacıdır kardeşim.

B: Yahu arkandaki tabelaya bir bak, okuma yazman varsa bi zahmet oku. Neymiş? Akasya derneği. *(Elini demir masaya vurarak)* Bu ağaç akasya ağacı olmasa hiç derneğin adını akasya koyarlar mı?

C: Arkadaş o derneğin kurucularından birisi de benim. Bana bu işi öğretme. Bir de o derneğin olduğu sokağın adına bak bakalım, o isim bu ağaçtan geliyor işte: Akasya Sokağı.

A: Yahu siz hâlâ neyi tartışıyorsunuz? Bu ağacın akasya ağacı olduğu, Akasya Üniversitesi'nden gelen bilim adamları tarafından sayısız kez kanıtlandı. Siz inkâr etmeye devam edin bakalım nereye kadar...

B: Ben akasya ağacı üzerine doktora yapmış bir insanım. "Akasya ağacının yatay bileşeni üzerinde tabak, bardak ve diğer yemek kaplarının durması üzerine" başlıklı bir de tez yaptım. Aylarca akasya ağacının dört ayağının arasında incelemelerde bulundum.

C: Allah Allah. Sizler bilimi inkâr ettiğinizin farkında mısınız bilmiyorum. Akasya Üniversitesi ile Akasya Üniversitesi ortak ekibi Amerika'nın meşhur Akasya Üniversitesi ile araştırma yaptığı sırada gelip bu ağaçtan parçalar aldılar. Üstünden, dört ayağının her birinden, altından, kenarından aldıkları parçaları laboratuarlarda incelediler. Bu ağacın bir akasya ağacı olduğunu hiçbir kuşkuya yer bırakmayacak şekilde kanıtladılar. Onlar aptal da bir sizin dediğiniz doğru öyle mi?

A: Arkadaş bilim bilim diyorsun ama bilim her şeyi çözemez. İnsan aklı sınırlıdır. İnsan aciz bir varlıktır. *(Cebinden bir kitap çıkararak)* Bakın

kutsal kitabımız Aysaka ne diyor: Aysakaca biliyor musunuz bilmiyorum, neyse ben anlayacağınız dilden okuyayım. *(Kitabın ortasını açarak)* Akasya babını okuyorum: "Bu ağaç akasya ağacıdır." Bu ifade defalarca tekrarlanmış ve kutsal kitabımızca çok net bir şekilde ortaya konmuştur. Siz bu gerçeği inkâr ediyorsunuz.

B: *(A'nın elindeki kitabı birden çekip alarak)* Kardeşim kutsal değerlerimizi işe karıştırma. Niye yanlış yorumluyorsun, niye devamını okumuyorsun? Bak okuduğun yerin devamını okuyorum. Akasya Babı, "o ağaç bir akasya ağacıdır". Ne oldu şimdi? İşine geldiği gibi çarpıtıyorsun. Kutsal kitap bu ağacın akasya ağacı olduğunu söylüyor.

C: Arkadaşlar kutsal değerlere hepimizin saygısı var. Ama bu kişisel bir konudur, lütfen bilimle bunları ayıralım. Bilim bu ağacın akasya ağacı olduğunu kanıtlamıştır.

A: Bazı şeylere sorgulamadan inanmak gerekir. Bu evrensel gerçeklerden birisi de bu ağacın bir akasya ağacı olduğu gerçeğidir.

B: *(Elini demir masaya vurarak)* Bilim bu akasya ağacını yapabilir mi? İnsan aklının kavrayamadığı şeyler vardır. Bu sorunlar ilahi bir yardım olmadan çözülemez. Yardım da işte bu kitabın içindedir.

C: Arkadaşım kutsal kitabımız senin noterin mi ki işine geldiği gibi okuyup yorumluyorsun? Aç da Akasya Babını bir oku bakalım. Hadi okusana. Onu niye söylemiyorsun? Kalbi temiz insanları yanlış bilgilerle zehirliyorsun. Söylediklerinin hepsi yanlış. Bu ağaç akasya ağacıdır.

Çevrede iki grup hâlinde kalabalık birikmiştir. Tezahürat yapmaktadırlar. ***Birinci grup*** *"Akasya! Akasya!" diye bağırmaktadır.* ***İkinci grup*** *ise ilk gruptan farklı olarak "Akasya! Akasya!" diye bağırmaktadır.*

(Bir anda üç el silah sesi duyulur. A,B ve C kafalarından vurulup öldürülmüştür. Üç adam A, B ve C'nin cesetlerini masadan alıp kenara koyarlar. İçlerinden birisi kalabalığa dönerek:)

-Arkadaşlar bu üç hain, vatandaşlarımızı yanlış bilgilendirerek, halkımızın değerlerine yabancı elit bir dille, kutsallarımızı kendi çıkarlarına alet ederek sizleri kandırmış ve *(elini demir masaya vurarak)* bu meşe ağacının aslında akasya ağacı olduğu iddiasıyla propaganda yapmışlardı. Bu suçları nedeniyle adalete hesap verdiler. Halkın gerçekleri öğrenme zamanı gelmiştir artık.

(Eliyle demir masayı göstererek) Bu meşe ağacı, bir meşe ağacıdır. Cümlesinin sonunda sesini iyice yükselir, kalabalık bu vurgunun etkisiyle alkışlayıp tezahürat yapmaya başlar: Meşe ağacı! Meşe ağacı!

İkinci gruptan birkaç kişi ama bu ağaç akasya diyecek olduysa da grubun diğer üyeleri "vay hainler" diyerek onları döver ve uzaklaştırırlar. Artık gruptan sadece "meşe ağacı" sloganı duyulmaktadır.

Konuşmacı devam eder: Halkımız bütün gerçekleri öğrenmiş oldu. Artık özgür iradesiyle bu meşe ağacının meşe ağacı olduğu gerçeğine karar verilmesi için seçim yapacağız. İsteyen her vatandaşımız halk iradesinin tecellisi için fikirlerini özgürce ifade edebilir.

Kalabalık bir süre gelişigüzel konuşur. Adaylar çıkarlar. Oylamaya geçilir. Konuşmacı oylamanın sonucunu açıklar. En çok oyu "bu meşe ağacı bir meşe ağacıdır" diyen aday alır. İkinci sırada "bu meşe ağacı aslında bir meşe ağacıdır" diyen aday vardır. Üçüncü en çok oyu "bu meşe ağacı kesinlikle bir meşe ağacıdır" diyen aday alır. Konuşmacı konuşmasına devam eder:

-Halkımızın özgür iradesi şu anda tecelli etmiş bulunuyor. (Demir masayı göstererek) Bu meşe ağacı, artık halkımızın teveccüh gösterdiği temsilcilere emanettir. *Bu cümlesinin ardından konuşmacı masadan ayrılır ve en çok oy alan üç kişi masaya gelir. Akasya Sokağı'nın ve Derneği'nin adı Meşe Sokağı ve Meşe Derneği olarak değiştirilir. "Aysaka" kitabı toplatılarak "Eşem" kitabı adı altında tekrar dağıtılır. Kitabın içindeki bütün akasyalar meşe olarak değiştirilir.*

Bu inkılâplardan sonra masada bir konuşma başlar:
-Bu ne ağacı?
- Meşe ağacı
-Hayır yanılıyorsun, bu meşe ağacı...

b) Beckett'in yazmaya üşendiği ikinci tiyatro

-Oynamak ister misin?
-Ne oynayacağız?
-Büyük zarı atanın kural koyması oyunu. Büyük atan, kuralları koyacak.
-Hmm.
-Ben büyük attım. Kuralları söylüyorum. Kural bir,"Ben ne atarsam atayım kazandım!"

19. BİZCİLLİK

"Ben dünyanın en zeki, en akıllı, en üstün insanıyım." Birisi – ismi Şvayk olsun- karşınıza geçip bunu deseydi büyük bir ihtimalle cevabınız şöyle olurdu:

-Hadi ordan...

Daha kibar ve çıldırtıcı derecede kontrollü olanlarınız ise:

-Bunu nerden çıkardın? Elinde kanıt var mı? diye tepki verir, muhtemelen hiç kimse böyle bir iddiayı onaylamazdı.

Böyle bir düşüncede olan Şvayk'ı ölçüye, akla ve mantığa davet edip daha alçakgönüllü olmasını önerebiliriz. Diyelim ki Şvayk gidip uzun süre düşündü ve bencillik kümesinde sadece kendisinin bulunmasının teknik olarak mümkün olmadığını anladı ve bencillik kümesine yeni elemanlar almaya karar verdi. Yeni önerisini ilk size söyledi:

-Benim ailem, yani Sevgi Caddesi Çiçek Sokak Böcek Apartmanı 13 numarada yaşayan karım, üç çocuğum, annem ve babam dünyanın en akıllı, en zeki ve en üstün insanlarıdır.

Cevabınız?

Büyük bir olasılıkla ilk cevaplarınızdan farklı olmazdı. Şvayk'ın bu önermesini kanıtlamak için yedi yaşındaki çocuğunun ne kadar iyi sayı saydığını, anasının ne kadar iyi kazak ördüğünü, karısının ne kadar iyi yemek yaptığını, babasının 33 sene devlete hizmet ettiğini söylemesi de sanırım fikrinizi değiştirmezdi. Cevabınız, ilk sorudaki muhtemel yanıtların makul bir ortalaması alınsa bile yine tek bir yanıta indirgenebilir:

-Hadi ordan.

Şvayk gidip kendince daha makul öneriler getiriyor. Şimdiki önerisi:

-Benim mahallemde yaşayanlar dünyanın en zeki, en akıllı, en üstün insanlarıdır.

Ortak cevap: Hadi ordan.

Bu öneriye diğerlerinden farklı olarak o mahallede yaşayan birkaç kişi destek verecek olabilir. Ama koronun çoğunluğu hâlâ "hadi oradan" diyecektir. Şvayk "üstün insanlar kümesi"ni biraz daha demokratik hâle getirerek oligarşi makamında yeni önerisini sunuyor:

-Bizim şehirde yaşayanlar dünyanın en zeki, en akıllı, en üstün insanlarıdır. Bu önerinin kapsadığı ortaklığı paylaşan "o şehirliler" "evet öyleyiz" diyerek destek verebilirler. Ancak dünya çapındaki cevap hâlâ "hadi oradan" ortalamasını vermektedir.

Şvayk hep aynı yanıtı duymaktan sıkılmış ve yolun sonuna geldiğini anlamıştır. Son kozunu oynamaya karar verir:

-Biz "X milleti" dünyanın en zeki, en akıllı, en üstün insanlarıyız.

Şvayk sonunda tutunacak bir konum bulmuştur. Yaptığı şey sadece "en zeki, en üstün olma hâlini" kendisiyle sınırlamayıp bir topluma paylaştırmaktır. Sadece kendisiyle sınırlıyken "hezeyan" diye nitelenen önermesi, bir toplumu, bir etnik ya da dinsel grubu, bir ülkeyi içerdiğinde bir anda "hezeyan"dan "ideoloji"ye dönüşmüştür.

Demek ki bir hezeyan, yeterince kişi tarafından desteklenirse ideoloji olabilir ya da son derece rasyonel bir ideoloji, insan kıtlığında hezeyan diye nitelendirilebilir. Farkı yaratan insan sayısıdır. **Bencil olacaksan bencilliğini paylaşmalısın. Tek başına bencil olursan kimse seni ciddiye almaz. Bencilliğin ancak belli bir düzeyde "bizcil" olursa güç kazanır.**

Zortka ülkesinde Zortki ırkı dışında kalanların tek bir hakkı vardır: Hizmet etme hakkı...

"Bizim tanrı bana dedi ki: "Buraların hepsi senin, başka kim varsa gönder gitsin..." Bunlar birer hezeyan mı yoksa, kullanılan adı değiştirilerek dünyanın her yerinde bulunan oldukça tanıdık ve bir o kadar da yaygın bir düşünce şekli midir? Şvayk'ların daha akıllı olanları, önermelerine inandırıcılık kazandırmak için tarihten ve bilimden yardım almışlardır. Uygarlıkları kendi ırklarının kurduğunu, demiri keşfettiklerini, bir sürü buluş yaptıklarını, yazıyı, arabayı, vibratörü, misyoner pozisyonunu kendi ırklarının bulduğunu size ispatlayacaklardır. Bu önermeler bir kez doğru kabul edildikten sonra veri bulmak onlar için hiç de zor olmamıştır. Gel gör ki dünya çok dardır; bu kadar çok hezeyanın fantezilerini hayata geçirecek yeterince toprak yoktur. Her hezeyan sahibini tatmin etmek için birkaç galaksi dolusu gezegen gerekir. Dünya sınırları içerisinde bu kadar çok sayıda kolektif bencilliğin aynı anda var olabilmesi imkânsız olduğu gibi bu kadarla kalmasının bir garantisi de yoktur. Uzay teknolojisinin gelişmesiyle birlikte çeşitli gezegenlerin bunlar arasında paylaştırılması (mesela Jupiter Slavların, Satürn Germenlerin, Uranüs Hristiyanların, Pluto Zortkaların vs.) durumunda dahi "onlar niye güneşe daha yakın, bizim niye uydumuz az?" gibi yüzbinlerce itiraz olacaktır. Bu sağlansa bile hem pangermenizm, hem panslavizm, hem panzortkizm vs. ya da bütün dinlerin aynı anda hedeflerine ulaşmasına matematiksel olarak da olanak yoktur. Bütün bunların da ötesinde teknik olarak mümkün olmayan bu türden yeni fikirler bambaşka bir başlığın konusudur. Panhelmintizm (dünyadaki bütün helmintlerin aynı barsak çatısında toplanmasını öngören fikir,)

panbakteriofajizm (dünyadaki bütün bakteri yiyici virüslerin aynı bakteri çatısı altında toplanmasını öngören fikir), panhemoroidizm (dünyadaki bütün hemoroidlerin aynı kıçta toplanmasını öngören fikir...) Liste uzayıp gider.

Bir toprak parçasında "benim ırkım, soyum, dinim, etnisitem en doğru ve en üstündür, diğerleri yanlıştır" kalıbına uygun herhangi bir önerme egemen olduğunda yayılması çok kısa sürer. Her türlü "eğim" kurumu ve "iletim" kanalından bir an önce devletin ideolojik aygıtlarını üstüne boşaltmasını bekleyen normal vatandaşın üzerine boşaltılır. Akar akar akar... Vatandaş yüzme bilmektedir ve memnundur. Suya girmeyip kenarda duran şaşkınları, yüzen vatandaşlar suya davet eder: "Hey gelsene, su çok güzel!"... Davete uymayanlar zorla getirilir veya öldürülür, yüzme bilmeyenler boğulur. Sonuç olarak "evrensel, ezeli ve ebedi" bir Zortka ülkesi ortaya çıkar.

1. ***Helmint:*** *Bir tür barsak paraziti, solucan.*

20. RESİM 31

Görmeme, görmenin içindedir; görmenin bir biçimidir, dolayısıyla görmeyle zorunlu bir ilişki içindedir.
L.Althusser

(Karısını boğmuş bir adamın boş konuşması işte!)

Resim 31a

Bu libidosu aktif, andropoza girmemiş 13-93 yaş arası erkeklerin çoğunun bir kez olsun yatmak için iç geçirdikleri, kadınların çoğunun "keşke ben de böyle olsam" diye imrendikleri kadından bir an için gözlerinizi alın, (biliyorun ereksiyon hâlindeyken bu çok zor ama yine de deneyin.) Kadının üzerindeki zarif, iç gıdıklayıcı, her an çıkarılmaya hazır giysisinin fiyatı haziran 2010 tarihi itibariyle 110 dolardır.

Bu kadını hiç görmeyen ve görmeyecek olan bir Hintli işçi tarafından yapılmış olup onun tam 330 saatlik ücretine denktir (kadının fiyatından değil, giysinin fiyatından söz ediyorum; lütfen sapıklaşmayın, kadın biraz daha pahalı olsa gerek. Üstelik böylesine seksi, böylesine beyaz, yeni ağda yaptırmış bir kadın egzotik fanteziler ve porno filmler dışında asla, güneş görmeyen bir atölyede haftada 70 saat çalışan pis kokulu bir Hintli erkekle yatmayacaktır, pis kokan Hintli atölye işçilerine duyurulur. Hadi şimdi dağılın lütfen.) Kadın aslında ırkçılıktan yapmaz bunu, yoksa Vikram Malya[1] gibi güzel kokulu Hintlilerin, "vajinasının üstünde" yeri vardır.

Pis kokulu Hintli işçinin, kendi yaptığı bu giysiyi satın alabilmesi için tam 33 gün çalışması gerekir. Pis kokulu Hintli işçiler, estetikten yoksun insanlar oldukları için 33 gün çalışıp böyle giysiler almazlar, genelde yemek falan alır yerler.

Bu şirketler asla ırkçılık yapmazlar, yoksa aşağıdaki giysileri neden resim 31b-c'de olduğu gibi melez ve de çekik gözlü kadınlara giydirsinler? Bu şirket, 1865'ten beri[2] insanların eşit olduklarına inanır.

*1. **Vikram Malya:** Hindistanlı bir dolar milyarderinin temsili adı.*

2. ABD'de kölelik 1865'te kaldırılmıştır.

Resim 31b

Resim 31c

21. BİR BEYAZLATICI OLARAK AKCİĞER

Şu an giydiğin kotun kıçının sol tarafında, çatala yakın kısmına denk gelen yerdeki beyaz rengini, arka sayfada resmini göreceğin adamın akciğerleri verdi. Gerçi bu adamın böyle esmerken senin kotunu nasıl beyazlattığını inan ben de bilmiyorum. Sen kotunu kredi kartıyla yedi taksit yaparak almıştın, taksidin bittiğinde bu adam çoktan ölmüştü. Aslında bu adamdan başka 46 tane daha var ama diğerleri uzak yerlerde öldükleri için resimleri pek bulunmuyor, ama zaten önemli de değil, hepsi birbirine benziyor.

Sağlık Bakanlığı 4 Nisan 2009'da kot taşlamayı yasakladı. Böylece kıçlara yapışık 94 akciğerin sayısının artması önlenmiş oldu: 47 ceset, 94 akciğer, 235 akciğer lobu...

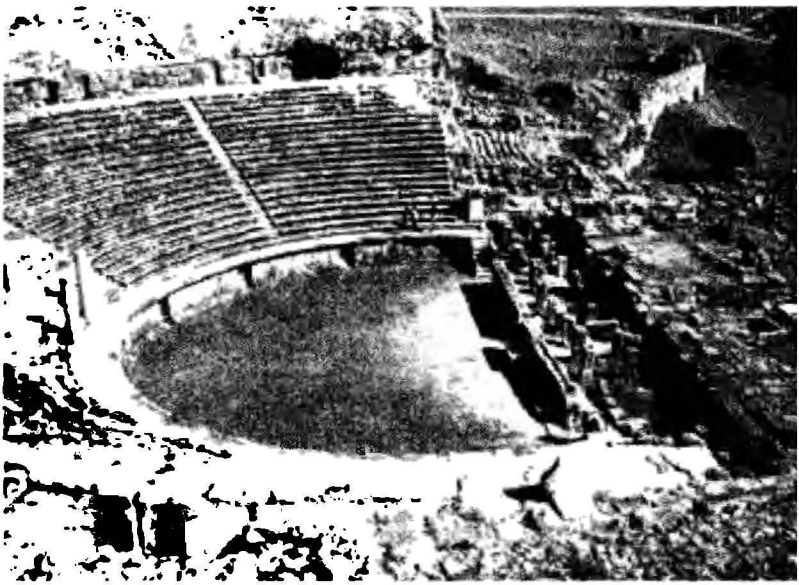

Giydiğin kotun beyaz yerlerinde bu isimler yazıyor, bakarsan göreceksin.
Ruhat Yıldırak, 24 yaşında öldü.
Mustafa Bircan, 32 yaşında öldü.
Erhan Kaya, 34 yaşında öldü.
Ertuğrul Doğru, 27 yaşında öldü.
Salih Atalay, 24 yaşında öldü.
İbrahim Güllüoğlu, 30 yaşında öldü.
Mustafa Kaleli, 23 yaşında öldü.
Adem İncirli, 29 yaşında öldü.
Hacı Ünal, 23 yaşında öldü.
Erhan Akyürek, 22 yaşında öldü.
Murat Aydın, 38 yaşında öldü.
Adem Abay, 23 yaşında öldü.
Mehmet Şah Yalçın, 31 yaşında öldü.
Hüseyin Özkaya, 28 yaşında öldü.
Yusuf İncirli öldü.
Burhan İmrak öldü.
Cengiz Özkan öldü.
Kenan Söyüncü öldü.
Mehmet Vezir Arıkan öldü.
Sabri Celen öldü.
Şaban Altan öldü.
Kenan Temiz öldü.
Harun Poyaz öldü.
Recep Türkseven öldü.
Bedri Bıyık öldü.
Yusuf Bakır öldü.
Cengiz Özkan öldü.
Resul Edip öldü.
Beytullah Özkaya öldü.

Bunlar sadece bazılarının isimleri, başkaları da var ama zaten bunlar senin için hiç de ilginç değil. Bu nedenle resimlerin ve isimlerin olduğu yerleri hemen geçtin. Para vererek aldığın bir kitapta sırf sayfa sayısını arttırmak için aynı resimlerin konması ve üç-dört sayfanın böyle geçiştirilmesi senin gibi uyanık birisinin gözünden kaçmamıştır. Para veriyorsan bunun karşılığı olmalı değil mi? Tüketici hakları diye bir şey var. Bence bu kitabın kalan kısmını okumasan da olur, "paranın karşılığı olan", "paranı hak eden" bir kitap okumalısın sen.

22. THALESKENT: DEPREME DAYANIKLI- ÖLÜME DAYANIKSIZ KONUTLAR-GÖMÜTLER- "ÖLÜT"LER

Milet Antik Kenti'nin tiyatrosu

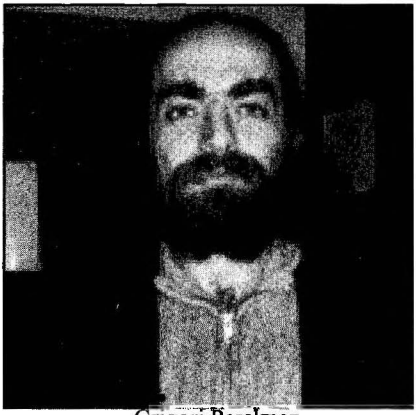
Bundan 2500 yıl önce buralara binlerce insan oturur, tiyatro izlerdi. Buraya oturan binlerce insana tiyatronun bir basamağının penceresinden bak; onların her biri tek tek öldü, yenileri geldi, onlar da tek tek öldü, sonrakiler de öldü sonrakiler de... Ne gördüğünü iyice algılayabildin mi? Şimdi orada bir yerlerde kemikleri gömülü onbinlerce insan bu amfi tiyatroya oturdu, şimdi çürüyüp yok olmuş gözleriyle sayısız tiyatro izlediler, tıpkı senin gibi bir ömür sürdüler, hepsi de öldü.

Ölümü insan algısından kaçıran şey ağır çekim yaşanmasıdır. **Ölüm yeterince seyreltilirse ortaya mutluluğun sığabileceği gözenekler çıkar.** Mutluluğunu, ölümün "zaman" ile karışıp seyrelmesine borçlusun. "Şu anda yaşıyor olmak", zamandan bağımsızlık yanılgısı yaratır. Oysa sen de zamanda yerleşirken, varlığını ve varlığından arta kalanları, en çok başkalarınınki gibi sürdüreceksin. Eğer çok şanslıysan, birileri üç-beş bin yıl sonra şehrine gelip kemiklerine basa basa bir fotoğraf çektirecek.

23. İNSANIN İKİ TÜRÜ

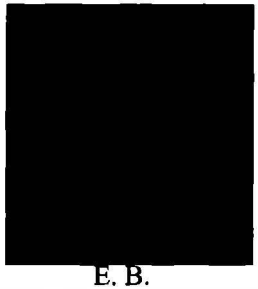
Birinci gazete haberi:

"Yüzyılın en önemli matematik problemlerinden birini çözen Rus matematikçi, bu başarısı nedeniyle kendisine verilen bir milyon dolarlık ödülü reddetti. Kırkdört yaşındaki Doktor Grigori Perelman St. Petersburg'da salaş ve bakımsız bir evde inzivaya çekilmiş durumda yaşıyor, 40 dolarlık maaşla geçiniyor. Kendisiyle konuşmak için gelenlere "ihtiyacım olan her şeyim var" diyor.

Grigori Perelman

Matematikçilerin 100 yıldır çözemediği "Poincare Conjecture" adı verilen matematik problemini çözen Perelman, çözümü de internet üzerinden gönderdi."

E. B.

İkinci gazete haberi:

X kamu kuruluşu başkanı EB'nin maaşının 6.400TL'den 7.600 TL'ye çıkarılması talebi başbakanlıkça reddedildi. İşadamlığından geldiğini ve paraya ihtiyacı olmadığını belirten EB, şu an ayda 40-50 bin lira dolayında kira geliri elde ettiğini açıkladı. EB, "Paraya ihtiyacım yok. Ama insanın nefsi istiyor" diye konuştu.

Hepimiz bu iki türün arasında bir yerde konumlanmış durumdayız, çoğumuz ikincisine daha yakın... Bunlar, insanın iki hâli, iki ayrı insanlık durumudur. Toplumda ikincisi lehine ve birincisi aleyhine bir yapay seçilim söz konusudur. Toplumsal düzenek ikincilerin yaşar kalma olasılığını arttırma yönünde işlediğinden, bu insanlık hâlinin bir sonraki kuşağa geçme ve kendini sürdürme olasılığı diğerine göre çok fazladır. Zaman ilerledikçe şu sonuç kaçınılmazdır:

Daha az Perelman daha çok EB...

24. KİMYASAL BİLGİLER FAKÜLTESİ SOSYOKRİMİNOLOJİ BÖLÜMÜ

Bizim şanssızlığımız, zekâmızın etik bilincimizden daha hızlı gelişmesidir. Zekâmız sayesinde, atom bombalarını ve hidrojen bombalarını yapabilmişiz. Fakat her şeyi yok eden savaştan bizleri koruyabilecek bir dünya devleti kurabilmek için, yeterli etik olgunluğa ulaşamamışız.

K.Popper

Yirmibirinci yüzyılda en korkunç olan şey varlıkların olanaklarıdır; her arazinin bir Auschwitz, her memurun bir SS subayı, her şehrin bir Felluce,[1] her mekânın bir Babi Yar[2] olma olasılığı... Bu temelsiz olmayan bir şüpheciliktir; bir kısmı her an diğer yüze dönmek için tetikte dururken diğer bir kısmı zaten dönmüştür bile... Yirmibirinci yüzyılda dünya üzerinde, NAZİ Almanyası gibi "didik didik" yargılanacak olsa mahkûm olmayacak bir devlet, topluluk ya da sıradan vatandaş yoktur. İçinde yaşadığı ülkenin, himayesinde yaşadığı devletin bir suç aygıtı olduğunu kaç vatandaş bilmektedir, bilenlerin kaçı umursamakta yahut bu bilgilerden kendisine ahlâki bir sorumluluk çıkarmaktadır, umursayan ve sorumluluk çıkaranlarınsa kaçı sağ kalabilmektedir?

Tarihte ayyuka çıkmış katliamlardan çok daha fazlası ya az bilinmekte ya da herkesin bilgisine sunulacak kadar önemli bulunmamaktadır. Zavallı NAZİler! Katliamlar yaparken söylemleri ile tutarlı ve alçaklıklarında samimiydiler. Yirmibirinci yüzyıl katliamları söylemlerden kopuk, "insani yardım"lı ve hümanist retoriklerle yapılmaktadır. NAZİler "pis Yahudilere ölüm" derken kastettikleri şey tam olarak "Yahudilerin pis olması ve öldürülmeleri" gerektiğiydi; sözleri yaptıklarını örtmüyor bilakis tanımlıyordu. Oysa 21. yüzyılda kitlesel cinayetler, "demokrasi", "özgürlük", "insani yardım" gibi örtülerle işleniyor. Dünyanın son samimi alçaklarıydı NAZİler; artık alçakların başka bir dili ve bambaşka bir sözlüğü var.

Yirmibirinci yüzyılda Auschwitz, Varşova gettosu[3] ya da Hiroşima, metrekarelerle ölçülen dar alanlardan çıkarılarak küreselleştirilmiş ve bugün normal olarak nitelendirilebilecek bir şehrin ya da insan topluluğunun her an kolaylıkla dönüşebileceği yıkıcı bir olasılık olarak evrenselleştirilmiştir. Auschwitz, Varşova gettosu ya da Hiroşima artık

*1.**Felluce**: Irak'ta Bağdat'ın 70 km batısında yer alan, 2004-2005'te ABD işgali sırasında büyük ölçüde yıkılan, kimyasal ve nükleer silahların kullanıldığı şehir.*

*2.**Babi Yar**: Ukrayna'da Kiev yakınlarında 29-30 eylül 1941'de NAZİ yanlıları tarafından 60 bin kişinin öldürüldüğü yer.*

*3. **Varşova gettosu**: İkinci dünya savaşı sırasında Nazilerin, Yahudilerin imha edilmeden önce toplumdan tecrit etmek için Varşova'da kurduğu getto.*

tarihte kalmış trajik olaylar değil, dünyanın onlarca şehrinde şu an, tam da şimdi yaşanan, yaşamayanların ise her an yaşayabilecekleri, güncel bir tehdit olarak hayatın içindedir. Bir "geçmiş zaman deneyimi"nden çok, şimdiki zamanı şişirilmiş bir geniş zaman olasılığıdır. Dünyanın herhangi bir yerindeki herhangi bir şehir, birkaç gün içinde Auschwitz, Varşova gettosu ya da Hiroşima olabilir. Şu hâlde insanlığın bu yüzkarası kesitlerini salt "1939-1945 arasında yaşanmış yerel trajediler" olarak sunarken bunlarla ilgili bugüne dair bir şey söylememek, bunları tekrar etmekten hiç de çekinmeyen egemenlerin dilidir. Altmışbeş yıl önce Auschwitz'de yapılanları sırf "pis NAZİler" demek için öğreniyorsan boşa kendini yorma, onu bugünün NAZİleri bile söylüyor. Dünyada tam şu anda olanlara bir itirazın yoksa Auschwitz hakkında söyleyeceğin sözcüklerin zımnen anlamı şudur: Heil Hitler!

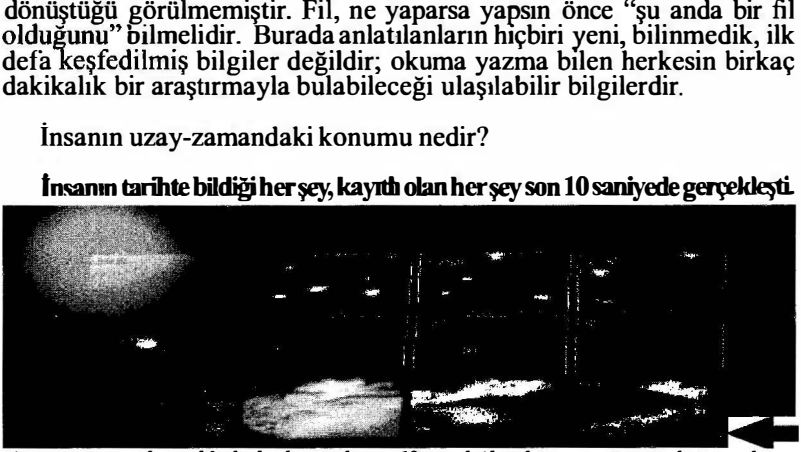
25. KOZMİK FARKINDALIK

Şu anda neredeyiz ve bunun ne önemi var? "Neredeyiz " sorusunun birden çok doğru yanıtı vardır; Londra, Dünya gezegeni ya da Samanyolu galaksisi... Bu cevaplar birbirinden farklı olsa da doğrudur. Ölçeğinize göre cevabınız değişir.

Azot, fosfor, oksijen, hidrojen ve karbondan yapılmış beynin aracılığıyla ulaştığın hayal gücün, gerçeklikten çok fazla uzaklaşamaz. Gördüğün bütün düşlere beyninin sümüksü kıvamı bulaşık; düş gücünle gurur duyduğun en fantastik öyküne bile maddenin kokusu sinmiş. Maddeden yapılanlar, maddeyi her yerlerinde taşırlar. Maddi bir evrende yaşadığın için, maddeyi düşlerine kadar hissetmenden daha doğal ne olabilir? Uçmak için ne kadar zıplarsan zıpla, ayakların birkaç saniye sonra dünyaya değecek. Bu durum saptaması, var olanı aşmak için gerekli bir zemindir. "Ben zürafayım" demekle hiçbir filin zürafaya dönüştüğü görülmemiştir. Fil, ne yaparsa yapsın önce "şu anda bir fil olduğunu" bilmelidir. Burada anlatılanların hiçbiri yeni, bilinmedik, ilk defa keşfedilmiş bilgiler değildir; okuma yazma bilen herkesin birkaç dakikalık bir araştırmayla bulabileceği ulaşılabilir bilgilerdir.

İnsanın uzay-zamandaki konumu nedir?

İnsanın tarihte bildiği her şey, kayıtlı olan her şey son 10 saniyede gerçekleşti.

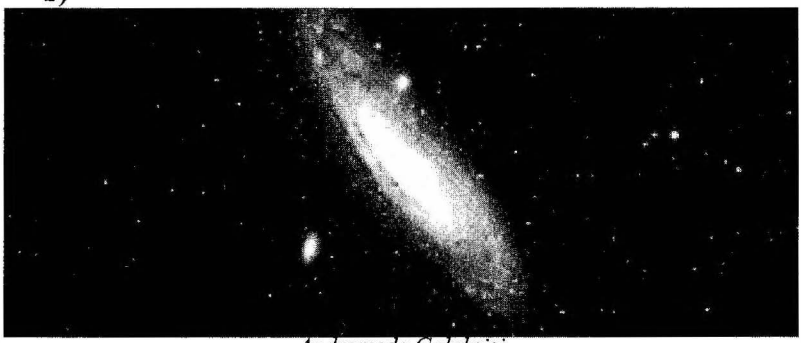

Evrenin yaşını bir yıl kabul eden ve bunu 12 aya bölen bir şema üzerinde insanların bütün tarihi sağ alt köşedeki bir noktadan ibarettir (ok). (Carl Sagan'dan alıntıdır.)

a) Yaşadığımız ve bir parçası olduğumuz evrenin 12-15 milyar yaşında olduğu tahmin ediliyor. Evrenin yaşını 1 yıla sığdırıp evrenin başlangıcını 1 Ocak saat tam 00:00 olarak, şimdiki zamanı ise 31 aralık saat 23:59:59 olarak kabul edersek:

*Samanyolu galaksisi Mayıs ayında oluştu.
*Güneş eylülün ortalarında oluştu.
*31 aralık akşamı saat 22:00'da ilk insan ortaya çıktı.
*31 aralık akşamı saat 23:46'da insan ateşi keşfetti.
*31 aralık akşamı, gece yarısına ramak kala 23:59 35 sn'de ilk yerleşim yerleri kuruldu.

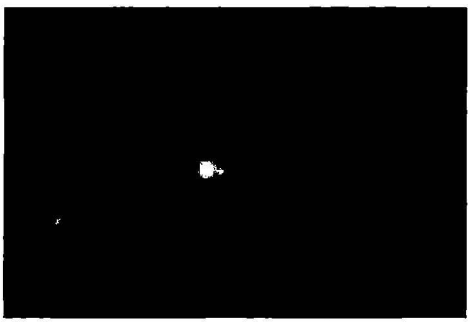
b)

Andromeda Galaksisi

Bu galaksi yaklaşık 50 milyar yıldız barındırır. Bu resme bir toplu iğne batırdığınızda toplu iğnenin resim üzerinde açacağı deliğin gerçekte karşılığı yaklaşık 700 ışık yılıdır. Bu resimdeki bir toplu iğne deliğinin bir ucundan diğer ucuna gitmek için, saniyede 300 bin kilometre hızla giden bir araçla yaklaşık 700 yıl yolculuk yapmak gerekmektedir. Bu resim üzerindeki küçücük topluiğne deliğinde yaklaşık bir milyon yıldız bulunmaktadır.

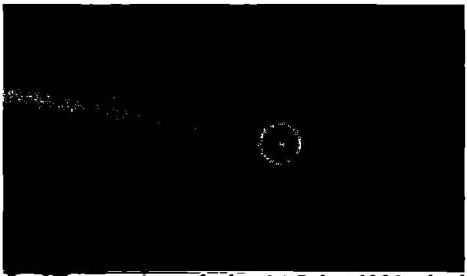
c)

Dünya ve ayın 183 milyon kilometre uzaklıktan görünümü (Messenger uzay aracı tarafından çekilmiştir.)

Fotoğrafın ortasında gördüğün büyük nokta dünya, yanındaki küçük nokta ise aydır. Bütün yaşantın o büyük nokta üzerinde geçti. Bütün sevdiklerin o büyük nokta üzerinde. Dünyaya sığamayan büyük egonu, bu nokta üzerinde büyüttün, besledin. Egona bir de bu mesafeden bakmalısın.

d)

Bu fotoğraf Voyager 1 tarafından 14 Şubat 1990 yılında çekildi. Dünyadan yaklaşık 6 milyar kilometre uzaklıktan dünya izlenmekte. (Üstte daire içinde)

e) Uexküll kenesinin evrenselliği

Döllenmiş dişi kene, yumurtlayabilmek için mutlaka bir sıcakkanlı canlının kanından beslenmek zorundadır. Kene, önce ışık yardımıyla küçük bir ağacın ya da çalının dalına tırmanıp orada tüner. Gözü olmamasına rağmen derisinin üzerinde ışığa duyarlı bölgeler vardır.

Işık: Kene dala ulaşınca beklemeye başlar. Aylarca yıllarca bekleyebilir ki bu bekleme süresinin 18 yıla dek uzayabildiği saptanmıştır. Beklemeyi bitirecek tek şey sıcakkanlı canlıların terlerindeki bütirik asit kokusudur.

Koku: Bir sıcakkanlı hayvan gelir de ter kokusu keneye ulaşırsa, kenenin hayati fonksiyonları anında devreye girer ve kene kendini daldan bırakır. Sonraki aşamada ısının varlığını hissettiğinde yoklaya yoklaya deride tüy ve kılların örtmediği çıplak bir alan bulur ve yapışır.

Sıcaklık-Dokunma: Kılcal damarlardan gerektiği kadar kan emince amacını tamamlar, gevşeyip yere düşer, yumurtalarını yere bıraktıktan sonra da ölür.

Dünyadaki insan ve kültür çeşitliliğine bir bak. Senin gezegenin, senin ülken, senin yaşadığın şehir, senin yaşadığın ilçe, senin yaşadığın mahalle, senin evin...

Hanginiz daha "evrensel"? Sen mi yoksa kene mi?

26. HUKUK

İster ilah gibi süslensin, isterse paçavralara bürünsün;
adalet, yönetici sınıfların emrindeki şu işlevini değiştirmez:
Yasanın çiğnenişiyle ortaya çıkan toplumsal çelişkileri
bu sınıfların lehine çözmek...
J. Verges

***Cinayet hırsızlıktır.**

Cinayet suçtur, çünkü katil, yalnız devlete ait olması gereken bir yetkiyi gasp etmiştir. Cinayet, "cinayet" olduğu için değil, "hırsızlık" olduğu için ağır bir suçtur. Katil maktûlun canını gasp ettiği için değil devletin öldürme yetkisini gasp ettiği için cezalandırılır.

*Dolayım karmaşıklaştıkça "hak" ve "özgürlük" artar. Sistem tamamen erişilemez ve değiştirilemez olduğunda ise "hak ve özgürlük" doruğa ulaşır. Ayağının altındaki zemin sağlamlaştıkça yüzeyde istediğin gibi hareket edebilir, duvar kalınlaştıkça kenarında istediğin gibi oynayabilirsin; artık hiç kimsenin duvarı yıkacaksın diye seni uyarmasına ya da öldürmesine gerek kalmaz. İşte bu "gerek kalmama" hâlidir senin "hak" ve "özgürlük" dediğin şey...

*Terörün hukuki hâli kör hâlinden daha dehşetlidir. Yargının, hukukun, kanunların yarattığı terör, yalın terörden çok daha sistemli ve aşırı olduğu hâlde sıradan insanın gözünde meşrudur. "Mahkeme yargılamış, cezasını vermiştir" en nihayetinde: doğrudan linç etmenin düzensizliği ve kabalığı yoktur burada. Hukuk, yargıç, yargılama vardır: ceza kanunu ve onun ilgili maddesi vardır. Bir mekâna hâkim olabilecek en şiddetli terör ise kanun terörüyle kör terörün birleştirilmesidir; yargı mahkûm eder, kalabalıklar infaz eder. Hukuk, en aşırı vahşeti bile kayıt altına alarak onu bir kanun maddesinin içine yerleştirebilir. Vahşet, bir kanun maddesinde ikamet etmeye başladığında artık onay ve saygı görür. Yalın vahşetin neden olacağı reaksiyonlar iyi bilindiğinden mutlaka bir hukuk elbisesi giymelidir. Yapacağınız işkencenin, katliamın ya da soykırımın hukuka uygun olmasına özen gösterdiğinizde ortada hiçbir sorun kalmaz.

*Hükmü geçmiş zalimlikler, günün adaleti için bir meşruiyet üretecidir; zalim adalet, aslında zulme karşı olduğunu, artık etkisi kalmamış zalimlikleri cezalandırarak ispatlar. Doksan bir yaşındaki Nazi subayı ömür boyu hapse çarptırılır, 110 yıl önceki bir soykırım için özür dilenir, 40 yıl önceki işkenceler itiraf edilir. Bütün bunları, bugünün Nazilerinin, çağın soykırım ve işkencelerini yapanların adaleti gerçekleştirir. Bugünün zulümleri, güncelliğini yitirmiş zulümlere gösterilen duyarlılıkların battaniyesiyle örtülür.

Hukuk, gücün bir tezahürüdür; "kaba güç" hukukla karıştırılıp iyice kaynatılsa dahi güç kabalığından bir şey kaybetmez. Tarihte hiçbir güç yoktur ki "hukuk" nedeniyle gücünü uygulamaktan çekinmiş olsun. Hukuk, sıradan insan gözünden kaba gücün kabalığını gizlemeye yarar. Dünya üzerine tarih boyunca hiç "kaba olmayan güç" gelmemiş olduğundan "nazik güç" aramak boşunadır. Hukuk, yönetmeliğini katillerin yazdığı kurallı cinayettir; katili anonimleştirir. Failler en çok "meçhul" olmaktan hoşlanır; **bir faili meçhulleştiren en başarılı aygıttır hukuk; süreğen bir "faili meçhul"luk hâlidir.** Öldürülmesi gerekenler öldürüldükten sonra tabancada milyonlarca parmak izinin bulunmasıdır hukuk; kaba gücün, toplumu taşeronlaştırarak kendini görünmez kılmasıdır. Kanun, yönerge, tüzük, yönetmelik, vs. gibi sözcük yığınlarından örülmüş, kaba gücün giymekten bıkmadığı zarif bir elbisedir hukuk... Kaba güç içine don giymemiştir, sık sık cinsel organı görünmektedir; hatta bazen sıcakladığında büsbütün soyunup toplama kampları falan kurduğu olmuşsa da kısa sürede tekrar hukukla giydirilir. Sokaktaki adam, onu genellikle giyinik bilir. Kaba kuvvetin –de, -den, -e, -i hâlidir hukuk; yalın değil maskeli hâlidir. Endüstrileşmiş kaba kuvvettir hukuk, gücün "Fordist" uygulamasıdır; oturtulacak kazığın çapının, atılacak bombanın tonunun, parçalanacak çocuğun kaç parçaya ayrılacağının, şüpheliye verilecek elektriğin voltajının önceden yönetmeliklerle belirlenmiş olmasıdır. Egemenler için hukuk, en küçük bir olağandışı durumda ilk atılan safradır. Tatilde, deniz kenarında içilen bir akşam kahvesi gibidir; bütün işlerden sonra gelir, her şeyin olağan olduğunun göstergesidir ve herhangi bir olağandışılıkta ilk yok olandır. Vazgeçilecekler listesinde ilk sıradadır, en "olmasa da olur"dur.

27. VARLIK VE MEKÂN

*Doğrusu hareket insanı acıtmaz, tam tersine her değişiklik ona yaşamı daha tahammül edilebilir kılacak olan geleceğe ertelenmiş bir umut olanağı yaratır. Bu nedenle çoğu kez insan, yaşamında hareketi kendisi yaratır ya da onu varmış gibi kabul eder. Kızgın bir tava gibidir yaşam, kulpunu sürekli tutamazsınız ve sık sık el değiştirerek taşıyabilirsiniz. Hareket, tam insana göredir; yaşamının yerleşemediği yerlerine yerleşecekmiş gibi bir sanrı yaratır, dünyaya ancak öyle katlanılabilir. Her kıpırdanış, algılarda beliren her değişiklik, her yer değiştirme bu nedenle insana iyi gelir. Oysa en korkuncu **yokluğun kıpırdanışı**dır; işte buna dayanamaz insan. Yitirilmiş olanın hareketi, umut salgılamaz; yüzü geleceğe değil geçmişe dönüktür. O vaat etmez, yâd eder. Küçücük bir olasılık da olsa insan geleceğe varlığını katabilir. Ama geçmiş karşısında en fazla bir seyircidir. Yokluğun kıpırtısı insana dehşet verir; tamamıyla kendisiyle ilgilidir ama onu elleyemez, ona uzanamaz.

İnsana "umut şekeri" lazımdır, o da ancak varlıkta ve gelecekte ikamet eder. Mutlu insan için "**yokluk mumyalanmalı**", dondurulmalı ve asla hareket etmemelidir. İnsan, varlığın hareketlerinin mürididir, kavrayışı ona yöneliktir. İnsanın yitirdikleri kıpırdadığında, büyük bir bölümü budalalıktan kaynaklanan mutluluğu yiyip bitirir.

*Varlığını sürdüren şey, milyonlarca varolmayanla mümkündür ancak. Her varlık, olasılık cesetlerinin üzerine kuruludur. Örneğin "2 cm uzunluğunda yeşil bir gaga", 3 cm, 4 cm, 1 mm, mavi, kırmızı, mor binlerce gaganın elenişinin ürünüdür. **Dolayısıyla "bir şey," o konudaki "her şey"in hayatta kalmış bir sonucudur.**

Yaşam "nekrotrof"tur; bir yaşayana karşılık yüzbinlerce ölü vardır. Fizik yasaları yaşamdan çok ölüme eğilimlidir; doğada normal olan yaşayan değil "ölü olan"dır. Bütün bunlara rağmen yaşamın hâlâ devam etmesi onun "dinamik istikrarı"na bağlıdır; bir kez var oldu mu kendini sürdürecek donanıma sahiptir.

***Varlığın adaleti**

İlle de tetiği çekmiş olman gerekmez, görgü tanıklığıyla da cinayet işlenebilir, aynı anda maktûl ile birlikte var olarak da... Çoğu cinayet, kolektif olarak genellikle hiçbir şey yapmadan işlenir. Masumiyet, suça batmış bir dünyada ancak cansız varlıklara özgü bir sıfattır, bir de bu uğurda dövüşenlere... Dünyaya karşı görevini yeterince yaptığı anda insanın çoğunlukla yaşama olasılığı kalmamıştır. Dünyadaki son acı çığlığı hoşnutlukla susana kadar sen de bu cehennemin hissedarısın; payına düşen bedeli ödemeye hazır olmalısın. Dünyadaki acının doğal hissedarlarından birisi olduğunu unutmamalısın. Birkaç meridyen öten-

de birileri açlıktan ölürken, "maksimum her şey dâhil" tatil ayinlerinde kulaklarına kadar tıka basa yiyecek yutan sen; birkaç sokak ötede sokakta çocuklar yatarken evinin çevresindeki duvarları stratosfere kadar yükseltsen de kendini güvende hissedemeyeceksin. Büyük bir olasılıkla ömrün boyunca hiç kimse sana dokunmayacak, ama kimse seni bıçaklamasa da sırtında bir bıçak gölgesi, kimse gırtlağını sıkmasa da boğazında kaba saba bir çift elin ağırlığını her an taşıyacaksın. Alarmlar da kursan, güvenlik ordusu ile de gezsen, yüz tane kamerayla izlenen sitelerde oturup kapılarına 10 tane X-ray cihazı kurdursan da o giderilemez tedirginlik, güven duygunu daima delip geçecek.

*Varlığın içeriğini belirleyen en önemli özelliği sınırıdır; ölüm, bilincin kapsamını saptar.

*Çocukken belleğindeki takvim tazedir, yaşlandıkça üzerine kazınan acılarla delik deşik olur. Bilinç, belleğe acı alfabesiyle yazar anıları.

*"Gündelik", bilincin boynuna bağlanmış bir taştır: bilinci "şimdi"de tutmak için olanca ağırlığıyla denizin dibine doğru çeker. Bilincin, yaşadığı andan çıkması ve zamanın bütün kiplerini algılayabilmesi için "şimdi hapishanesi"nin kapısını açması gerekir. İşlenmemiş bir insan bilinci, "şimdinin bilinci" hâlindedir. "Şimdinin bilinci" içinde yaşanılan zamanı, mekânı ve varolanı mutlaklaştırır. "Şimdi"nin ötesinde ise geçmişten yapılmış bir gelecek vardır.

*Varlığın tarihselliğini anlamak için ona dışardan bakmak gerekir.

*Olan", bilincin her yerini kapladığında "olası"nın sığacağı bir yer kalmaz. Zamanın bütün kiplerini kapsayan bir bilinç olarak tarihsel bilinç, "olası"ya gereken özeni gösterdiği ölçüde "tarihsel"e yerleşir. "Olan" oturduğu yerden kalkıp "olası"ya yer vermelidir. "Olan" artık ölüdür; "olarak", ileriye doğru sıçrama yetisini yitirmiştir "Olan"ın varlığı, içindeki durağan enerjinin miktarına bağlıdır. "Olası" , miktarı belirsiz bir enerji yoğunluğu içerir; kökleri geleceğe uzanmaktadır. "Olası", henüz var olmadığından dolayı enerjisi harcanmamış bir varlık potansiyelidir. "Olası", "olan"ın zulasına gizlenmiş bir "varoluş tohumu"dur. Tarihsel bilinç, "olan"daki "olası"yı saptamayı amaçlar; gelecek zaman, geçmişte olanların içindeki nüvelerden oluşur. Tarih, "olan"dan doğan "olası"ların birikimi ve "olan"ın her seferinde yeniden kurulması sürecidir. Bu tabloda özne nerededir? Özne, "olan"dan "olası"yı doğurtabildiği ölçüde gerçektir. Tarihi süreçlerde özne, ebelik görevi yaptığı sürece ve ebeliği ölçüsünde varlaşır.

***Dün vardı bugün yok.**

Senin için değerli olan bir yaşam kesitinin mekânı, ne kadar silinirse silinsin o andan artakalanları taşır. Yaşanırken göze gelmeyen sıradan zamanların ayrıntıları, anıyı geri çağırdığın anda değer kazanır. Geçmişteki sıradan işler, bugünün belleğine etrafı ayçalı ve yaldızla kaplı olarak gelir. Geçmişte yaşanan senin için ne kadar derin ve değerliyse, onun hayaletleri, "şu an"a o kadar batar. Başkasına sıradan görünen o mekân, senin için sonsuza dek eskiden yaşananların eksikliğini bağrında taşır. Varlığa bürünemeyecek ancak onlar için anlamlı olanların algılayabileceği anılar, varlığın kenarında kıpırdar durur. Varlık kazanmamış olsalar da o mekânı tıka basa doldurmuşlardır. Bir devinim dünyada sadece ve sadece tek bir gözlemci için bile olsa anlamlıysa kaybolmaz; artık var olmasa dahi yokluğuyla o mekâna kazınmıştır bir kere. Bir anı, kendisini ilgilendiren son gözlemciyle birlikte ölür ancak. Sınırlı bir mekânın içerebileceği varlık sınırlıdır. Çünkü varlık sadece şimdiki zamanda kendisini gösterebilir. Oysa aynı mekânın taşıyabileceği anı miktarı sınırsızdır; çünkü şimdiki zamanın sıkış tepiş dar hacminde değil geçmiş zamanın ucu açık genişliğinde gösterir kendisini. İki varlık aynı anda aynı mekânda olamaz ama binlerce anı aynı anda aynı mekâna sığabilir. Mekân, anı yükünü ona duyarlı gözlemciye hemen aktarır. Anı, varlığın mekânda bıraktığı izdir.

*Nesneler "varolur", insan ise "varolmak"tan başka "varlaşır" da. Doğrudan bir eylem ürünü olarak "varlaşma" sadece insana özgüdür. Özgürlük olanağı, öznellik veya insana özgü her ne aranacaksa "varolma" da değil "varlaşma" da aranmalıdır.

*Varlık, başka varlıkların yokluğundan yapılmıştır.

***Geçmişin yapışkanlığı**

Az önce bir başkasının çıktığı bir tuvalete girdiğinde, o tuvalette ne kadar leke, koku ya da iz varsa hepsinin faili durumuna gelirsin. Bu koku ya da lekelerin hangilerinin senden kaynaklandığı, hangilerinin önceden beri var olduğuyla hiç kimse ilgilenmez. Girdiğin tuvaletin o anki hâlini bütün geçmişiyle üstlenirsin. Gittiğin yolda o yoldan daha önce gitmiş olanların izleri de senin ayak izlerine dâhildir. Mekânın geçmişi, orada bulunanların üzerine yapışır.

Bir ev kalıntısı; yüz yıllık ya da on bin yıllık, fark etmez. Ama belli bir süre önce bir takım insanların içinde yaşadığı, içinde yaşadığı zamanda ilginç olmayan binlerce saatin geçtiği bir mekân... Şimdi yıkık ve terk edilmiş... Geçmişte burada yaşayanlar bu duvarlara binlerce kez baktılar, bu duvarı örmek için günlerce çalıştılar, evi yapınca muhtemelen sevindiler. Kadınlar bu evin içinde çocuk doğurdu, doğan çocuk içinde emekledi, geceleri içinde ateş yaktılar. Yanından geçenler, genellikle kendilerini tarihten sıyırmış, bu her şeyiyle "tarih içi" harabeye "tarihin dışından" öylesine bakıp geçmekteler. Eski işlevselliği kalmamış, onu yapanlar çoktan ölmüş, mezarları yok, kemikleri belki evin yakınlarında bir yerlerde gömülüdür. İşlevi yok, artık sadece bir kalıntı ya da geçmişteki bir yaşam kesitine mekân olmuş bir artık; bir mekân fosili... Hüznün en yalın hâllerinden biridir yıkık, dökük ev... Hüzün, varlığın bir kenarına ilişmiş hâlde daima ona eşlik eder. Varlık, varlığını sürdürürken onu gölgelediği için hüzün kendini fazla belli edemez. Varlık artık yok olduğunda, hüzün varlıktan ayrılır ve varlığın, varlığını sürdürecek olsa, bulunacağı mekâna yerleşir. Hüzün, varlık artık yokken mekânda onu temsil eder. Varlığın külüdür hüzün; her varlık, yok olurken dünyaya hüznünü bırakır.

*Nesnelerin varlık miktarı küçüldükçe imgelerinin hacmi artar. Varlığın terk ettiğini, imge doldurmaya çalışır. Her nesne kendi alanını terk etmeye direnir.

*Ölüme yaklaştıkça yaşamın zulaları aydınlanır.

*İnsan varlığında sanılandan çok daha fazla miktarda tarih vardır.

*İnsanın siyasal-kültürel-düşünsel varlığı, doğal bir özelliği değildir; insan, varlığını eylemle kazanır.

*Varlık, mekâna uygulanan bir şiddett r. Her varlık, b r yer işgal etmesinin yanısıra algılarda değişiklik yaratır. Varlık, "olarak" mekânı değiştirir.

*Bellek, ökse otu gibidir: mekânda dolaştıkça gövdes ne anılar yapışır.

*Bellek, anısını bir hamur gibi yoğurur; içine eklemeler yapar, fazla bulduklarını çıkarır. Bellek bir depo değil daha çok bir çiftliktir, anılar oraya dikilir. Anı belleğin yoğurusudur.

*Varlıktaki dehşet, bütün öğelerine adilce dağılmış olsa da aslan payını daima ölüm almıştır.

*Varlığının gerçekliğini merak ediyorsan kayıt altındaki havadar, yemyeşil aydınlık yüzeyi bırakıp varlığının kayıtdışı mahzenlerine inmelisin. Mahzeninin görgü tanığı olduktan sonra yüzeydeki aydınlık ve ye-

şilliğin gerçek anlamına sızabilirsin. O zaman anlarsın hiçbir aydınlığın tamamen aydınlık olmadığını ve yeşilin aslında siyahtan yapıldığını...

*Bir anın etrafında hep bir miktar hale vardır. Bu hale, en çok o an yitirilince görünür hâle gelir. Normalde sıradan bir tavırla yaşanan anların, onu kaybettikten sonra aslında özel anlar olduğu öyle anlaşılır. Zaman, yaşayan kişiye halesini bırakarak ondan intikam alır.

*İnsan tarihin hacmini, orada ancak "şimdiki zaman hızında" dolaşırsa kavrayabilir. "Dört milyon yıl önce" ifadesi çoğu kez insana dört milyon yılı kavratamaz. Ne kadar uzun olursa olsun, en devasa uzunluktaki zaman parçalarını bile küçük paketçikler hâline getirerek düşünür. Zaman, insanın çıplak algısına en çok "şimdiki zaman" yüzünü gösterir. İnsanın doğal algısı, geçmiş ve gelecek zamanı yeterince kavrayacak yetkinlikte değildir. İnsan türünün bugünkü hâlinin algıları şimdiki zamana duyarlıdır, bugüne dek varlığını sürdürmeyi biraz da bu nedenle başarabilmiştir. İnsan, yalın hâliyle tarihteki değişimi algılayabilecek yetkinlikte değildir; onu algılaması için "yöntem" aracısını kullanması gerekir.

*Doğal hâlindeyken insan bilincinin bütün yönelimi; hem zamanda hem de mekânda yereldir. Farkındalığı, kendisini merkeze alan ve uzaklaştıkça şiddeti azalan bir algı hiyerarşisinden oluşur. Zihnin uzağa, şimdiki zamandan başka zamanlara yönelmesi, kendi dışındaki dış dünyaya uzanması için ek bir çaba gereklidir. Entelektüel bilginin bir zihinde mümkün kıldığı işte budur. Zihin şimdiki zamanda derinleştikçe, şimdiki zamanın içinde yaşayan geçmişi, şimdiki zamanın içinde gerçekleşmek için çırpınan gelecek olasılıklarını görür. Farkındalık arttıkça bilinç, zamanı şimdiki zamandan başlayıp diğer zamanlara doğru genişletir; başlangıcı şimdiki zamanda olsa da geniş zamana doğru uzanır.

*Dünya bilgisi, bilince ancak dünyanın sınırında yaşayacak kadar bir yer açar. Dünyanın ortası, ancak koyu bir bilgisizlik eşlik ederse yaşamaya olanaklıdır.

*Evren farkındalığı insanın hacmini küçültür; ancak kütlesini azaltmaz, yoğunluğunu arttırır.

*Zaman, becerikli bir temizlikçi gibi bellekleri süpürür, belleklere bölük pörçük yapışmış anı parçalarını unutuşun torbasına doldurur. Zaman belleğin düşmanıdır.

*Yaşananların içeriğinden bağımsız olarak zamanın geçişini algılamak insanda hüzün duygusu yaratır. Zamanın akışının bilince yansıması ise ancak anı aracılığıyla olur. Hüzün, anıya ait bir özellik değil sadece anı aracılığıyla kendini gösteren zaman akışının bilinçteki tortusu ve belirtisidir.

*Zaman, ilerlemezse silinmeye başlar. Varlığını sürdürmesi, akabilmesine bağlıdır. Donmuş, geleceğe taşınmayan zaman, önünde sonunda solar, silinir ve yok olur.

*Varlık, gerçekliğini ara yüzlerde tamamlar; varlık, esasen bir başka varlıkla karşılaşma yerinde ortaya çıkar. Onu, içindekilerden ziyade sınırları ve etrafındakiler tanımlar.

***Mutluluk sisi**

İnsanın etrafında, onu çevresinin bakışlarından ve yargılarından koruyan bir sis bulutu vardır. Bu, insanın sosyal bağışıklığıdır. Sevilen insanın yaptıklarını çekici ve ilginç kılan, onun sıradan davranışlarını dahi tahammül edilebilir yapan şey, bu sisin yarattığı kısmi belirsizliktir. Karşıdaki insanı parça parça gösteren sis, eksik yerleri hayal gücünün cömert tahminlerine terk ederek onu etten kemikten yapılmış bir insan varlığının ötesinde bir irtifaya yerleştirir. İşte o sis bulutu bir kez delinmeye görsün hiçbir dikiş, hiçbir usta terzi yaması onu tamir edemez. Yakınındaki kişi, ne kadar nitelikli ve üstün olursa olsun bir kez onu bütünüyle algıladığında, o varlığı tamamlamak, varlığının sınırlarını tahmin etmek için artık hayal gücüne gerek kalmamıştır. Hayal gücünün karşındakine yaptığı torpil, varlığı abartma gücü, artık işlev görmemektedir. İşte yakınındaki varlıkta, bir zamanlar yanıp tutuştuğun, her sıradan hareketinde kutsal bir takım ayrıntılar keşfettiğin insanda, hayal gücünün çeldirici etkisinden, sisin yanıltıcılığından uzakta, salt olduğu gibi görünen varlıkta, ilginç bulunabilecek fazla bir şey kalmamıştır artık. Etrafındaki sisten sıyrılmış bir insanın bu çıplak hâline fazla tahammül edilemez. Hiçbir muğlaklık bırakmadan varlığına tamamen yerleşmiş insan, duyuların vahşi arenasında algılara acımasızca yem olacaktır. **Çünkü insan, karşısındaki insanda hep bir parça "tahmin hakkı" arzu eder.** Bir gözlemde, algılananda algılayanın hakkı olan belirsizliği işte sözü edilen sis sağlar. Etrafındaki sisi delinmiş ya da yitirmiş insan, karşısındakine, keyfince doldurabileceği o boşluğu vermemiştir; bu nedenle artık ilginç bulunmayarak cezalandırılmaktadır.

*İnsan, doğum esnasında kafası dışarı çıkmış ama gövdesi hâlâ içeride olan bir bebeğe benzer. Varlığını henüz tamamlayamamış, geçmişiyle geleceğinin ortasında, gövdesini içeriden çıkaracak bir el bekler ya da silkinip dışarı çıkmayı...

*Mekân, içine sızarak senden intikamını alır. Mekânın, kendisinden eksiltilen hacme karşılık aldığı bir tür "varlık bedeli"dir bu. İnsan, mekânda yaşadığı gibi mekân da varlığını insanın içinde sürdürür.

28. SAÇMA

İnsan isterse, her zaman her yerde, her şey ile her şey arasında bağlantılar bulur; dünya ansızın her şeyin her şeye yollama yaptığı, her şeyin her şeyi açıkladığı bir akrabalıklar ağına dönüşür.
M.Foucault

Saçma düşüncenin evrensel olanağıdır. ***J.P. Sartre***

*Saçma tekrarlayıcıdır. Saçmanın etkin olmasının en önemli ölçütü tekrarlayıcı olmasıdır. Üzerinde durulan özellik etkinlik olduğu için, enerjinin büyük bölümü ifadenin içeriğine değil tekrarına harcanır.

*Saçmanın tutarlılığı yalnız iç tutarlılıktan ibarettir. Hedef kitlenin, iletideki asgari ölçüt olarak içermesini beklediği tutarlılık, saçma birimlerinin her birinde ayrı ayrı sağlanır. Saçmanın içerdiği daha büyük ölçekte bir tutarlılık yoktur. Daha büyük ölçekteki tutarlılık zorlaması, içerikle çatışacak ve ileti, çökme tehdidi ile karşılaşacaktır.

*Saçma eklentiktir, işine yarayan her bilgi onun içine girebilir. İçerik, kurallarla belirlenmiş bir şekilde düzenlenmemiş olduğundan dolayı, her bilgi içerde herhangi bir yerde herhangi bir başkasıyla yan yana bulunabilir.

*Bir an için bile nesnel gerçekliğe karşı gözün kapanması, bireyi saçmalar dünyasına yuvarlar. Saçmalar dünyası rahattır, yumuşaktır, insanı mutlu eder, bünyesindekilere şefkat gösterir. Saçmalar dünyasında kendinizi çok önemli zannedersiniz. Saçmalar dünyasına giriş çok kolaydır, hiçbir şey yapmayanın yolu oraya gider. Saçmalar dünyasında insan, kendini hiç yormadan her şeyi açıklayacak açıklamaları elinde bulur.

*Saçmayı baskılayan "ölçü" ortadan kalktığında saçma "özgürleşir" ve doğal hareket kabiliyeti nedeniyle bütün evrene yayılır. Saçma, "mantıklı olan"a göre dünyaya daha kolay yerleşir ve çok daha hızlı hareket eder. Hiçbir ölçünün olmadığı yerde saçma, birkaç kuşak içinde alanıyla ilgili bütün evreni kaplar.

*Mevcut bilgi teknolojisi saçmanın olanaklarını tarihte şimdiye dek hiç görülmemiş bir şekilde arttırmıştır. Saçma, ihtiyacı olan bilimsel terminolojiye ulaşmakta zorluk çekmez. İnternet kullanabilen herhangi bir insan herhangi bir saçmalığı bilimsel tanımlar baharatına bulayarak sunabilir. O konuda bilgili olmayan sıradan insan için bu türden bilgiler, artık gerçeklere göre daha çekici ve inandırıcıdır.

*Kadim saçmalama özgürlüğü, her cüce ruha büyük görünme olanağı verir.

* Doğru bilgi meşruiyetini doğruluğundan alır; inandırıcı olma gibi bir derdi olmaz. Saçma, yayılma stratejisini, her şeyden önce halkla ilişkileri gözeterek belirler. Hedef kitlesi o konuda yetkin olmayan sokaktaki insandır.

***Sonuç**

Ey saçmalık, yalnız sen ölümsüzsün. ***A. Gramsci***

29. SINIFSIZ SÖZCÜKLER

*İkili ilişkilerin en sık bitme şekli "infilak"tır. Çoğunlukla olan, çiftlerin **ayrılması** değil ilişkinin **patlamasıdır**. Bir infilakta içerik, gelişigüzel etrafa saçılır. Ayrılmadan önceki yaşantının zengin, anlamlı veya dolu olması patlamaya engel olmaz, sadece etrafa daha çok şeyin saçılmasına neden olur. Patlama, en içerdekileri, en mahremi, en görünmez olanı gözler önüne serer, bütün koruyucuları ortadan kaldırır ve yıllarca özenle korunanlar bir anda hoyratça bakışlara yem olur. Birçok birliktelik, fünyesi ateşlenmemiş bir bomba kadar istikrarlıdır; derli toplu, düzenli ve dengelidir. Fünyesi tutuşana kadar gizlisinde sakladıklarını özenle korur.

*Farkındalığın ilk keşfi, kendi budalalığıdır.

*Zirvenin varlığı, kendisine dışarıdan yüklenen değere bağlıdır. Değişim ve kullanım değeri olduğu sürece, zirva varlığını sürdürmeye devam edecektir.

*Anın bilinci koca bir tarihi tatmaya yetmez, en fazla ondan bir iki ısırık alabilir.

***Aslı gibidir.**
Gerçek olan, belli bir özelliğin etrafında kümelenmekle beraber küçük farklılıklar içerir. Örneğin gerçekte kadınların çoğunun saçları erkeklerin çoğuna göre daha uzundur; bunun yanında bir sürü kısa saçlı kadın da vardır. Bir "kadın taklidi" ise mutlaka uzun saçlıdır. Sarı saçlıların yanında milyonlarca siyah saçlı Alman'ın da yaşadığı bir dünyada bir "Alman taklidi", muhakkak sarışın olmalıdır.

Taklit, temsil ettiğinin en ortalama ve en tipik olan özelliklerini içerir. Taklit, gerçeğin kendisinden daha fazlasını temsil etme çabasındadır. Gerçek hayatta, doğada gördüğümüz çeşitlilik taklitte asla bulunmaz ve taklit teknolojisinin bu kadar geliştiği, taklitlerin gerçeklerden çok daha başarılı olduğu bir zaman diliminde belki de taklitle gerçek arasında hâlâ ayırt edici olabilecek tek fark budur. **Gerçek kusursuz değildir; taklit ise kusursuz olmaya çalışır.** Gerçeğin herhangi bir hedefi yoktur; ne ise odur. Taklidin ise kusursuzluk hedefi vardır; çoğu kez gerçeğe benzemekte aşırıya kaçarak onun ötesine geçer.

**Kişi istediğini yapabilir ama ne istediğini isteyemez.*
A.Schopenhauer

Kültür kuklalarla, oynatıcıların parmakları arasındaki bir iptir: parmakların hareketlerini kuklalara iletir. Çevreni saran kültür öğeleri senden kaynaklanmıyor. Maruz kaldığın toplumun kültürü, senin hayatınla

ilgili bir şey içermiyor; tam tersine seni o yaratıyor. O senin hayatındaki bir yere işaret etmiyor; sen "işaret edilen yere" gidip duruyorsun. Duyduğun aşk şarkısı seninle ilgili olmasa bile sen şarkıdaki aşkı kendinin kabul ediyorsun. Kültür bir "süreklilik" baskısıyla tek tek hayatlara sızıp kendi içeriğini bireylere dayatıyor.

Kültür binlerce yıllık bir geçmişin ve milyonlarca insanın ortaklaşa yarattığı deneyimin, bağışıklığı henüz gelişmemiş bireye dayatılması; bireyin geçmiş tarafından ilhak edilmesi; organize olanın "tek"i içine alması, "tek"in organize olanı içselleştirmesidir.

***Bireyde konaklayan toplum**

Davranış ve bilincin görünen mekânı birey olsa da esas arenası toplumdur. Bireyde, gerçekten "bireysel" olan pek az şey vardır. Bilinç içeriğinin çok büyük bir kısmı toplumsal ölçekte belirlenmiş, dikey olarak edinilmiş, bilinç hacminin çoğu esasen bireye miras kalmıştır.

Bilincin bireyle en sıcak ilişkisi, bireyin bilinci sahiplenmesidir ancak... **En bireysel görünen davranışta bile, detaylı incelendiğinde "toplumsalın sızıntısı" görülebilir.** Bilinç bireysel ölçekte tezahür etse dahi yapıtaşları, tuğlası ve çimentosu toplumsaldadır. Birey, "toplumsal"ın tezahür ettiği mekân parçacıklarıdır. Çünkü birey kendi toplumundan yapılmıştır.[1]

*"İnsancıllık", "insanca davranmak" ,"insaniyet" gibi olumlu anlamlar yüklenen ifadeler, insanlık tarihinin ayrıntıları göz önüne alınarak değerlendirildirilseydi esasen hakaret kabul edilmeliydi. İnsanca davranmanın tarihsel karşılığı, insan için hiç de parlak olmayan binlerce olayla sabittir. Tarihsel olarak insancıllığın olumlu kabul edilebilecek yönleri hemen daima istisnaları oluşturur. O hâlde bu ifadeleri, tarihi tabanı bulunan göndermeler olarak değil "türmerkezci" bir düşünüşün doğal yan etkileri olarak kabul etmek gerekir.

Bu yüzyılda "insani" olanın işlevi vahşeti örtmekten ibarettir. "İnsani", vahşeti, zulmü, alçaklığı saklayan bir paçavraya dönüşmüştür; katliamlar, işgaller, tecavüzler hep insani amaçlarla yapılmaktadır. "İnsani", egemenlerin yoluna hiç çıkmayan ve suya sabuna dokunmayan bir sükûn hâlidir artık...

*Gürültücü, mızmız, yaramaz bir çocuk gibidir ego; kendisini çevresine dayatır. Varlığı, olduğundan daha çok yer kaplar. Genişleyemediği yerlere isteklerini gönderir. Ego, bilinç içinde sürekli genişlemeye,

1. T. Adorno

uzanmaya, bilincin bütün bölmelerini doldurmaya çalışır. Bilinçte en çok ve bazen sadece egonun gürültüsü yankılanır; sesi, sürekli çalışan bir motor gibi bilincin fonunda duyulur. Ego, bilinci sürekli kandırır. Doyumsuz ve istekleri bitmeyen bir ergenlik çağı, bilincin ortasına oturmuş, bilinci sürekli dürtmekte, çekip çekiştirmektedir. Onu baskılamak zor ve çoğu kez sonuçsuz bir iştir. Egoyu tahammül edilebilir bir noktaya çekmenin tek yolu bilinci genişletmek ve egonun bilinçte kapladığı yeri oransal olarak azaltmaktır. Bilincin toprakları genişledikçe, egonun mızmız sesi daha az duyulacak, bilincin ego dışındaki bileşenleri gelişecek, egonun etkisi azalacaktır. Bilinç yeterince geniş değilse ego onu fethedecek ve bilinç denen şey tamamıyla egodan ibaret olacaktır.

*Bilinç, arzu için ayrılmış geçici bir mekândır. Bilinç çoğunlukla arzuyu doğurmaz sadece taşır. Bilincin sınır ötesinden gelen arzu, bilinçte konakladığında görünür ve ifade edilebilir hâle bürünmüş olur.

*Çoğu kez körlüğün bir gerekçesi olarak işlev görür, göz önündeki somut acıya gözünü kapatan "soyut acı" ... "Soyut acı", elle tutulur, gözle görülür acıyla birlikte ve onu görmeden yaşamanın en "vicdani" yoludur. Somut acıların her evresinin bütün yönleriyle derinliğine yaşandığı bir dünyada "var oluş bunalımları" masumiyetini kaybetmiş, sınıf konumunu meşrulaştırıcı bir ideoloji hâline gelmiştir.

*Anlamsızlıkla seyreltilmemiş "anlam", uzun süre var olamaz.

*Toplumlar başkalarından kendilerine miras kalan acıları çekerler. Toplumsal ölçekte acının, istemdışı bir kalıtsallığı vardır.

*Burjuva yaşamı, endişe salgılayan bir salgı bezidir; kaçınmak için türlü türlü denemeler yapsa da bu duygu yaşamının her köşesine sinmiştir, çünkü bunu yaratan da bizzat o yaşamın kendisidir. Arabası pahalandıkça kaportasının çizilmesi korkusu depreşecek, evini duvarlar ardına sakladıkça hırsızlık korkusu büyüyecektir. Burjuvanın tedirginliği elindeki metalarla birlikte artacaktır. Çünkü metalar, onu yaratanlara yabancılaşma, ona sahip olanlara ise tedirginlik sunar. Bir kısır döngüdür bu; tedirginliğini yeni metalarla gidermeye çalışan zavallı burjuva, yalnızca onun artmasına yol açar.

*İnsanlaşmaya çalışmak, bu çağda artık ölüme tam teşebbüstür. İnsanlıktan çıktığın oranda sana yaşam garantisi, güvenlik ve mutluluk verilir; yaşamın ancak yeterince kokuşmuşsa kutsaldır. Yaşanan ortaçağda "olanları" fark etmek, safaride av olmaktır. Elektromanyetizma ve müfredat ele geçirilmiştir. Kuklaların ipleri kaybolmuştur, kuklalar artık kuklalık bilincini edinmiştir.

*Her varlık sınırlarının dışına taşar; varlığı sınırlarının ötesine en çok yayılabilen ise acı ve onun ürünleridir; kan, çığlık, gözyaşı... Bir yerde kan akıyorsa hakkında şiir yazacağın papatyalar kanlıdır, şiirinde bunu görmemek papatyaları eksik görmektir. Milyonlarca insanın öldüğü, acı çektiği, açlıktan öldüğü bir yerde şiirlerin huzur veriyor, romanların lekesiz bembeyaz ise yaptığının adı "alçaklık sanatı" ya da "zulüm edebiyatı"dır. Bir tüfek insanları öldürür, sen oradakilere gökyüzündeki kuşu gösterirsin. Yazdığın şiirlerin çocuk öldüren namluları güzellemesi gerekmez, namluların sokakta yaptığını sen kaleminle de yapabilirsin.

*Çocukken gelecek büyük, olacaklar çoktur. Çocuğun sığabileceği bir ülke değildir "olağan"; onun için hemen her şey "olağandışı"dır ve bu nedenle heyecan verir. Zamanın olasılıkları karşısında beslenen ve bir ayağı olanaksızda olan bir ümit çocuğa hep eşlik eder. Büyüdükçe "olağan " bulduklarıgiderek artar. İnsan yaşlandıkça, olanları ve olma ihtimali olanları bilir ve onlara alışır. Karşısına çıkacakların hemen hepsi ellenmiş, mıncıklanmış ve bilinmektedir. Çünkü bir erişkinin hayatında "olağan" çok genişlemiş, olağanın şişmiş çeperleri neredeyse "olağanüstü"nünkiyle birleşmiştir. Yaşanan anların çoğu, artık olağandışı bir unsur taşımamaktadır. Bir çocuk ile erişkin arasındaki en temel fark "olağan"ın algısındadır.

*Sinizm, hayali bir saraydır; orada oturduğunu düşünerek köyün dışına çıktığını zannedenler, en çok da köy meydanında oturanlardır. Bu köyde en radikal özgürlük olanağı, bu köyde yaşadığını bilmektir. Köyü değiştirebilme olanağı sunan tek yol bu olduğu için... Sinizm, köyü huzurlu tutmak için, köy muhtarlarının körüklediği mükemmel bir sakinleştiricidir.

*Küçük burjuvanın yaramazlığı evcildir; nerede yaramaz nerede uslu olacağını çok iyi bilir. Anarşizmi filmlerde, marjinalliği dillerde sever. Egemenliğin kriminal ilan ettiği alanlara asla adım atmaz. Küçük burjuvanın yaşadığı ve "varoluş karmaşası", "benlik arayışı" ya da "varlık yükü" gibi süslü sözlerle tanımladığı o bunalım, kırdığı bir kredi kartı ya da bağırdığı bir sloganla erir gider. Edilgenliğini, iktidara karşı hissettiği çaresizliği, toplumsal konumunun kendisinde yol açtığı doğrudan etkileri, iliklerine kadar hissettiği yabancılaşmayı ve toplumsal örgütlenmenin yol açtığı güvensizliği, adıyla çağırmaz küçük burjuva; ona "yabancılaşma" demek yerine "varoluş bunalımı" demeyi tercih eder. Ben bir "hiç"im demektense "ben çok bilgiliyim, dünya beni anlamıyor" demek daha çok işine gelir.

Küçük burjuva, sınıf farkındalığının bulanıklaştığı ve bazen tamamen kaybolduğu bir "deliryum durumu"dur. Küçük burjuva, hayali ile hayatının uyumsuzluğunun ete kemiğe bürünmüş hâlidir; hayat şartları

alçaldıkça hayal ettikleri yükselir. Küçük burjuva, bedeniyle kafası birbirinden farklı olan bir çeşit mitolojik yaratık gibidir. Her an aşağı düşecekmiş gibi eğreti duran ve ilk krizde aşağı düşecek bir orta sınıf hayatı yaşarken beyni yüksek sınıf hayalleriyle doludur. **Küçük burjuva, zıplamak isteyen bir düşkündür, uçmak isteyen bir yaya, yürümek isteyen bir sürüngendir.**

*İnsan bilincinde zaten tereddütlü duran nesnel gerçeklik bilinci, başta ego olmak üzere onlarca kemirgen tarafından kemirilir durur. Hâlâ yaşıyor olman, egonun belli bir basıncın üzerinde bir şişkinlikte olduğu anlamına gelir.

*İnsan için en sağlam zincirler, onun korkularından yapılır.

*Tutkular ebeveynlerin çocuklarına bıraktığı en ağır mirastır: tutkular, parçalara ayrılıp başka kimliklere bürünerek bir sonraki kuşaktaki bireyin yaşamına serpiştirilir. Gerçekleşmemiş tutkuların bir belleği vardır: bir sonraki kuşakta dahi olsa yaşamdan intikamını böyle alır.

*Diyelim ki şu andan ve kendinden başka hiç kimseyle ilgilenmiyorsun. Bu hâlinle bile boğazına kadar geçmişe batmış bir hâldesin. **Kendin zannettiğin, birkaç bin tane "başkası"nın bileşkesidir.** Şimdiki zaman dediğin, binlerce geçmiş zamanın üstüste binmesidir. "Şimdiki sen", "geçmişteki başkaları"nın vektörel toplamından ibarettir. Yaşamın çok büyük bir kısmı şimdi yaşamayan insanlarca şekillendirilmiştir. Dinlediğin müziğin notaları, okuduğun kitap, yazdığın yazının alfabesi, içtiğin ilaçların çoğu ölülerin ürünüdür. Uzun zamandır ölmüş olan birisinin keşfettiği elektriğin çalıştırdığı, uzun zamandır ölü birinin denklemleri sayesinde başka bir ölünün icat ettiği bir ekranı izliyorsun. Tanımadığın birisinin fırında pişirdiği, 8000 yıl önce şimdi ölü olan birilerinin ıslah ettiği buğdaydan yapılmış ekmeği yiyorsun.

Şu an okuduğun bu cümlelerin yazılabilmesi için geçmişte yaşamış yüzlerce insanın fikirleri gerekliydi. Binlerce yıl önce birileri alfabeyi keşfetti. Sen bu satırları okuyabilir hâle gelene dek on binlerce insan okuduğun dili geliştirmek için emek harcadı. **Şimdiki zamanın gövdesi geçmişe batmıştır.** Şimdiki zaman, bir "geçmiş zaman" ürünüdür; geçmiş zamanı, şimdiki zamandan çıkardığında geride hiçbir şey kalmaz. Kafana sığmayan, bir türlü hepsini aynı anda kavrayamadığın şu yaşayan dünyaya bir bak. Uygarlığını yaratan hemen herkes şu an ölü... Bu yaşayanların arkasında, onunla karşılaştırılamayacak kadar büyük, ölülerden yapılmış bir geçmiş var.

*Nesnel gerçekliği algılayabiliyorken dünyadan kaçmanın bir yolu

yok. Dünyadan kaçmanın en sık rastlanan yolu, bilincini teslim ederek yitirmek olduğundan, kaçmanın "bilinçli" bir yolu yok. Bilincini yitirmeden dünyadan kaçmanın tek ama tek yolu onunla mücadele etmek, onu dönüştürmektir.

*İnsan, hayatına birisini sokarken çok dikkatli olmalıdır. Yalnızlık, bir kere yitirildikten sonra bir daha elde edilecek bir şey değildir. Yalnızlıktan kurtulmak ve çoğullaşmak için kurulan ilişkilerin çoğu çoğullaşmaya neden olmaz; sadece yalnızlığı katleder. Çoğullaşamadığı gibi geri yalnızlığa da dönemez. Çoğullaştırma yeteneği çok az sayıda insanda bulunabilen bir yetenektir ama **her insan mükemmel bir "yalnızlık katili"dir.** Sessiz bir yalnızlık, batar topluma. Bunu kendisine bir isyan kabul eder, hemen birkaç katil gönderir ve kıyıda köşede bile olsa, kendisini tehdit eden yalnızlığı katlederek isyan hâlini bastırmış olur.

*Yakınlaşamaması değil uzaklaşmayı bilmemesidir insanın sorunu...

*Zenci-beyaz ayrımının beyazlar lehine olduğu bir yerde, bir zencinin ırkçı olması zaten üzerinde tartışılmayacak bir saçmalıktır. Irk ayrımına beyaz karşı çıkarsa bu erdemdir, zenci karşı çıktığında ise bu zaten olması gerekendir. Bu durumda bir zenci, ırkçılık konusunda "erdemli" değil ancak "doğal" olabilir; ırkçılık konusunda erdemli olabilmek, ırkçı olmayarak beyazların gerçekleştirebileceği bir olanaktır. Irk ayrımının zenci üzerindeki en büyük tahribatlarından biri, bu konuda erdemli olabilme özgürlüğünün yitirilmesidir.

*Zaman içinde değerin en önemli ölçütü sadece "geçmişte yapılmamış olması" değil aynı zamanda "gelecekte de yapılmayacak olması"dır.

*"An"da olanı algılamak, sana fazla bilgi vermez. Esas bilgi, "an"lar diziliminin doğasını, sürecin yönelimini anlamaktır. "Bilme"nin bilince dönüşümü, ancak tek tek olgular arasında tutarlı, sınanabilir ve doğru ilişkiler kurmakla gerçekleşebilir.

***Ahlâk reyonu (Kampanya ürünleri)**
Dışsal etkenlerden arındırılmamış, korku ve ödül üzerine inşa edilmiş bir ahlâk, ne kadar mükemmel olursa olsun en fazla iyi yapılmış bir alışveriştir.

***Basuriyet karinesi**
İnsanoğlu bu; en aşağılık kötülüklerle en yüce iyilikler, bedendeki dışkı ile kan gibi bir arada bulunur.

***İnsanın Finansal Analizi**

Tarihin bu çıkmaz sokağında insan türü, tutturduğu yolun mahiyetini ve kendisinin bu evrene maliyetini hâlâ fark edemiyor. Bir olasılık çorbasının içine yapayalnız atılıyken, başına gelenleri bağrına basıp kader diye sahiplenmek... Yakın-uzak geleceğe varsayımsal umut kementleri atıp bu hedeflere bakarak bugüne tahammül etmek; insanın yeryüzünde yaptığı aşağı yukarı bunlardır.

***İnsanın "cari açığı"**

Varlığınız büyük acılar çekmeye uygun değil; bu nedenle çektiğiniz acıları ya görmüyor ya da hemen unutuyorsunuz. Herhangi bir insanın hayatındaki tek bir acı bile bir insanın yaşamamasına yeterdi, eğer insandaki o korkunç sabır olmasaydı... En sıradan insan bile, nice acının yoğunlaşmasından oluşan bir yan üründür... Yaşayan ve yaşamış bütün insanlar daha dünyaya gelmeden acılarını saldılar etrafa; her biri birkaç litre kan akıttı, en mükemmel olanı bile gırtlaklarca çığlığa neden oldu. **Dünyadaki devasa acılardan çok, insandaki sınırsız sabırdır korkutucu olan... Yaşamak için maruz kalmaya mecbur olduğu o sabır anestezisi...**

*Egoya kendini teşhir için göz lazımdır. Göz, egonun gıdasıdır.

*Bazen ayak izleri, tarihte ayaklardan daha çok yer kaplar. İz, kendi nesnesinden daha büyük olabilir.

*Çoğu zaman sestir, sağırlığın duvarlarını oluşturan...

*"Sonsuzluk", insanın içine alabileceği bir duygu değil ancak içine yerleşebileceği bir duygudur.

*Her insan, bir çok başka insandan yapılmıştır.

*Unutmanın hemen önceki durağıdır alışmak...

*Bugünün uçurumları geçmişin küçük çatlaklarından yapılmıştır.

*Bilinç bir buzdağına benzetilir; çoğu suyun altında az bir kısmı suyun üzerinde... Ama bu benzetmenin diğer bir yönü de vardır; bilinç tıpkı buzdağı gibi, **içinde yüzdüğü şeyden** yapılmıştır.

*Dünyada neredeyse her içerik, sanki bir kuralın binlerce alt doğrulayıcısı gibi, kendine zıt bir kabukla kaplanmış. Bütün çirkinlikler göz alıcı renklerle boyanmış; her türlü sığlık, derinlik taklidi yapıyor. Alçaklığın binbir hâli, namus sözcüklerine boğulmuş. Foseptik çukurları dantellerle örtülü, pislik kokuları parfüm kutularının içinde satılıyor.

*İnsan, uzaklaştıkça nesnelleşir ancak... On bin yıl öncesine karşı nesnel bakabilen insan, yaşadığı zamanda bir anda kendine gömülür. Binyıllar önce yapılan savaşa karşı son derece tarafsız bir tutum takınırken yanı başındaki savaşa karşı "bulunduğu coğrafyanın özel şartları"nı dikkate alır. Tarihin uzaklarında "tarihsel" olan bakışını, yaşadığı zamana çevirince bir anda kendini "tarih dışı" görür ve bu hâliyle de ne kadar tarihsel olduğunu kanıtlamış olur.

*İnsan, kendi kendine uydurduğu ve çoğu kez gerçek dışı olan öz imgesi olmadan kendisine tahammül edemez. Kozmik bakış ya da nesnellik karşısında insan, hemen her şeyiyle çöpe atılacak bir varlıktır. İnsanı oluşturan unsurların hemen hemen hepsi evrensel ölçekte yerel ve mizahidir. Bu yerel hâliyle "evrensel bir norm" tutturduğunu zanneden yontulmamış doğal insan bilinci ise bu mizahın doruğudur. İnsanın öz imgesi, evren karşısındaki afyonudur; kozmik ölçeklerle kıyaslandığındaki insanın zavallılığını örtmeye ve insana bir değer yanılgısı vermeye yarar.

*İnsan, gündelik yaşamdaki meşguliyetlerini genellikle istemeden de olsa yitirdiğinde varoluşunun temel sorunlarıyla yüzyüze kalacağını sezer. Hazırlıklı olmayan, bu konuda yeterince donanıma sahip olmayan birisi için bu durum bir yüzleşme değil "**maruz kalma**"dır. İnsan, "zaman" ile baş başa kalmaktan hoşlanmaz, oyalanabilmek için olmadık şeyler yaratır. Koca bir eğlence endüstrisi, zamanı insandan uzak tutabilmek için icat edilmiştir. Böylece "hiç zamanım yok" diyebilen insan, zamanla temas etme tehlikesini savuşturmuş olur. Boş zaman, giderilmesi ve ne şekilde olursa olsun doldurulması gereken bir "**varlık deliği**"dir; insan, varlığının anlamını ve evrendeki konumunu ancak bu esnada anlayabilme fırsatı bulabilir. Neyse ki bu fare delikleri, televizyon, gazete, boş konuşma, eğlence gibi etkinliklerle tıkanır ve insanoğlu bir ömür boyu mutlu mutlu yaşar gider.

*Ritüel, geleneğin bireysel yaşamdaki varolma şeklidir. Her gelenek, ritüelleriyle somutlar kendisini. Ritüel, tek tek bireylerin kendini geleneğe katabilmesinin göz önündeki yolu, insan ile geleneğin arayüzüdür.

***Cahilce bir felsefe özeti**

Toplumun aklında kalanlar dikkate alındığında felsefe tarihi üç aşağı beş yukarı Aristo ve Platon'dan ibarettir; 2000 yıl onlara taparak, 300 yıl reddederek, son 50 yıl ise red ediyormuş gibi yapıp kabul ederek...

*Erdem, içeriğini dışladıklarıyla mümkün kılar. Çünkü erdemin ölçüsünü, sahip olduklarından çok "vazgeçtikleri" belirler.

*Üzerinde ne kadar gevezelik yapılırsa yapılsın, zaman yeterince kavranamaz. Hiçbir şey, insana zamanı eski bir mezar kadar çarpıcı du-

yumsatamaz. Yüzyıllar önceki bir mezar bu işe yarar; yüzyıllar önce yaşamış bir bedenin öldüğü an, toplanmış, paketlenmiş, dondurulmuş ve oraya gömülmüştür. Mezarlar, zamanın akışkanlığını bozan yerel boşluklardır; bütün şehirde tarih iki bin bilmem kaçı gösterirken o mezarda, yalnız 2x1 metrelik bir alanda zaman, mezartaşında yazan ölüm tarihinde durmuştur.

*Kapılar ve koridorlar daima odalardan daha dardır. Koridor, yerleşmek ve durmak için değil gitmek içindir. Bir odada otururken başka bir odaya gitmek istediğinde bedenin odadan önce koridorlarla karşılaşır. Ancak yürüyeceğin koridorun seçimi, aynı zamanda gideceğin odanın da seçimidir.

*Dünya, her yerine sızmaya çalışır; yanında da zamana egemen olan bilinci taşır.

*Bütün kayıplar hep daha iyi bir kazanca gitmek isterken gerçekleşir.

*Beyninin hemen her yerinde limbik sistemin bitmez tükenmez etkin zehirleri akarken entelektüel faaliyet ne kadar olanaklıdır? İnsanın bilgi dağarcığının büyük bir bölümünü hâlâ "yaşayarak" öğrendikleri oluşturur. İnsanda, bir çeşit "tür belleği" olan içgüdülerin benzeri bir korteks belleği (**düşüngüdü**) henüz yok. Korteksle ilgili hemen her bilgi edinme sürecinde birey yapayalnız; türün hiçbir desteği yok. Edinmek için büyük çaba gerektiren korteks bilgisi her bireyde sıfırlandığından ancak bir ömürle sınırlı kalmakta... Oysa "düşüngüdü" sel olarak Newton fiziğini, termodinamiği, klasik felsefeyi hazır bilerek doğan bireyler olsaydı, tür bugün çok daha ileri bir noktada olacaktı. Yeni insanın "düşüngüdü"leri, kulağına hangi kadınla yatacağını değil, hangi filozofu okuyacağını söyleyen korteks kaynaklı bir "tür belleği" olarak tanımlanabilir. Hazzın, cinsel organlardan, bedenlerden ve limbik sistemden alınıp beyne, kortekse devredildiği; evrim ilkeleri gereği yok olmayacak ancak daha gelişmiş üst sistemlerce kontrol edilecek yeni bir beyin yapısı: Entelektüel etkinliği olanaklı kılabilecek asgari beyin yapısı ancak böyle olabilir.

***Nesnelerin Özgeçmişi**

Belirli bir anda devinen her şey tarihini, varlığıyla birlikte taşır. Tek tek şeylerin tarihi, geçmişte değil bugünde sürer. Somut bir var oluş ancak şimdiki zamanda olanaklı olduğundan hem geçmişin bütün varlığı, hem geleceğin her türlü olanağı şimdiki zamana doluşmuştur. Şimdiki zaman, geçmiş ile geleceğin omuz omuza ve çoğu kez ite kaka sıkıştırıldığı özel bir zaman kipidir. Elinde tuttuğun 400 gram ağırlığındaki ekmek, birkaç saat önce dört kişi tarafından fırında yapıldı. Ekmeğin yapıldığı un, dört ay önce bir değirmende öğütülmüştü. O unu yapmak

için kullanılan buğday, tarladan bir yıl önce biçildi. O tarlaya buğday ekmek için dört çiftçi bir hafta boyunca çalıştı. Ekilen buğday tohumları 7000 yıl önce Mezopotamya'da avcılık yapan bir grup insan tarafından ıslah edilmişti. Önündeki masada duran o bardak içinde 200 gram su var. O bardak, bir cam fabrikasının binlerce derece sıcaklıktaki bir fırınında birkaç yüz g am silisyum dioksit kullanılarak iki kişi tarafından yapıldı. Bardağın hammaddesi olarak kullanılan silisyum dioksitin yapıldığı kum, Akdeniz kıyısındaki bir kumsaldan kamyonlarla taşındı. Bardağın hammaddesi silisyum ile suyu oluşturan oksijen 9 milyar yıl önce uzayda binlerce ışık yılı uzaklıktaki bir yıldızın çekirdeğinde oluştu.

*Yaşamın akışına yüklü olasılıklar karşısında bir insanın kişisel varlığı, okyanusun sahilinde bir çocuğun yaptığı kumdan heykele benziyor. Binlercesi milyonlarcası gibi: bir dalgalık su, bir üfürümlük rüzgârla sonlanacak kadar tereddütlü bir varlığı var. O kibir, o uçurulmuş ego ile bu iğreti varoluş ancak büyük körlüklerle yan yana gelebilir.

*Sadece erdemli olmak ahlâkın garantisi değildir; edinilen erdemlerin en az varlığı ve niteliği kadar sıralanışı da önemlidir.

*Haklı bir yerden ya da gerçek bir acıdan yola çıkıyor olmak kişiyi haklı kılmaya yetmez. Dünya gerçek acılara yaslanarak etrafını acılara boğan insanlarla doludur. En haksız davranışlar bile ayaklarını az ya da çok, gerçeklere basar.

*İnsan, boşlukları doldurmak için bireylerin ve nesnelerin sürekli bir rolden diğerine atandığı bir roller dizgesinin içindedir. Yerine bir şey koyulabilecek boşlukların oluşması çok sorun yaratmaz. Bir sevgili başka bir ilişkiye atanır, bıraktığı boşluğu bir başka ilişkiden nakil birisi doldurur. Çocuk olmayınca onun yerine bir kedi atanır, o sevilir. Patronun seni azarladığında içinde biriken hıncını boşaltabilecek en güvenli yere boşaltırsın: patronunu aradan çıka ır, boşalttığı yere karını koyar onu döversin. Bir vajinaya sokamadığın penisini avucuna sokarsın, vajinanın boşluğunu ellerinle doldurursun. Gerçek hayatta yaşatamadıklarının boşluğunu onların anısıyla doldurursun. "Şey" eksikliği "imge"yle dolabilir. Yankılar, gölgeler ve çağrışımlar, nesne ve olguların yerine geçer. **İnsan yaşamı, sonsuz bir ikame döngüsüdür: insan mükemmel bir ikame ustası...**

*Bir başkasının acısını gerçekten idrak etmiş olabilsen, birkaç tanesinden sonra içinde boş yer kalmazdı. Ama insanların çoğu bir başkasının acısına karşı hemen hemen kördür.

*Eğer bu dünya üzerindeki sorumlulukla ını gerçekten tam olarak

yerine getirmek isteseydin hayatın tam bir zindan olurdu; ama zaten büyük bir olasılıkla hayatta kalamazdın da... Dünya üzerindeki sorumluluğunun ağırlığını hiç küçültmeden sırtında hisseden kişi, şu anda dünyanın hemen hemen hiçbir yerinde normal bir yaşama bırakılmaz; büyük bir olasılıkla ya öldürülür eğer şanslıysa hapse atılır ya da kitlelerin gözünde itibarsızlaştırılır. En sorumlu, en ahlâklı insan bile eğer yaşıyorsa ahlâkını aşındırmış, ondan taviz vermiştir. Sorumlu insanın yaşadığı her gün, geçmişteki sorumlu ölülerden özür dilemesi ve onlara borçlu hissetmesi gerekir. Onu 20 yaşında ölüme götüren, seni –ne yaparsan yap- ondan 30-40 yıl fazla yaşatan farkın hiç olmazsa bilincinde olmalısın. **Yaşamak, ahlâken belli bir eşiğin altında olmaktır.** Seni bu yaşına kadar yaşatan, biraz da sessizliğindir. Öyle olaylar olur ki karşısına çıkarılan en küçük bir ses bile ölümcüldür. Yaşadığına göre sesinin, yaşamda kalma içgüdüsüyle ancak "uygun koşullarda" çıktığını kabul edebiliriz. Bütün bu koşullarda eğer "sorumlu insan"ın gerekleriyle yüklenmek, üstelik de bunu bu dünyada canlı kalarak yüklenmek bir cürettir ve geçmişindeki ölülerden esirgenmeyen özür, bu cüret için çok ucuz bir kefaret sayılır.

***Alçak olacaklara tavsiyeler**

İnsanın bir kez sarıldığında bir daha bırakmadığı ve en hevesle tutunduğu rol, mağdurluktur. Başka zaman yapılamayacak her şey mağdurken yapılabilir çünkü. Yaşamda olası her seçenek, "mağdur"un ayakları altına serilidir; başkalarını zaman zaman kısıtlayabilen ahlâk yada yasa duvarları, o söz konusu olduğunda "mağduriyet" zırhıyla eritilmiştir."Mağdur"luğa bürünmüş bir alçağı kısıtlayan tek şey yapabilme kapasitesidir; yapmıyorsa yapamadığındandır. Bir alçak, alçaklığa başlamadan, her şeyden önce kendine bir "mağduriyet" edinmelidir. Sonra? Sonra hızla alçaklığın doğal sınırlarına varana dek yapabileceği her şeyi yapar.

***Kutsal aile**

a) Kutsal ailedeki olası iç monolog

Eyvah yine baş başa kalacağız; pisliklerimiz birbirine karışacak, birbirimize bulanacağız. Aradaki mesafe nedeniyle hissetmediğimiz bok kokularını birbirimize sunacağız ve soracağız; nasıl beğendin mi? Daima beğenmiş gibi yapmak zorunda kalacağız.

b) Kutsal aile uyumu

Bu evde gördüğün her sessizlik geçmişteki binlerce çığlığın ürünüdür. Kutsal ailedeki her uyum zerresi, geçmişte uzun günler ve geceler boyunca yapılmış kavgaların çocuğudur. Uyum, öğeleri arasında dengeli bir bölünmeden çok asimetrik bir "tabi olma"dır. Uzunca bir mücadelenin, arkasında bir yenen ve bir yenilen bırakarak ortalıktan çe-

kildiği bir yorgunluk hâlidir. Uyum, birbiriyle bağlantılı bir eylem birliği değil, en az bir öğenin "eyleyememe"sine komşuların taktığı addır.

*Ne yazı, ne genetik, ne elektrik; insanlığın, kendini kökten sarsan en büyük keşfi ölüm bilincidir. Bütün canlılar ölür, sadece insan öleceğini bilir. Akla gelen diğer bütün kavrayışlar, öleceğini bilmenin yarattığı travmayla karşı karşıya kalan ve ölüme karşı kendini savunmak gibi çözülmesi çok zor bir sorunu çözmeye çalışırken ortaya çıkan yan ürünlerdir. Diğer canlılarla arasındaki kapanamaz fark, bu bilincin insana armağan ettiği ivmenin sonucudur. Ölümün kaçınılmazlığının bilincine varan insan, beyninin tüm olanaklarıyla mevcut yaşamını sürdürmeye hiç olmazsa benzerlerini yaratmaya çalışmış olsa da bugüne kadar bu çabanın tatmin edici bir karşılığını bulduğu söylenemez. Dünyanın en ikna edici dininin sunduğu en süslü öbür dünya yaşantısı ya da ölümsüzleşmek için üretilen en derin sanat eseri bile gerçek yaşamı yeterince temsil edemez.

***Zehirli gerçekler**

Gerçekleri öğrenmek gibi bir derdin varsa, bunları sıcağı sıcağına öğren. Gerçeğin son kullanma tarihi geçerse gerçekliği kalmaz, yalana dönüşür. Gerçeğin içeriğinin zaman ile doğrudan bir ilişkisi vardır. Gerçeğin durağan bir özü yoktur; zamanını değiştirdiğin an içeriğini de değiştirmiş olursun. En etkili yalanlar, "eski gerçekler"in kumaşından yapılır.

***Zerdüşt'ün Mağara konuşması**

Modern toplumun dehşeti, olağanlığıdır.
T. Adorno

Sen şehrin bu sabahında bir olağanlık, ben ise çekirdeğinde korkunç bir şiddetin ikamet ettiği akılalmaz bir olağanüstülük görürüm. Sen, doğan şu günde, kendiliğinden oluşan bir akışkanlık görürsün; bense bu akışkanlığın, büyük enerjilerle kaynatılıp çözündürülen katı hâlini görürüm. Dolmuş bekleyen tezgâhtarın, otobüse binen işçinin her yerine sinmiş korkunç şiddeti... Sen bir tek olanı görüyorsun; ben olması gereken olmadığında olabilecekleri de görüyorum. Olması gerekenler olmadığında olacaklar da olana dâhildir. Tezgâhtarı o dolmuşa bindiren, işçiye sabahın köründe otobüsü bekleten ve bunları yapmadıklarında olacakları bilinçlerine yerleştiren, bütün bunları onların içine içine işleten bir şiddet var. **Bu gördüklerin, kendiliğinden oluşan bir denge değil, olağanüstü enerjiyle yaratılan patlamaya hazır bir kararsızlıktır.**

*Bugün ölümcül bir katılıkla uygulanan ve mikroskopik bir yanılmazlıkla tanımlanan şey, geçmişte birilerinin kararsızlığına konu olmuştu. Bugün incecik bir sapmanın bile ihanet kabul edildiği şey, ilk

ortaya konurken başka bir şey de olabilirdi. Bugün milyonlarca insanın canı pahasına koruduğu sınır, ilk çizilirken oradan ya da şuradan da geçebilirdi. Bugün uğruna canını vermekten çekinmeyeceğin inancının sembolü, ilk belirlendiği sırada çok rahatlıkla başka bir şey de olabilirdi. Fikir, öncü ve yaratıcı dar gruptan yığınlara inince dogmatikleşir. Birilerinin kendi elleriyle şekillendirdiği bir ıslak kil heykel, kurur kurumaz taşlaşır ve artık hiçbir değişikliğe izin vermez.

*Yığınlar şekillendiremez, sadece şekillenmişi taşıyabilir.

*Yaşamak bellek oluşturmanın en pahalı yoludur. Dünyanın en büyük felaketi, bir toplumun yaşayarak öğrenmesidir. Bireyin geçmişte yaptığı bir yanlışı anarken yaşadığı pişmanlık ve nostalji duygusunun hacmi fazla sayıda insanı etkilemez. Bireysel yanlışlar, etki alanının sınırlılığı bakımından bir masumiyeti içinde barındırır. Toplumların belleğini "yaşayarak" kurmalarının bedeli ise kitlesel katliamlarla ceset yığınlarıyla ödenmiştir. Toplumların "üzgün ve pişman olma" hakkı yoktur.

***Yeni yüzyıl için anahtar kavram önerileri**
"Humanolizis" (İnsanın duyularının ayrışması) Projesi,
Şefkat ünitesi,
Merhamet Anabilim Dalı Başkanlığı,
Hüzün Müdürlüğü,
Tiksinme Yönetimi,
Sevgiyi İnsandan Arındırma Şube Başkanlığı,
Süperego Hapishanesi Müsteşarlığı,
Ankastre Çalışanlarla Birlikte Satılık Fabrika,
Emek ile İnsanın Ayrıştırılması ve Distile Emek Satışı,
Ultraherşey Dahil Çiftleşmek,

*İnsan türünün devamlılığı, ahlâki sorumluluğu da içinde barındırmakta olan insan bilincine değil sorumluluk kavramının dışında, hiçbir şekilde müdahale edilemez bir derinlikte yerleşik olan içgüdülere yüklenmiştir. Tek başına bu bile, insanın henüz tamamlanmadığının bir belirtisidir.

*Onurunun coğrafyası, elinin ulaştığı yerdir. Onur, müdahale edebileceğin en uzak yere kadar sorumluluğunu yayar. Ve bu coğrafyada nerede bir kötülük varsa o senin ruhunu pisletir. Dünyanın neresinde olursa olsun bir yerde kan akıyorsa o kan her yere sıçrar. Onurun, ancak çevrendeki en pis yer kadar temiz olabilir. Gözünün önünde bir mazlum acı çekerken onurunu elde tutamazsın. Coğrafyanın bütün kanalizasyonları, elinin uzanabildiği bütün pislikler ruhuna akar ve bir zalim kendinden önce seni, bir zulüm zalimin elinden çıkar çıkmaz önce senin

ruhunu kirletir. Dünyanın fonundaki geçmeyen acı dalgasını, ancak vicdan alıcılarını açarsan algılayabilirsin. Onur bir insanın olabilecek en somut, en maddi özelliğidir. Onur, yaşadıkların karşısında gösterdiğin tepkilerden inşa edilir. Gözünün önünde insanlık bir lağım çukurunun içindeyken, binlerce türdeşin acı içinde kıvranırken ve zulüm manzaranın doğal bir parçası hâline gelmişken onurun ancak gördüklerin kadar temiz olabilir.

*İlerleme, en kaba tanımla sınırlarını öğrenmektir. Bir çocuk ile erişkin arasındaki fark nedir? Erişkin her şeyi yapamayacağını bilir. İnsan geliştikçe bu bilince daha çok erişir. İnsan, yapamayacaklarını öğrenerek ilerler. Bilim tarihindeki her büyük buluş bir çığır açarken aynı zamanda bir sınırı işaret eder.

*Kimse parantezini sevmez. İnsan hep bir parantezin içinde yaşıyor olsa da paranteze alınmaktan hoşlanmaz. Kendisini her şeyiyle kavrayan ve bir tanımın içine oturtan bakışlara maruz kalmak istemez. Çünkü en azından bazı yanlarıyla o hep anlaşılmaz, esrarengiz kalmak ister.

*Bellek, zamanın çoğunu unutarak geçirir. Bu nedenle "bellek" aslında yanlış bir sözcüktür; "bellek" diye kastedilen şey bir "**unutak**"tır.

*"Öznel"in topraklarının büyük bir kısmı "nesnel" tarafından işgal edilmiştir.

*Unutma, belleğin doğal iklimidir; anı, belleğin anlık titreşimi... Süreğen hatırlayış, yaşamla bağdaşmaz. Anılar, unutuluşla seyreltilmek zorundadır. İnsan, unutularak seyreltilmiş anılar dünyasının çatlaklarında sürdürür yaşamını. Bellek gevşemedikçe kasılma olanaksızdır; unutuşun aralara serpiştirilmediği sürekli bir hatırlayış, belleği yok eder.

*Bir anı belleğe girdikten sonra diğer anılarla tepkimelere girer; birleşir, parçalanır, parçalarını değiş tokuş eder, değişir. Bir anı, bellekte ancak değişe değişe varlığını sürdürebilir.

*Bir anı bellekte saklanırken çeperlerinin nerelere değidiği önceden bilinemez. O anıyla hiç ilgisi olmayan bir başka anı paketi, sadece komşuluğundan dolayı o anıyı çağrıştırabilir, görünürde hiçbir neden yokken bir anda onu hatırlatabilir.

* Ego kibrin en bilindik çekirdeğidir. Kibir, en çok egonun etrafında kümelenir.

*Trajik, anlamının zirvesine "kişisel"de ulaşır. Kamuya açık trajedi,

"kolektif trajedi" trajikliğini yitirir. Trajedilerin en gerçeklerini duymaz, görmezsin; gördüklerin ise küçülmüştür. Teşhir, anlamı aşındırır.

*Şimdiki zaman, bilincin güncel zamanıdır; bilince kendisini dayatır. Varlığıyla kendisini ezeli ve ebedi tek zaman kipi olarak ilan eder; geçmişin de böyle olduğunu, bu nedenle geleceğin de böyle olacağını tekrarlayıp durur. Bir belleği yoksa bilinç sadece şimdiki zamandan ibarettir. Zamandaki süreklilik duygusunu mümkün kılan, şimdiki zamandan farklı olan geçmişin bilgisidir. Bu, aynı zamanda değişimi ve sürekliliği de göstererek bilince geleceği de kanıtlar. Belleksiz bilinç, şimdiki zamanın bir kölesidir. Bellek, sadece geçmiş zamanın varlığını ortaya koyarak bile zamanın değişkenliğini kanıtlar; böylece gelecek zamanı gözler önüne serer.

* Yirmibirinci yüzyıl itibariyle birey olarak insanın ya da toplumun eğilimleri, zaafları, güçlü ve zayıf yanları en ince ayrıntısına kadar ortaya konmuş ve bunlardan edinilen bilgiler insanı yönlendirmek için yaygın bir iktidar aracı olarak kullanılmaktadır. Sıradan insan, bu araçların gücü karşısında fazlasıyla korumasız ve çıplaktır. Belli bir düzeyde bilimsel bilgi ve düşünme yöntemi bilmeyen insanın, onlarca kanaldan sayısız kaynaktan gelen ve belli bir amaca yönlendiren bilgilerin karşısında direnmesine imkân yoktur.

*İnsan beklerken zamanın katı hâliyle karşılaşır. Bekleyenin bilincinde zaman her yerini saran koskoca bir gagadır: durmaksızın bilinci gagalar.

*Her kahramanın hammaddesinde mutlaka birkaç ton pıhtılaşmış kan bulunur.

*Hayatını en çok etkileyen bilgileri resmi ve meşru yollardan değil kapı aralıklarından ve anahtar deliklerinden elde edersin.

*İnsanlar, nesnelere hep aynı şekilde değmeye eğilimdir. Aynı nesnenin bir başka yeri, o nesnenin alışılageldik, önceden bilinen algısını oluşturmaz. Belirleyici olan ilktir: sonrasında hep o ilki aranır, o ilkiyle karşılaştırılır, ölçü olarak hep o kullanılır.

***Ego ve ölüm**

Ego ve ölüm fonda durur; ilki insanın fonunda, diğeri hayatın... Bir fotoğrafta arkada el sallayan istenmeyen yabancılar gibidir; istemeseniz de onlar vardır, engellenemez. Ego, her hayatın fonunda kafasını uzatır, hayatın her kesitinde var olmak, mümkünse de damgasını vurmak ister. Ego, hayatta görünmeye çalışır, ölüm ise hayatı kaplar. Ölümü görme-

mek için çok uğraşılması gerekir, gözkapaklarını kapatmak yetmez, gözleri ve beyni de aldırmak gerekecektir. Ego büyümek ister; ölümse zaten büyüktür. Ego, hayattaki payını arttırmaya çalışır; ölümse zaten arslan payını almıştır. Ego hırslı bir yeniyetmedir; ölümse ağırbaşlı bir erişkin... Ego, bir hayatta sürekli yükselir; ölümse zaten hep yüksektedir.

*Sözcükler, nesnel gerçekliğin kalesinin yüksek surlarının ardına sızmaya yetenekli değillerdir, en fazla onu kuşatabilir, onu işaret edebilirler.

*İnsanın sahip oldukları uzun süre mutluluk üretemez, ancak sahip olmadıkları bol bol mutsuzluk üretir. İnsanın sahip oldukları, ancak onlara sahip değilken edinilen mutsuzluğu giderdiği oranda işlevseldir. Bir nesneye sahip olduğunda, o nesneyle artık işin kalmamıştır. Mülkiyet, sahiplik nesnesini işlevsizleştirir. "Sahip olarak" mutlu olanlar mutluluğunu nesnelerin hizmetine verirler.

*Piyon, "değersizlik" ve "başkası tarafından hükmedilme" gibi anlamları pekiştirmek için sık başvurulan bir imgedir. İnsanoğlunun durumunu "piyon" nitelemesi ile anlatmak için genellikle bu benzetmelerin yanlış yerleri vurgulanır. Piyon önceki hamlede bulunduğu yere asla geri dönemez; çapraz ya da düz, hep ileri gitmek zorundadır. Piyonların hepsinde vezir olma potansiyeli vardır ama genellikle içlerinden sadece biri, o da bazen, vezir olabilir. İnsan eğer piyona benzetilecekse bu "değersizlik" veya "edilgenlik" nedeniyle değil, "geri dönüşümsüzlük" ve daha çok da "vezir olma umudu" nedeniyle olmalıdır.

*Büyük gerçekler, yine gerçek parçaları ile örtülür. Büyük bir gerçeği gizlemenin en sinsi yolu, üzerini "bir tutam" "küçük gerçek" ile kapatmaktır.

***Sükûnetin hâlleri**

Kesilmeye götürülen koyunun sükûneti, çevresel farkındalıkla test edilmiş değildir; bilge sükûneti ile ahmaklığı ayıran şey budur: farkındalık...

30. SONSÖZ

Alışkanlıklarını sakın ha sakın bırakma ki hep böyle aptal kalasın.
Şeyh Sadrettin bin Lavasati

Kitaptaki verilerin bazıları aşağıdaki kaynaklardan alınmıştır:
*İnsanlar Neden Saçma Şeylere İnanır?, Michael Shermer
*Kozmos, Cennetin Ejderleri, Karanlık Bir Dünyada Bilimin Mum Işığı, Carl Sagan
*Dünyanın Yeşil Tarihi, Clive Ponting
*Kemirgenlerden Sömürgenlere İnsanlık Tarihi, Alaeddin Şenel
Dinozorların Sessiz Gecesi, Hoimar von Ditfurth

İçindekiler

SÜNDÜRÜLMÜŞ BİR ÖNSÖZ **5**

1. CESET TEKMELEMEK **13**
2. ATEŞİN BELLEĞİ **18**
3. ATEŞİN BELLEĞİ II. **21**
4. ATEŞİN BELLEĞİ III. **22**
5. GOEBBELSOLOJİ (Parlamenter Demokrasiye Giriş Notları)... **23**
6. FÜHRER'İN ŞEFKATİ **27**
7. AUSCHWİTZ "TATSIZLIĞI"
VE SORULARLA TERLEYEN NAZİLER **29**
8. KAHRAMANLIK SAATİ **31**
9. BİR EMBRİYODAN İYİ VATANDAŞ YARATMAK **32**
10. GÜNCELLENMİŞ NAZİLİK
VE NAZİLİKLERİNİ BİLMEYEN NAZİLER **33**
11. DERNEK ÜYELİĞİNE DAVET **35**
12. VASATLIĞA GİRİŞ DERSLERİ **36**
13. KÜLTÜR **54**
14. EŞİTLİĞİN DÜŞMAN İŞGALİNDEN KURTULUŞU **60**
15. AKBABANIN ÜÇ BİN YILI **61**
16. "RIZALOJİ"YE GİRİŞ: DEVLET "RESTAURANT" **63**
17. VERDUN SAVAŞI **66**
18. PARLAMENTER DEMOKRASİYE GİRİŞ **70**
19. BİZCİLLİK **74**
20. RESİM 31 ..... **77**
21. BİR BEYAZLATICI OLARAK AKCİĞER **79**
22. THALESKENT: DEPREME DAYANIKLI-
ÖLÜME DAYANIKSIZ KONUTLAR-GÖMÜTLER- "ÖLÜT"LER **85**
23. İNSANIN İKİ TÜRÜ **86**
24. KİMYASAL BİLGİLER FAKÜLTESİ
SOSYOKRİMİNOLOJİ BÖLÜMÜ **87**
25. KOZMİK FARKINDALIK **89**
26. HUKUK **92**
27. VARLIK VE MEKÂN **94**
28. SAÇMA **100**
29. SINIFSIZ SÖZCÜKLER **102**

30. SONSÖZ **118**

Yazarın daha önce yayınlanmış kitapları:

***Cölanj** 2008
***Poe'nun kuzgunu** 2008
***Böyle de buyurabilirdi zerdüşt** 2010

Bu elinde tuttuğun, tarihin kimsesiz yerlerinde güdümlendirilmiş bir hançerdir; yalnız kalbine hassasiyet gösteren.... Pimi çekilmiş bir el bombasıdır, birazdan kendisiyle birlikte seni de patlatacaktır.

Kendin hakkında, senin hakkında yazılanlardan çok daha fazlasını biliyorsun; bu nedenle sana haksızlık ettiğimi asla düşünme, doğrusu sen çok daha kötülerine layıksın.

Geleceğin insanına taşımak üzere omuzlarına
bütün bir insanlığı yüklenenlere...

İnsanda mumla, milim milim YENİ İNSAN'ı arayanlara...

Ve ey vasat, eldeki malzeme olarak sana mahkûm olduğumuz için, içindeki mikroskobik YENİ İNSAN nüvelerinin hatırına sana, her şeye rağmen yine de sana...